

BANKA

SLOVENIJE

**LETNO
POROČILO**

LETO 2003

Izdala:

BANKA SLOVENIJE

Slovenska 35

1505 Ljubljana

Tel.: 01 47 19 000

Fax.: 01 25 15 516

Letno poročilo temelji na podatkih in informacijah dostopnih do konca marca 2004.

This publication is also available in English.

ISSN 1318-5284 (tiskana izdaja)
ISSN 1518-2103 (elektronska izdaja)

Pregled vsebine

Uvod	7
1. GOSPODARSKO OKOLJE	9
1.1 Zunanji dejavniki gospodarjenja	9
1.2 Bruto domači proizvod, zaposlenost in stroški dela	10
1.3 Cene	13
1.4 Plačilna bilanca	14
1.5 Javne finance	22
2. DENARNA POLITIKA	25
2.1 Način vodenja denarne politike	25
2.2 Denar in kredit	26
2.3 Obrestne mere in denarni trg	28
2.4 Devizni trg in devizni tečaj	31
2.5 Uporaba instrumentov	32
3. BANČNI SEKTOR	37
3.1 Struktura bančnega sektorja	37
3.2 Poslovanje bank	38
3.3 Nadzor bank in hranilnic	50
4. FINANČNI TRGI	55
5. DRUGE DEJAVNOSTI	59
5.1 Upravljanje mednarodnih denarnih rezerv	59
5.2 Plačilni promet komitentov Banke Slovenije	60
5.3 Gotovinsko poslovanje	61
5.4 Plačilni sistemi	64
5.5 Statistični sistem	69
5.6 Mednarodno sodelovanje	70
6. RAČUNOVODSKI IZKAZI	73
7. PRILOGE	95
7.1 Zakonski status in naloge	95
7.2 Izkaz uspeha in bilanca stanja	96
7.3 Pomembnejši ukrepi v letu 2003	98
7.4 Vodstvo in organizacijska sestava	101
7.5 Publikacije in spletna stran	104
7.6 Pregled nekaterih pojmov	105

Pregled okvirjev, tabel in slik

Tabele:*

1.	Nekateri gospodarski kazalci	11
2.	Regionalna razčlenitev blagovne menjave	16
3.	Plačilna bilanca	18
4.	Zunanji dolg in devizne rezerve Slovenije	21
5.	Ponudba primarnega denarja	26
6.	Ponudba M3: konsolidirana bilanca denarnega sistema	27
7.	Obrestne mere Banke Slovenije in denarnega trga	29
8.	Uporaba instrumentov denarne politike in politike deviznega tečaja	33
9.	Lastniška sestava bančnega sektorja	37
10.	Povprečna bilančna vsota glede na BDP	37
11.	Število odobrenih in zavrnjenih dovoljenj bankam in hranilnicam	38
12.	Glavne postavke prirejenega izkaza poslovnega izida	40
13.	Nekateri kazalci poslovanja bank	40
14.	Bilančne vsote in tržni deleži največjih bank	41
15.	Glavne postavke bilance stanja bank	42
16.	Ročnost vlog in kreditov strankam, ki niso banke	44
17.	Valutna struktura glavnih postavk bilance stanja	45
18.	Izračunane tolarске aktivne in pasivne obrestne mere za nebančni sektor	46
19.	Razvrstitev bilančne in zunajbilančne aktivne bank, oblikovani popravki in rezervacije	47
20.	Delež razvrščenih terjatev po panogah in povprečna boniteta panoge	48
21.	Izpostavljenost do posameznih skupin držav	48
22.	Sestava slovenskega finančnega sistema	55
23.	Mednarodne denarne rezerve in devizne rezerve bančnega sistema	59
24.	Gotovina v obtoku	63
25.	Petletni podatki izkaza uspeha	96
26.	Petletni podatki bilance stanja	97

Slike:

1.	Cene primarnih surovin in nafte na svetovnem trgu	9
2.	Sestava bruto domačega proizvoda	12
3.	Cene	14
4.	Tekoči račun plačilne bilance	15
5.	Financiranje tekočega računa plačilne bilance	19
6.	Povprečne obrestne mere bank	28
7.	Obrestne mere Banke Slovenije in denarnega trga	29
8.	Tokovi tujega denarja	31
9.	Realni efektivni tečaj tolarja	32
10.	Bruto dohodek	39
11.	Sestava bančnih prihodkov in odhodkov v letu 2003	41
12.	Povprečna sestava bančnih virov sredstev in naložb v letu 2003	44
13.	Struktura kreditnega portfelja vseh bank	48
14.	Tehtana aktiva, kapital in količnik kapitalske ustreznosti bank	49
15.	Medletne spremembe tehtane aktivne in kapitala za banke	50
16.	Finančni posredniki po bilančni vsoti	55
17.	Količinska in vrednostna sestava bankovcev v obtoku	62
18.	Primerjava obdelanih tolarских ponaredkov za leti 2002 in 2003	63
19.	Obseg plačilnega prometa v sistemu BPRČ v letu 2003	68
20.	Obseg plačilnega prometa v sistemu Žiro kliring v letu 2003	68

* Razen tabel računovodskih izkazov.

Uvod

Leto 2003 je bilo za Banko Slovenije pomembno leto, saj je bil dosežen pomemben napredek na več področjih. Inflacija se je pomembno znižala, Banka Slovenija je skupaj z vlado sprejela in začela uresničevati Skupni program vstopa v ERM II in prevzem evra. Zaključila se je zadnja faza prenosa plačilnega prometa v bančno okolje. Predstavniki banke Slovenije pa so pridobili status opazovalcev v organih v ESCB.

Znižanje inflacije je v letu 2003 potekalo v skladu z našimi pričakovanji. Inflacija se je znižala, s 7,2% konec leta 2002 na 4,6% konec leta 2003, na vzdržen način, saj so se ohranila vsa najpomembnejša ravnovesja v ekonomiji. Presežek tekočega računa plačilne bilance se je v letu 2003 sicer zmanjšal, vendar še vedno ostaja rahlo pozitiven in kaže na ravnovesje tekočega računa. Tudi fiskalna pozicija Slovenije ostaja ugodna, primanjkljaj proračuna je pod maastrichtskim kriterijem, zadolženost države ostaja nizka.

Pomembno vlogo pri znižanju inflacije je imela ustrezna kombinacija ekonomskih politik. Banka Slovenije je vzdrževala relativno restriktivno denarno politiko, ki je omogočila, da ni bilo inflacijskih pritiskov denarne narave, Vlada RS pa je vzdrževala rast nadzorovanih cen v okviru inflacijskega cilja ter omejevala pritiske na inflacijo zaradi fiskalnih prilagoditev, hkrati pa je z začasnimi ukrepi prilagajala trošarine in tako izravnala nihanja v ceni nafte. Doslednejše izvajanje politike nadzorovanih cen in delna deindeksacija plač v javnem sektorju pa sta omogočili oblikovanje nižjih inflacijskih pričakovanj tudi za v prihodnje.

Manj inflacijskih pritiskov je bilo tudi zaradi poslabšanih pogojev poslovanja tako na domačih kot na tujih trgih. Upočasnjena gospodarska aktivnost, zaostreni pogoji na trgu dela ter umirjeno domače trošenje so enoznačno vplivali na zmanjšanje inflacijskih pritiskov. Zaradi pričakovanj o povečanju konkurence na trgu blaga in storitev ob vstopu v Evropsko unijo in ERM II so se znižala tudi inflacijska pričakovanja in posledično inflacija. Znižanje inflacije je omogočila tudi odsotnost inflacijskih pritiskov iz tujine, saj je visoke cene nafte kompenziral šibak dolar. Nizki inflaciji v Evropski uniji ter ZDA pa sta posredno vplivali na domačo inflacijo.

Strategija denarne politike Banke Slovenije je ostala nespremenjena in deluje v pogojih uravnano drsečega tečaja. Banka Slovenije je še nadalje vodila denarno politiko, ki je bila usmerjena v znižanje inflacije in ustvarjanje pogojev za čimprejšnji vstop v tečajni mehanizem ERM II ter prevzem evra. Zniževanje inflacije in inflacijskih pričakovanj so Banki Slovenije omogočili postopno zniževanje nominalnih obrestnih mer in zniževanje dinamike deviznega tečaja. Zaradi izravnane ponudbe s povpraševanjem na trgih tujega denarja ni bilo potrebe po pogostejših tečajnih intervencijah. Banka Slovenije je nadaljevala s procesom prilagajanja instrumentov denarne politike standardom ECB in se s tem pripravljala za vstop in bivanje v ERM II.

Strateški usmeritvi Banke Slovenije, hitrega prevzema evra, se je novembra 2003 pridružila tudi Vlada RS. Novembra 2003 je Banka Slovenije skupaj z Vlado RS sprejela Program vstopa v ERM II in prevzem evra, v katerem se Banka Slovenije in Vlada RS zavzemata za vstop v ERM II do konca leta 2004 ter za ustvarjanje pogojev, ki omogočajo čimprejšnji prevzem evra. Vlada RS in Banka Slovenije ocenjujeta, da bo prevzem evra mogoč v začetku leta 2007.

Proces monetarne integracije se je že pričel. S podpisom pristopne pogodbe aprila 2003 so predstavniki Banke Slovenije pridobili status opazovalcev na sejah Razširjenega sveta ECB ter v odborih in delovnih skupinah Evropskega sistema centralnih bank, ESCB (t. j. ECB in nacionalne centralne banke držav članic EU). Guverner

Banke Slovenije se je junija 2003 prvič kot opazovalec udeležil seje Razširjenega sveta ECB, strokovnjaki Banke Slovenije pa so se pričeli udeleževati sestankov odborov in delovnih skupin ESCB. Tako se je okrepilo sodelovanje s centralnimi bankami držav pristopnic v pripravah na širitev ESCB.

Učinkovit nadzor bančnega poslovanja zagotavlja finančno stabilnost. Inšpektorji nadzora in analitiki so v letu 2003 opravili posredne in neposredne preglede nekaterih bank in hranilnic. Poleg standardnih področij pregleda so namenili posebno pozornost nadzoru nad kapitalom in kapitalsko ustreznostjo, nadzoru nad upravljanjem s tržnimi in drugimi tveganji, nadzoru nad izvajanjem zakona o potrošniških posojilih, zakona o preprečevanju pranja denarja, izvajanju plačilnega prometa pravnih oseb ter informacijski tehnologiji. V letu 2003 je bilo opravljenih 11 celovitih in 25 delnih pregledov bank, hranilnic in hranilno-kreditnih služb. Opravljeno je bilo še 9 neposrednih pregledov družb, za katere je obstajal sum, da se ukvarjajo z dejavnostjo, za katero nimajo ustreznega dovoljenja Banke Slovenije.

V letu 2003 se je zaključil prenos plačilnega prometa v bančno okolje. Zadnja faza prenosa se je zaključila s preoblikovanjem tekočih računov in nekaterih hranilnih vlog fizičnih oseb v transakcijske račune. Vsi tekoči računi do zakonskega roka niso bili preoblikovani zaradi hkratnega prenavljanja informacijske podpore pri eni od bank. Zaradi težav pri pridobivanju davčnih številok od fizičnih oseb pa je konec leta 2003 ostalo nepreoblikovanih še 1,5% računov.

Banka Slovenije je ustanovila Nacionalni center za ponaredke in izdala priložnostne kovance. Naraščajoča vrednost zaseženih ponaredkov, bližajoč se vstop v Evropsko unijo in prevzem evra so najpomembnejši razlogi za nujno ustanovitev takega centra, ki bo pomagal pri ugotavljanju in preprečevanju širjenja ponaredkov. Podobno kot v preteklih letih sta bila tudi v letu 2003 izdana priložnostna kovanca, in sicer ob evropskem letu invalidov ter ob 60. obletnici zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju.

1. GOSPODARSKO OKOLJE

1.1 Zunanji dejavniki gospodarjenja

Gospodarska rast se je v letu 2003 močnejše okrepila v ZDA in na Japonskem, nekoliko pa zaostaja okrevanje gospodarstva v Evropski uniji. Inflacija je ostala zmerna tako v ZDA kot v EU in se je gibala malo nad 2,0% letno. Močno pa se je v preteklem letu okrepil evro nasproti ameriškemu dolarju.

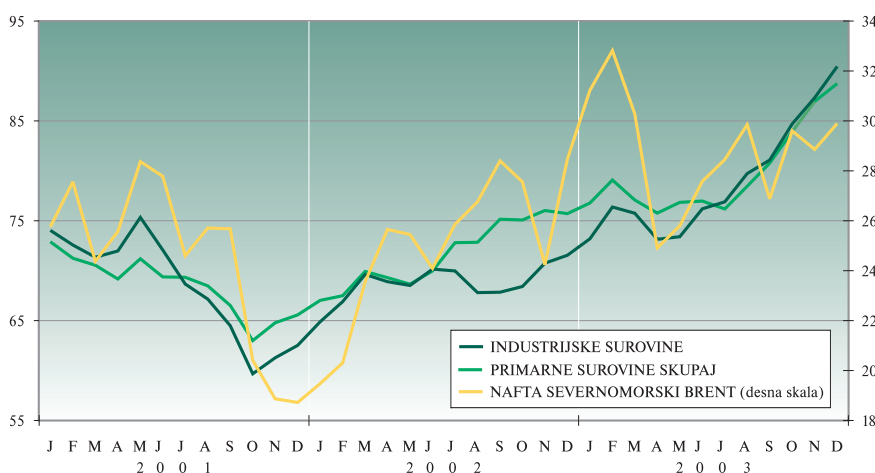
Svetovna gospodarska rast se je v letu 2003 okrepila in naj bi glede na oceno Mednarodnega denarnega sklada znašala 3,2%. Izstopata predvsem gospodarstvi ZDA in Japonske. Gospodarstvo ZDA je v drugi polovici leta beležilo visoke stopnje rasti, medtem ko gospodarstvo Japonske po dveh letih recesije kaže močnejše znake okrevanja. Okrevanje gospodarstva Evropske unije nekoliko zaostaja, saj je celo leto beležilo šibko rast. Glede na predhodne ocene naj bi gospodarska rast v ZDA v letu 2003 znašala 3,1%, kar je več kot leta 2002 (2,2%). Gospodarska rast v Evropski uniji pa naj bi po predhodnih ocenah znašala šibkih 0,5% in bila tako še nižja kot v letu 2002, ko je le-ta znašala 0,9%. Rast japonskega gospodarstva se je v letu 2003 močno okrepila in prišla iz recesije. Po predhodnih ocenah naj bi gospodarska rast v letu 2003 znašala 2,3%.

Skladno s šibko rastjo Evropske unije je bila skromna tudi gospodarska rast glavnih slovenskih trgovinskih partneric. Med državami partnericami iz Evropske unije je najmočnejšo rast beležila Avstrija 0,8%, sledita ji Italija z 0,5% in Francija z 0,2%. V vseh teh državah, razen v Italiji, beležijo upočasnitev gospodarske rasti v primerjavi z letom 2002. Močnejšo gospodarsko rast so zabeležile trgovinske partnerice iz vzhodne Evrope. Glede na predhodne ocene se je gospodarska rast v letu 2003 okrepila v Rusiji (6,5%) in na Poljskem (3,6%), medtem ko se je nekoliko upočasnila v primerjavi z letom 2002 na Madžarskem (2,8%) in na Hrvaškem (4,5%).

**Okrevanje gospodarstva EU
zaostaja za ZDA in Japonsko**

**Skromna gospodarska rast
najpomembnejših slovenskih
trgovinskih partneric**

Slika 1: Cene primarnih surovin in nafte na svetovnem trgu

Opombe: indeksi (1999=100), cena nafte (severnomorski brent v USD/sod)

Vir: The Economist, London; OPEC Bulletin, Dunaj.

Cena nafte je leta 2003 v povprečju porasla na okoli 29 USD za sod, v primerjavi z letom 2002, ko je v povprečju znašala okoli 25 USD za sod. Cena nafte je bila v letu 2003 pod močnim vplivom iraške vojne in z vojno povezanimi geopolitičnimi napetostmi, rekordno nizkimi zalogami nafte v ZDA in EU ter krize v Venezueli v začetku leta. Cena nafte je bila v prvih treh mesecih leta na nivojih preko 30 USD za

**Cena nafte je v povprečju
znašala 29 USD za sod**

sod, z zmanjšanjem vojne premije po koncu vojne v Iraku pa je njena cena padla za okrog 17%. Na močno nihanje cen nafte v letu 2003 se je odzval tudi kartel držav izvoznic nafte OPEC, ki je januarja sprva povišal kvote črpanja, po koncu iraške vojne pa jih je ponovno znižal v aprilu in septembru. Pričakovanja, povezana z obnovo iraških proizvodnih zmogljivosti pridobivanja nafte, so bila, kot se je kasneje izkazalo, nekoliko preveč optimistična, saj je njihova obnova trajala dlje časa, učinek povečanja ponudbe pa ni bil tolikšen, kakor se je napovedovalo pred vojaškim spopadom. Cena nafte je bila v povprečju nad ciljnim koridorjem kartela OPEC, kar pa slednji opravičuje z nizko ceno dolarja in posledično manjšimi zaslužki držav izvoznic nafte. Poleg nafte so se povišale še dolarske cene drugih primarnih surovin za 11,3%, cene industrijskega blaga za 14,9% in cene hrane za 8,9%.

**Inflacija v EU in ZDA
malenkost nad 2,0%**

Inflacija je bila v letu 2003 tako v EU kot v ZDA zmerna in se je gibala malenkost nad 2,0%. Hitrejša gospodarska rast v ZDA se kot kaže še ne odraža v višji inflaciji, saj se je inflacija v ZDA v drugi polovici leta zmanjšala (najvišja je bila marca in sicer 3,0% medletno) in je v povprečju leta znašala 2,3%. Inflacija evroobmočja se je v drugi polovici leta nekoliko umirila in tako v povprečju leta znašala 2,1%, kar je blizu cilja Evropske centralne banke, ki predvideva 2,0% inflacijo. Tudi na Japonskem so bila v lanskem letu cenovna gibanja ugodnejša kot v preteklih letih. Po treh letih deflacije se je le-ta lani nekoliko zmanjšala in je v povprečju leta znašala 0,2%. V drugi polovici leta je k rasti cen evroobmočja in ZDA največ prispevala rast cen hrane.

**Znižanje obrestnih mer ECB
za 0,75 in FED za 0,25
odstotne točke**

Evropska in ameriška centralna banka sta v letu 2003 še nekoliko znižali obrestne mere. Evropska centralna banka (ECB) je obrestne mere znižala dvakrat in sicer v skupni višini 0,75 odstotne točke, tako da od junija ključna obrestna mera ECB za refinanciranje znaša 2,0%. Ameriška centralna banka (FED) je obrestne mere zmanjšala junija in sicer za 0,25 odstotne točke, ključna obrestna mera pa po junijskem znižanju znaša 1,0%. Centralni banki sta se odločili za znižanje obrestnih mer zaradi počasnega okrevanja obeh gospodarstev v prvi polovici leta in ugodnih inflacijskih gibanj. Skladno z zniževanjem centralno-bančnih obrestnih mer so se znižale tudi kratkoročne obrestne mere na mednarodnih trgih. Obrestna mera LIBOR za trimesečne vloge v ameriških dolarjih je v povprečju leta 2003 znašala 1,22%, za trimesečne vloge v evrih pa 2,33%.

**Evro je glede na ameriški
dolar apreciiral za 20%**

Leto 2003 je zaznamovala tudi močna rast vrednosti evra nasproti ameriškemu dolarju. Euro je do ameriškega dolarja pridobil na vrednosti čez vse leto, tako da je bil v povprečju leta 2003 vreden 1,13 ameriškega dolarja, kar predstavlja okoli 20% porast v primerjavi s povprečjem leta 2002, ko je bila vrednost evra 0,94 ameriškega dolarja. Med vzroki za močno rast vrednosti evra se omenjata predvsem visoka primanjkljaja v proračunu in trgovinski bilanci ZDA, pa tudi počasno okrevanje trga dela v ZDA.

**Rast borznih indeksov:
Dow Jones (21%)
Nikkei (22%)
Dax (28%)
FTSE (12%)**

Okrevanje gospodarstev se je v letu 2003 pokazalo tudi v rasti borznih indeksov. Pospešena gospodarska rast v ZDA je pozitivno vplivala tudi na finančne trge, indeks Dow Jones se je v letu 2003 okreplil za okoli 21%. Zvišal se je tudi indeks japonskih delnic Nikkei za okoli 22%, rasti na svetovnih finančnih trgih pa so sledili tudi evropski trgi. Nemški indeks DAX se je zvečal za okoli 28%, angleški FTSE pa za okoli 12%.

1.2 Bruto domači proizvod, zaposlenost in stroški dela

**Gospodarska rast v
Sloveniji le 2,3%**

Gospodarska rast je bila v letu 2003 že tretje leto zapored nižja od ocenjene potencialne rasti BDP, saj je znašala le 2,3%. Dodana vrednost se najbolj povečala v finančnem posredništvu (5,7%), v dejavnosti javne uprave (5,2%) in rudarstvu (5,1%), upadla pa je v kmetijstvu za 6,2% in v dejavnosti oskrbe z električno energijo, plinom ter vodo za 3,2%. Taka struktura gospodarske rasti kaže, da je bila aktivnost predvsem pod vplivom velikih sprememb na finančnih trgih in relativno velikega zaposlovanja v javnem sektorju. Izvozniki iz predelovalnih dejavnosti tako niso uspeli popolnoma

nadomestiti pešajočega povpraševanja iz tradicionalnih trgovinskih partneric. V preteklih letih so namreč s povečano prodajo na trge nekdanje Jugoslavije in Sovjetske zveze ter na druge trge izven EU uspeli to vrzel zapolniti.

Domače povpraševanje se je v letu 2003 postopoma krepilo. Med komponentami domačega trošenja so se predvsem zaradi relativno krepke dejavnosti na področju infrastrukturnih projektov države v prvem delu in povečane gradnje stanovanjskih objektov v drugi polovici leta najbolj povečale bruto investicije (5,5%), ki jim je po nekaj letih skromne rasti sledilo trošenje gospodinjstev (3,0%), predvsem zaradi občutno upočasnjene rasti ob koncu leta pa je nekoliko zaostajalo trošenje države (2,8%). Neto menjava s tujino je negativno prispevala k skupni gospodarski rasti. Po pozitivnem prispevku v višini 1,4 odstotne točke v letu 2002 je negativni prispevek v letu 2003 znašal kar 1,8 odstotne točke. Ob relativno izravnanim saldu tekočega računa plačilne bilance je v letu 2003 domače varčevanje v celoti zadoščalo za pokrivanje bruto investicij. Pri tem se je v letu 2003 poleg povečanih investicij precej zmanjšalo varčevanje zasebnega sektorja, ki pa ga je, zaradi izboljšane javnofinančnega salda, za več kot polovico nadomestilo povečano varčevanje sektorja države.

Krepitev domačega povpraševanja

Tabela 1: Nekateri gospodarski kazalci

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Realna rast bruto domačega proizvoda¹ v %	4,4	3,7	5,9	...	2,9	3,0	2,3
Bruto domači proizvod v mio EUR	16.991	18.374	19.831	20.594	21.823	23.362	24.073
Bruto domači proizvod v mio USD	19.193	20.604	21.121	18.960	19.534	22.000	27.216
Bruto domači proizvod v USD na prebivalca	8.552	9.267	9.997	10.352	10.306	11.517	13.634
Sestava bruto domačega proizvoda v % BDP							
Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo	3,7	3,6	3,2	3,7	3,6	3,5	2,6
Industrija in gradbeništvo	32,9	33,0	32,6	33,5	31,9	32,3	32,8
- Predelovalna industrija	24,3	24,1	23,6	23,6	24,1	24,4	24,5
Storitve	49,5	49,2	49,5	53,8	54,2	54,1	54,9
Dodana vrednost skupaj	86,1	85,8	85,3	86,5	86,9	87,1	87,2
Sredstva za zaposlene	53,6	52,3	51,8	...	...	...	...
Davki na proizvodnjo in uvoz, minus subvencije	14,9	15,4	16,1	...	...	...	...
Bruto poslovni presežek in raznovrstni dohodek	31,5	32,4	32,1	...	...	...	...
- Izvoz proizvodov in storitev	54,4	53,8	49,8	56,5	57,9	57,9	57,3
- Uvoz proizvodov in storitev	55,2	55,3	54,0	60,1	58,5	56,5	57,3
Neto izvoz	-0,8	-1,5	-4,2	-3,6	-0,6	1,4	0,0
Trošenje gospodinjstev	57,7	57,3	57,3	56,6	55,9	54,6	55,1
Državna potrošnja	19,7	19,6	19,5	20,0	20,6	20,5	20,7
Bruto investicije	23,4	24,6	27,4	27,0	24,2	23,5	24,2
Aktivno prebivalstvo² v tisočih							
Zaposleni in samozaposleni	906	901	886	901	916	910	894
Brezposelni	72	77	73	68	63	62	65
Stopnja brezposelnosti (ILO)	7,4	7,9	7,6	7	6,4	6,4	6,8
Realna rast bruto plače na zaposlenega v %	2,4	1,6	3,2	1,6	3,3	2,1	1,9
Rast produktivnosti dela v %	5,2	3,6	3,3	...	2,8	3,8	3,1

¹ Podatki o nacionalnih računih so od leta 2000 naprej izračunani po novi metodologiji SURS in so v stalnih cenah leta 2000.

² Mednarodno primerljivi podatki po metodologiji ILO.

Vir: Statistični urad RS.

V skladu z relativno nizko rastjo dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih je rast obsega industrijske proizvodnje v celem letu 2003 znašala le 1,4%, dinamika pa se je po šibki rasti v prvi polovici leta precej pospešila v drugi polovici leta. Pri tem se je v celem letu najbolj povečal obseg proizvodnje investicijskega blaga (5,0%), najmanj

Rast obsega industrijske proizvodnje le 1,4%

pa se je povečala proizvodnja blaga za vmesno porabo (0,1%). Celotne zaloge so se po zmanjšanju v letu 2002 glede na prejšnje leto ponovno povečale za 4,8%.

Plače so realno porasle za 1,9%, kar je skladno z rastjo gospodarske aktivnosti

Plače so v letu 2003 ob poslabšani konjunkturi rasle relativno umirjeno predvsem po zaslugi nizke rasti plač v javnem sektorju. Medletna stopnja rasti bruto plač je v povprečju znašala 7,6%, kar realno znaša 1,9%. Realna rast bruto plač v menjalnem sektorju je v povprečju dvanajstih mesecev znašala 2,7% in je zaostajala za rastjo produktivnosti le za 0,5 odstotne točke. V javnem sektorju je bila v letu 2003 avgustovska uskladitev plač nadomeščena s premijo kolektivnega zavarovanja. Za javni sektor je bil že sklenjen dogovor o usklajevanju osnovne plače in o regresu za obdobje 2004 - 2005, po katerem se bo v usklajevalnem mehanizmu upoštevala predvidena rast cen v Sloveniji, predvidena rast cen v EU in predvidena rast tečaja evra. Dogovora o usklajevalnem mehanizmu, ki bo veljal pri določanju plač v prihodnje v zasebnem sektorju, pa socialni partnerji še niso dosegli.

Stroškovna struktura BDP nespremenjena

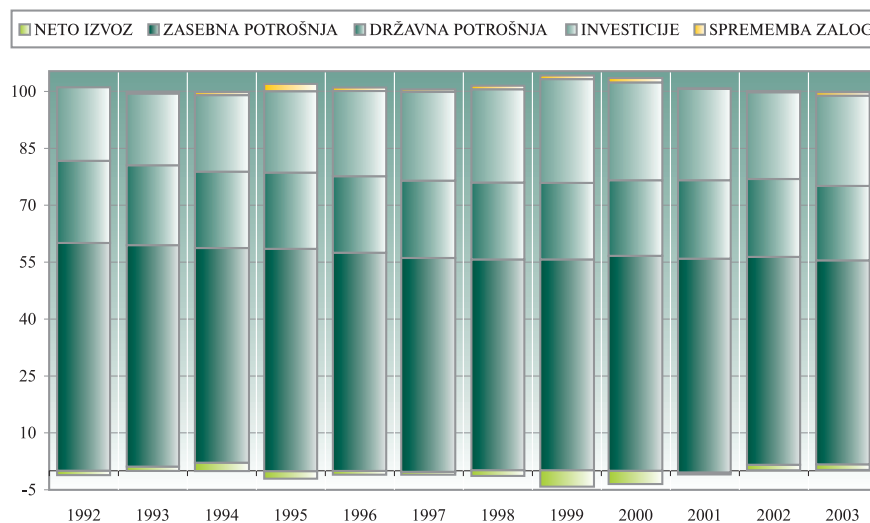
Delež sredstev za zaposlene znašal 52,8% BDP

Stroškovna struktura BDP je bila v letu 2003 zelo podobna tisti iz leta 2002. Delež sredstev za zaposlene naj bi ob umirjeni rasti plač in upadu zaposlenosti v letu 2003 znašal 52,8% BDP ter tako ostal domala nespremenjen glede na prejšnje leto. Kljub postopnemu okrevanju domačega povpraševanja, naj bi ob sicer nizki ravni gospodarske aktivnosti tudi delež davkov na proizvode in storitve v stroškovni strukturi BDP ostal nespremenjen. Delež bruto poslovnega presežka naj bi se v letu 2003, predvsem zaradi nizkega izvoznega povpraševanja in manj ugodnega gibanja pogojev menjave kot v letu 2002, zmanjšal za 0,2 strukturne točke na 31,9% BDP.

Umirjeno gibanje zaposlenosti

Gibanje zaposlenosti je bilo v letu 2003 precej umirjeno oziroma skladno z gibanjem gospodarske aktivnosti. Precej očiten je bil zastoj v prvi polovici leta in postopno izboljševanje razmer na trgu dela ob koncu leta. Ob tem se je tudi v drugi polovici leta predvsem v delovno intenzivnih panogah nadaljevalo zmanjševanje zaposlenosti s precej pesimističnimi izgladi glede skorajšnjega obrata na bolje. Število delovno aktivnih oseb se je v letu 2003 v povprečju zmanjšalo za 0,9%. Zaposlenost se je povečala v podjetjih in organizacijah za 0,3%, zmanjšala pa v drobnem sektorju za 5,3%, predvsem na račun skoraj 20% zmanjšanja števila kmetov. Število brezposelnih je bilo v letu 2003 za 4,8% manjše kot v letu 2002, stopnja brezposelnosti pa je decembra znašala 11,0%, kar je nekoliko manj kot v povprečju leta (11,2%) in manj kakor decembra 2002 (11,3%). Zaposlenost se je že tretje leto zapored najbolj povečala v nepremičninski dejavnosti za 5,4%, nekoliko počasnejša pa je bila rast zaposlenosti v dejavnosti javne uprave (4,5%).

Slika 2: Sestava bruto domačega proizvoda

Vir: Statistični urad RS.

Najbolj se je zaposlenost zmanjšala v rudarstvu za 5,6%, v kmetijstvu za 4,0% ter v oskrbi z elektriko, plinom in vodo za 2,6%. Ob šibki izvozni aktivnosti se je po dobrih dveh letih povečevanja spet zmanjšala zaposlenost v predelovalnih dejavnostih (v enem letu za 1,3%). Število zaposlenih na posameznih področjih predelovalnih dejavnostih se je gibalo precej raznoliko, saj je ob precejšnjem padcu zaposlenih na nekaterih področjih (živilska industrija, tekstilna industrija in papirna industrija) zaposlenost v nekaterih dejavnostih hitro naraščala (predvsem kemična industrija in pohištvena ter gumarska industrija). Rast zaposlenosti v storitvah (1,0%) je bila spet višja od rasti zaposlenosti v industriji, ki je bila celo negativna (-1,4%). Razlika v gibanju zaposlenosti med obema sektorjema se je tako še dodatno povečala. V regionalni porazdelitvi brezposelnosti v letu 2003 ni bilo bistvenih sprememb, saj je stopnja registrirane brezposelnosti še naprej najvišja v podravski, pomurski, savinjski in posavski regiji. Spremenila pa se je dinamika zmanjševanja brezposelnosti, saj je najhitreje upadala v dolenjski, podravski in savinjski regiji.

Mednarodno primerljivo aktivno prebivalstvo se je v letu 2003 po oceni zmanjšalo za skoraj dvanajst tisoč oseb, za skoraj tri tisoč oseb pa se je povečalo število brezposelnih. S tem se je stopnja brezposelnosti po padcu v letih 2001 in 2002 na raven 6,4% v letu 2003 povečala in je v povprečju znašala 6,8%. Kritične skupine brezposelnih so še naprej predvsem osebe, ki so brezposelne daljše obdobje, mladi (predvsem iskalci prve zaposlitve), osebe, ki so starejše od 40 let, ter brezposelni z nizko izobrazbo. Med programi aktivne politike zaposlovanja, ki je v skladu s smernicami EU, najpomembnejše mesto še naprej zasedajo programi za povečevanje zaposlenosti, ki jim sledijo programi za spodbujanje podjetništva, ukrepi, usmerjeni k spodbujanju prilagodljivosti posameznikov in podjetij, ter programi zagotavljanja enakih možnosti. V zadnjih letih je opazno tudi upadanje sredstev za pasivno politiko zaposlovanja, ki je povezano s strožimi načeli novega Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti iz leta 1998. Ob vstopanju v EU bodo postajali vedno pomembnejši tudi mednarodni projekti, ki se sofinancirajo iz programa PHARE Evropske komisije – ti med drugim spodbujajo zmanjševanje regionalnih razlik na trgu dela in izboljševanje računalniške pismenosti brezposelnih, ter Pobude Evropske skupnosti EQUAL, ki se sofinancirajo iz Evropskega socialnega sklada in se nanašajo na izenačevanje možnosti žensk na področju zaposlovanja.

Zmanjšanje aktivnega prebivalstva in povečanje brezposelnosti

1.3 Cene

Rast cen življenjskih potrebščin je v letu 2003 znašala 4,6% (december 2003 na december 2002) oziroma 5,6%, če jo merimo kot povprečje leta 2003 na leto 2002. Na inflacijo so vplivali tuji in domači dejavniki. Med tujimi dejavniki sta igrala najpomembnejšo vlogo svetovna cena nafte in tečaj ameriškega dolarja, med domačimi pa denarna in fiskalna politika ter politika nadzorovanih cen.

Rast cen življenjskih potrebščin je konec leta znašala 4,6%

Leto 2003 so zaznamovala velika nihanja cene nafte na svetovnih trgih, ki se je gibala med 25 in 33 USD/sod. V prvi polovici leta je cena nafte po napadu na Irak sicer padla, a je predvsem zaradi obnavljanja zalog nafte v ZDA ostala na visoki ravni. Odločitev OPEC o znižanju kvot črpanja nafte pa je v drugi polovici leta povzročila ponovno rast cene nafte, ki je do konca leta dosegla 30 USD/sod. Neugodna gibanja svetovne cene nafte na rast cen naftnih derivatov v Sloveniji je v letu 2003 delno omilil padec vrednosti ameriškega dolarja glede na tolar. Medvalutna razmerja so zato preko nižjih cen surovin ugodno vplivala na uvozne cene in s tem na gibanje uvožene inflacije. Poleg navedenega je velik del prispevala tudi Vlada RS, ki je z uravnavanjem trošarin na naftne derivate preprečila večja nihanja cen le-teh.

Ameriški dolar omilil vpliv rasti cene nafte na svetovnih trgih na domačo inflacijo

Med domačimi dejavniki, ki so v 2003 najpomembneje vplivali na nižjo inflacijo, velja izpostaviti predvsem usklajeno delovanje Banke Slovenije in Vlade RS. Slednja je izvajala celovit načrt o nadzoru cen, z namenom obvladati rast stroškov v nadzorovanih sektorjih. Rast nadzorovanih cen je bila zato v letu 2003 4,4%, medtem ko je bila še v letu 2002 9,8%.

S politiko rasti nadzorovanih cen je vlada omejila rast stroškov v nadzorovanih sektorjih

Nominalne obrestne mere sledile zniževanju inflacijskih pričakovanj

Banka Slovenije je sledila zastavljenemu cilju postopnega in vzdržnega zniževanja inflacije ter vodila ustrezno denarno politiko prilagajanja nominalnih obrestnih mer inflacijskim pričakovanjem. Ustrezna raven realnih obrestnih mer, nadzor nad količino denarja v obtoku ter postopna stabilizacija deviznega tečaja so pripomogli, da tudi v letu 2003 ni bilo inflacijskih pritiskov monetarne narave.

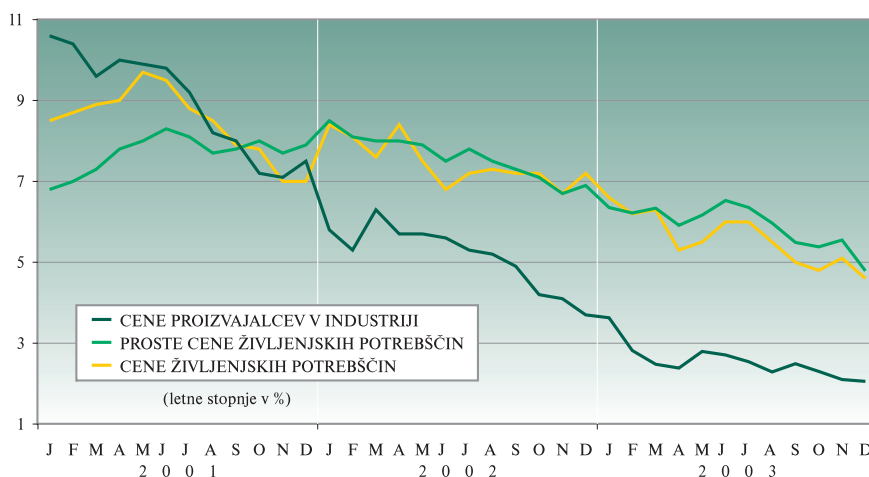
Osnovna inflacija se je ob koncu 2003 znižala na 3,4%

Poleg objavljene inflacije se je v 2003 znižala tudi osnovna inflacija na 3,4%, medtem ko je bila ta še v letu 2002 6,8%. Za 1,6 odstotne točke je bila nižja tudi rast cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih, ki se je ob koncu leta spustila na 2,1%. Najbolj so se v 2003 glede na 2002 podražili proizvodi za vmesno porabo (2,5%) in proizvodi za široko porabo (2,4%), proizvodi za investicije pa so se pocenili za 1,1%.

Počasnejša rast stroškov dela omogočila vzdržno znižanje inflacije

Vzdržno znižanje inflacije je omogočila tudi počasnejša rast stroškov dela v letu 2003. Realna rast povprečnih bruto plač se je znižala za 0,2 odstotni točki in je znašala decembra 1,9%.

Slika 3: Cene

Vir: Statistični urad RS, Banka Slovenije.

1.4 Plačilna bilanca

Zaradi neugodnih gibanj v blagovni menjavi le 17 mio EUR presežka v tekočih transakcijah

V letu 2003 je Slovenija že tretje leto zapored dosegla presežek v tekočih transakcijah plačilne bilance v višini 17 mio EUR, kar je 0,1% ocenjenega BDP. Na zmanjšanje presežka tekočih transakcij v primerjavi z letom 2002, ko je znašal 330 mio EUR, so vplivala predvsem neugodna gibanja v blagovni menjavi s tujino ob nekoliko povečanem domačem trošenju ter zmanjšanje presežka v menjavi storitev. Manjši je bil tudi presežek na računu transferjev, pozitivno pa je na rezultate tekočih transakcij vplivalo zmanjšanje neto odhodkov od kapitala za dobro tretjino.

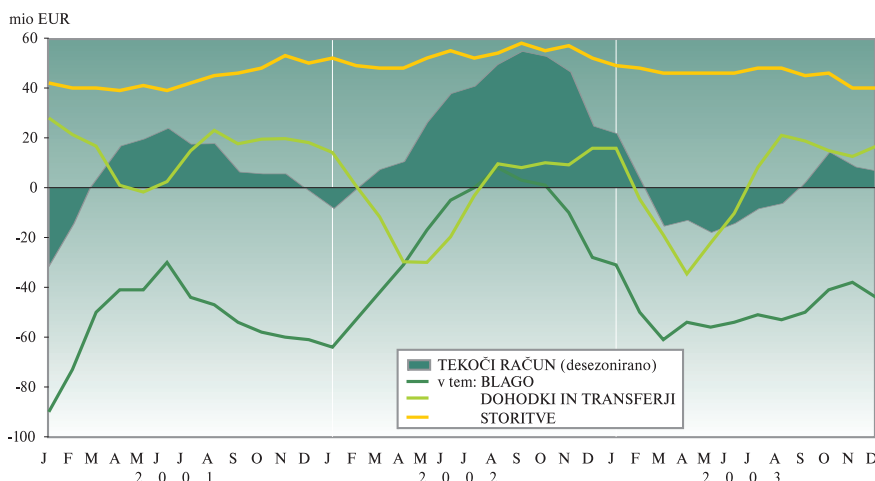
Rast uvoza dvakrat hitrejša od rasti izvoza

Primanjkljaj v blagovni menjavi Slovenije s tujino je v letu 2003 znašal 952 mio EUR oziroma 3,9% ocenjenega BDP in je bil za 1,3 odstotne točke večji od doseženega v letu 2002, od povprečja v obdobju 1996 do 2001 pa je bil manjši za dobri dve odstotni točki. Izvoza blaga je bilo za 11.285 mio EUR, kar je za 2,9% več kot v letu 2002. Uvoz blaga je rasel dvakrat hitreje od izvoza in je znašal 12.237 mio EUR ter je za 5,7% presegel uvoz iz leta 2002. Zaradi hitrejša dinamike rasti uvoza od izvoza se je stopnja pokritja uvoza z izvozom zmanjšala za 2,5 odstotne točke na 92,2%.

Negativen prispevek salda menjave s tujino k rasti BDP

Zaradi neugodnih gibanj v blagovni menjavi in skromnejših rezultatih v menjavi storitev je bil v vseh trimesečjih leta 2003 prispevek salda menjave s tujino k rasti BDP negativen. V prvem trimesečju je znašal 1,3 odstotne točke, v drugem in tretjem trimesečju nekaj

Slika 4: Tekoči račun plačilne bilance

Vir: Statistični urad RS, ocene ARC BS.

več kot 2 odstotni točki, v zadnjem četrtletju pa se je negativni prispevek nekoliko zmanjšal in je dosegel 1,7 odstotne točke.

Količinska rast izvoza in uvoza blaga je bila v letu 2003 višja, kot kažejo vrednostni podatki v evrih. Vzrok je v tem, da so se izvozne in uvozne cene v evrih v letu 2003 znižale v primerjavi z letom 2002. Najpomembnejši dejavnik, ki je vplival na gibanje izvozno-uvoznih cen, so bile spremembe v razmerju med ameriškim dolarjem in evrom. Vrednost evra v ameriških dolarjih narašča že drugo leto zapored. V letu 2002 je vrednost evra (december na december predhodnega leta) porasla za 14% in v letu 2003 še za dodatnih 20%. Povečanje vrednosti evra v ameriških dolarjih zmanjšuje nominalno vrednost izvoza in uvoza blaga, izraženega v evrih. Velikost tega zmanjšanja je odvisna od deleža evra in ameriškega dolarja v celotnem izvozu in uvozu blaga. V letu 2003 je delež evra v izvozu blaga znašal 87,7%, ameriškega dolarja pa 9,4%. Podobna valutna struktura je bila tudi pri uvozu, v katerem je delež evra znašal 83,9%, ameriškega dolarja 12,9%, ostalo pa so predstavljale druge valute. Zaradi manjšega deleža dolarja v valutni sestavi izvoza se je vrednost nominalnega izvoza v evrih zmanjšala relativno manj (1,6%) kot na strani uvoza (2,1%). Brez upoštevanja medvalutnih razmerij so se cene na izvozni strani povečale za 1% in na uvozni strani za 1,5%. Realna rast izvoza blaga se je v letu 2003 povečala za 3,6%, kar je manj kot v letu 2002 (5,3%), rast uvoza blaga pa se je glede na leto 2002 podvojila na 6,4%.

Pogoji blagovne menjave (terms of trade), ki kažejo skupni učinek sprememb v medvalutnih razmerjih in izvozno-uvoznih cen na kupno moč enote slovenskega izvoza, se v letu 2003 glede na leto 2002 niso spremenili in tako niso vplivali na rezultate tekočih transakcij plačilne bilance s tujino. Ob enakem izboljšanju pogojev menjave kot v letu 2002 bi bil presežek tekočih transakcij v letu 2003 za dobrih 200 mio EUR večji od doseženega.

Skromnejše povpraševanje po slovenskem blagu iz tujine in gibanja v strukturi domačega trošenja so vplivala tudi na dinamiko in strukturo uvoza in izvoza blaga po ekonomskih namenih. Na strani uvoza se je v letu 2003 najbolj povečal uvoz investicijskega blaga za 12%, za polovico manj uvoz blaga za široko porabo in najmanj 3,9% uvoz reprodukcijskega materiala. Na visoko rast uvoza investicijskega blaga je v letu 2003 vplival enkratni uvoz opreme večje vrednosti, npr. letala in helikopterji, in uvoz opreme, povezan s cikličnim obnavljanjem opreme v predelovalni industriji, ki se ponavlja na vsakih štiri do pet let. Na nadpovprečno visok uvoz opreme v letu 2003 je poleg omenjenih dejavnikov vplivalo tudi približevanje vstopa Slovenije v EU, ki vzpodbuja podjetja k investiranju zaradi povečanja konkurenčnosti na evropskem

Izvoz in uvoz pod vplivom medvalutnih razmerij

Pogoji menjave ostali nespremenjeni

Rast uvoza investicijskega blaga 12%

trgu. Med pomembne dejavnike štejemo še relativno ugodno financiranje nabave opreme zaradi zgodovinsko nizkih obrestnih mer. V uvozni strukturi se je glede na leto 2002 povečal delež investicijskega blaga s 17,9% na 19,0%, delež uvoza blaga za široko potrošnjo je ostal nespremenjen (23,2%), za odstotno točko pa se je zmanjšal delež uvoza repromateriala na 57,9%. Na strani izvoza je nadpovprečno rasel izvoz investicijskega blaga (6%), nekoliko manj izvoz repromateriala (4,2%), najmanj pa se je povečal izvoz blaga za široko potrošnjo (0,3%). Ob takih gibanjih se je delež izvoza repromateriala povečal s 47,8% na 48,4%, delež izvoza blaga za investicije s 14,1% na 14,5%, zmanjšal pa se je delež izvoza blaga za široko potrošnjo za odstotno točko, in sicer z 38,1% na 37,1%.

**Povečanje primanjkljaja v
blagovni menjavi za
340 mio EUR**

Primanjkljaj v blagovni menjavi se je v letu 2003 povečal za 340 mio EUR. Največ je k temu prispevalo povečanje primanjkljaja pri investicijah za 155 mio EUR ter repromaterialu za 46 mio EUR in prvič v osmih letih zmanjšanje presežka pri blagu za široko potrošnjo za 138 mio EUR na 1.351 mio EUR.

Tabela 2: Regionalna razčlenitev blagovne menjave

v mio EUR	IZVOZ			UVOZ			SALDO		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Evropska unija (15)	6.435	6.514	6.600	7.675	7.870	8.231	-1.239	-1.355	-1.631
Avstrija	773	774	827	944	956	1053	-170	-182	-226
Francija	702	734	638	1205	1190	1230	-503	-455	-592
Italija	1294	1328	1483	2004	2070	2239	-710	-742	-756
Nemčija	2715	2714	2610	2178	2216	2357	536	499	253
CEFTA	828	954	1044	1081	1094	1121	-252	-140	-77
Češka	188	201	205	278	288	308	-90	-87	-103
Madžarska	175	196	223	352	341	352	-177	-145	-129
Poljska	271	305	311	161	168	189	110	137	121
EFTA	134	207	176	192	202	221	-59	5	-45
Neevropske članice OECD	400	447	586	732	715	761	-332	-268	-175
ZDA	273	297	410	333	334	294	-60	-36	115
Južna Koreja	12	16	19	70	72	82	-58	-56	-62
Države nekdanje Jugoslavije	1.750	1.952	1.967	604	575	613	1.146	1.377	1.354
BiH	445	492	471	70	69	78	375	423	393
Hrvaška	894	954	1.007	451	419	445	443	536	563
ZR Jugoslavija	264	347	346	53	61	68	211	285	278
Države nekdanje SZ	417	455	498	355	336	374	61	119	124
Ruska federacija	315	320	347	315	269	311	1	51	36
Druge države	382	432	414	706	782	916	-324	-350	-502
SKUPAJ	10.347	10.962	11.285	11.344	11.574	12.237	-998	-612	-952

Opomba: Izvoz f.o.b. in uvoz c.i.f.

Vir: Statistični urad RS; podatki za leto 2003 so predhodni.

**Tržni delež slovenskih
izvoznikov je na trgih
EU znašal 0,28%**

Izvozna konkurenčnost, merjena s tržnim deležem slovenskih izvoznikov na trgih Evropske unije, se je v letu 2003 izboljšala. Po predhodnih ocenah naj bi se tržni delež povečal na 0,28%. Nadpovprečno se je povečal tržni delež na italijanskem trgu, za 14%, in avstrijskem trgu, za 5%. Najbolj pa se je zmanjšal tržni delež na francoskem trgu, za 11%, in na nemškem trgu za dobrih 5%. Gibanje tržnih deležev na teh trgih se iz leta v leto spreminja. Izjema sta le tržni delež na avstrijskem trgu, ki trendno narašča, in tržni delež na nemškem trgu, ki trendno upada že vse od leta 1995 naprej. Podobno trendno upadanje tržnega deleža zasledimo tudi na hrvaškem trgu, ta se je z visokih 16% v letu 1994 zmanjšal na 8,3% v letu 2003. Delež na trgih Madžarske, Češke in

Poljske kot celote je v lanskem letu stagniral. Na češkem trgu se je zmanjšal za 9%, medtem ko se je na madžarskem povečal za 11% in na poljskem za skromnih 0,1%. Čeprav tržni delež slovenskega izvoza na trgu Ruske federacije iz leta v leto niha, se je v letu 2003 povečal za dobrih 6% in dosegel 0,48 odstotni tržni delež v uvozu Ruske federacije, kar je največ po letu 1994. Najbolj se je v letu 2003 povečal tržni delež slovenskih izvoznikov v ZDA za dobro polovico, zahvaljujoč povečanemu izvozu farmacevtskih proizvodov v ZDA, čeprav je prisotnost slovenskega izvoza na tem trgu med najnižjimi in je znašala le 0,035%.

V regionalni sestavi blagovne menjave Slovenije s tujino predstavlja menjava z evropskimi državami kar 90%, menjava s preostalim svetom pa le 10%. Izvoz se v zadnjih treh letih povečuje v države CEFTA, neevropske članice OECD in države nekdanje SZ, do leta 2002 pa tudi v države nekdanje Jugoslavije. Delež slovenskega izvoza v države Evropske unije se že vrsto let zmanjšuje, v letu 2002 za 2,8 odstotne točke in v letu 2003 za dobro odstotno točko na 58,5%. Delež uvoza iz Evropske unije se zmanjšuje počasneje, in sicer z 68,0% v letu 2002 na 67,3% v letu 2003. Vrstni red štirih držav EU, s katerimi dosegamo več kakor polovico blagovne menjave s tujino, je tudi v letu 2003 ostal nespremenjen. Med posameznimi državami ima največji delež Nemčija (izvoz: 23,1%, uvoz: 19,3%), Italija (izvoz: 13,1%, uvoz 18,3%), Avstrija (izvoz: 7,3%, uvoz 8,6%) in Francija (izvoz: 5,7%, uvoz: 10,1%). Ob skoraj nespremenjenem deležu uvoza se v zadnjih treh letih najbolj zmanjšuje delež izvoza v Nemčijo, za dobre 3 odstotne točke, in v Francijo za 1 odstotno točko. Ob skoraj nespremenjenem deležu izvoza v Avstrijo pa se je v letu 2003 za odstotno točko povečal izvoz v Italijo. Zmanjšanje izvoza v Nemčijo in Francijo je bilo delno nadomeščeno s povečanim izvozom v Španijo za 42%, Irsko 26%, Grčijo 10% ter s povečanjem izvoza na Švedsko, Dansko in Nizozemsko. Primanjkljaj v blagovni menjavi z Evropsko unijo v zadnjih letih pospešeno narašča. V letu 2001 je znašal 1.239 mio EUR, v letu 2003 pa že 1.631 mio EUR. Največji primanjkljaj smo v letu 2003 zabeležili v menjavi z Italijo 756 mio EUR in Francijo 592 mio EUR ter Avstrijo 226 mio EUR. V poslovanju z Nemčijo še vedno dosegamo presežek, vendar se je ta glede na pretekla leta več kot razpolovil in je znašal 253 mio EUR. Med neevropskimi državami se je najbolj spremenila blagovna menjava z ZDA, delež izvoza se je povečal z 2,7% na 3,6%, delež uvoza pa zmanjšal z 2,9% na 2,4%, kar je imelo za posledico presežek v blagovni menjavi v višini 115 mio EUR.

Delež izvoza v države nekdanje Jugoslavije je v letu 2002 dosegel višek 17,8%, tako da se je v letu 2003 zmanjšal na 17,4% ob nespremenjenem deležu uvoza 5%. Zmanjšala sta se predvsem delež izvoza v Bosno in Hercegovino za 0,3 odstotne točke na 4,2% ter delež izvoza v Srbijo in Črno Goro na 3,1%. Delež izvoza na Hrvaško, najpomembnejši partnerici v tej skupini držav, se je povečal z 8,7% v letu 2002 na 8,9% v letu 2003. Presežek v blagovni menjavi z državami nekdanje Jugoslavije se je v 2003 malenkostno zmanjšal na 1.354 mio EUR.

Z državami CEFTE se je izvoz povečal za 9,4% ob relativno skromni 2,5% rasti uvoza. Dinamika rasti izvoza v povprečju zadnjih treh let za trikrat presega dinamiko uvoza, kar je prispevalo k pospešenemu krčenju blagovnega primanjkljaja s temi državami z 252 mio EUR v letu 2001 na 77 mio EUR v letu 2003. Najbolj se krči primanjkljaj z Madžarsko, Slovaško in Romunijo, medtem ko se skromno povečuje s Češko. V blagovni menjavi s Poljsko beležimo že vrsto let presežek, ki se je lani zmanjšal za 16 mio EUR na 121 mio EUR.

V neugodnih mednarodnih gospodarskih razmerah se menjava storitev s tujino krči hitreje kot menjava blaga. V letu 2003 je bila rast menjave storitev počasnejša od rasti menjave blaga. Izvoz storitev se je v primerjavi z letom 2002 povečal za 0,6%, uvoz pa za 5,6%. Zaradi zaostajanja izvoza storitev za rastjo izvoza blaga se je delež storitev

Regionalna sestava blagovne menjave se na izvozni strani spreminja v škodo držav EU

Negativna rast deleža izvoza v države nekdanje Jugoslavije

Rast izvoza v države CEFTE trikrat večja od rasti uvoza

Rast menjave storitev s tujino počasnejša od rasti menjave blaga

v celotnem izvozu blaga in storitev zmanjšal za 0,2 odstotne točke na 16,7%, delež uvoza storitev pa je ostal nespremenjen in je znašal 13%. Presežek v menjavi storitev, 541 mio EUR, je bil za 85 mio EUR manjši kot v letu 2002.

Turizem Prihodki od turizma že četrto leto zapored rastejo počasneje od odhodkov za turizem. Z rastjo življenjskega standarda v Sloveniji pričakujemo, da se bo takšen trend nadaljeval tudi v prihodnjih letih. Prihodki od turizma so v letu 2003 dosegli 1.182 mio EUR, kar je 3,5% porast glede na 2002, odhodki za turizem pa so rasli s 4,5% dinamiko in do konca leta dosegli 667 mio EUR. Ob takih gibanjih se je presežek turizma povečal za 11 mio EUR na 516 mio EUR.

Tabela 3: **Plačilna bilanca**

v mio EUR	1998	1999	2000	2001	2002	2003
A. TEKOČI RAČUN	-108	-664	-583	38	330	17
- v % od BDP	-0,6	-3,5	-2,8	0,2	1,4	0,1
1. Blago	-708	-1164	-1227	-684	-265	-544
2. Storitve	447	330	489	536	627	541
2.1. Transport	115	132	149	203	250	259
2.2. Potovanja	470	389	489	504	505	516
- v tem izvoz	971	900	1045	1105	1143	1182
2.3. Ostalo	-138	-191	-149	-171	-128	-234
3. Dohodki	49	58	29	43	-174	-73
3.1. Dohodki od dela	159	171	174	167	159	158
3.2. Dohodki od kapitala	-110	-113	-145	-124	-334	-231
4. Tekoči transferi	104	112	125	144	142	93
B. NETO FINANČNI PRITOKI	291	521	1089	1724	1149	92
- v % od BDP	1,6	2,6	5,3	7,9	4,9	0,4
1. Zasebni sektor	200	201	727	1510	1297	185
1.1. Terjatve	-304	-616	-423	287	-1535	-1602
NN v tujini	5	-45	-72	-161	-99	-269
Naložbe v VP	20	5	-24	-87	-144	-161
Neto KKK	-376	-294	-195	-249	-413	-235
Posojila	-49	-39	-72	19	-238	-261
Prebivalstvo	80	-222	-13	797	-578	-591
1.2. Obveznosti	503	817	1150	1223	2832	1787
Tuje NN	194	99	149	412	1707	160
Naložbe v VP	7	-2	28	11	27	34
Posojila	262	713	953	649	929	1198
Vloge pri bankah	39	2	34	152	130	428
1.3. Drugo, neto	17	-15	-61	-34	-25	-118
2. Država ¹	82	326	307	114	-95	-126
3. Banka Slovenije	-45	-46	13	-10	-50	-13
4. Napaka	55	40	41	110	-3	46
C. DEVIZNE REZERVE (povečanje(-))	-183	143	-506	-1762	-1479	-108
1. BS	-106	129	-206	-1436	-1876	-281
2. Banke	-77	13	-300	-326	397	173

¹ Odštete so transakcije domačih bank z državnimi obveznicami.
Vir: Banka Slovenije.

Storitve transporta Storitve transporta so tesno povezane z gibanjem v blagovni menjavi. Prihodki od transporta so v prvi polovici leta 2003 rasli počasneje od izdatkov za transport in so šele z oživljanjem izvoza blaga v drugi polovici leta začeli dohitevati rast izdatkov za transport. Rast prihodkov je v celem letu dosegla 7%, rast izdatkov pa 9,1%. Ustrezno takšni dinamiki se je presežek povečal le za 10 mio EUR na 259 mio EUR. Povečana naložbena aktivnost v državah nekdanje Jugoslavije je do leta 2002 povečevala presežek v menjavi gradbenih storitev. V letu 2003 se je tovrstna aktivnost v tujini upočasnila, zaradi živahnjega investiranja doma pa so se hitreje od prihodkov povečevali izdatki. Ob prihodkih v višini 70 mio EUR in izdatkih 71 mio EUR je bil,

Gradbene storitve

prvič po treh letih, realiziran skromen primanjkljaj 2 mio EUR. Pri finančnih storitvah smo v letu 2002 imeli presežek 18 mio EUR predvsem zaradi visokega porasta prihodkov za 48 mio EUR, od katerih so dve tretjini prispevali prihodki iz naslova privatizacije slovenskih podjetij in tujih neposrednih naložb. V letu 2003 so bile naložbe tujcev relativno skromne. Ob prihodkih 17 mio EUR in odhodkih 28 mio EUR je bil realiziran primanjkljaj v višini 12 mio EUR. Pri pretežno odlivnih storitvah, računalniških in komunikacijskih, se je primanjkljaj povečal za 14 mio EUR na 43 mio EUR. Na poslabšanje rezultatov v menjavi storitev je v letu 2003 najbolj prispeval porast primanjkljaja drugih storitev za 50 mio EUR.

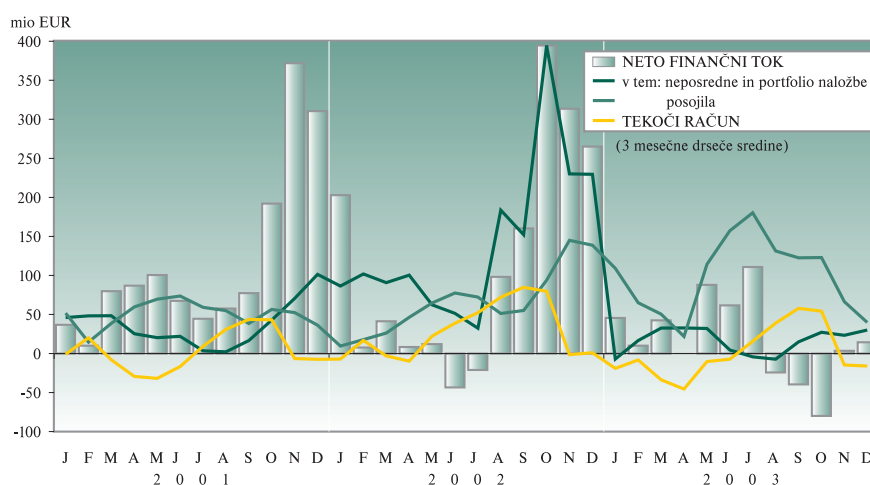
Finančne storitve

Računalniške in komunikacijske storitve

V letu 2003 je bil odtok dohodkov za 73 mio EUR večji od njihovega pritoka. Neto pritoki dohodkov od dela so stagnirali in so v letu 2003 ostali na približno enaki ravni kot leto poprej, ko so znašali 158 mio EUR. Primanjkljaj dohodkov od kapitala pa se je iz 334 mio EUR v letu 2002 zmanjšal za 103 mio EUR na 231 mio EUR v letu 2003. Zmanjšanje izvira predvsem iz spremembe v metodologiji obračuna reinvestiranih dobičkov od neposrednih naložb tujcev v Slovenijo. V letu 2002 so znašali 135 mio EUR, v letu 2003 pa le še 39 mio EUR. Plačila za obresti od naložb v vrednostne papirje in druge oblike kapitala so se povečala za 2,3% na 448 mio EUR. Porast bi bil, glede na povečanje bruto zunanega dolga za 1.500 mio EUR, lahko še večji, če se v lanskem letu ne bi hkrati znižale tudi obrestne mere na svetovnih finančnih trgih. Na strani prihodkov od kapitala so porasli dohodki od naložb v vrednostne papirje s 176 mio EUR na 214 mio EUR oziroma za 22%. Na tako izboljšanje so ugodno vplivali tudi rezultati upravljanja z deviznimi rezervami Banke Slovenije. Dohodki od naložb v zadolžnice in obveznice so se namreč v 2003 povečali za 51 mio EUR na 151 mio EUR.

Neto odtoki dohodkov znašali 73 mio EUR

Slika 5: **Financiranje tekočega računa plačilne bilance**

Vir: Banka Slovenije.

Transferi v Slovenijo se zmanjšujejo, v tujino pa povečujejo. V letu 2003 so se prvi zmanjšali za 6,6%, drugi pa povečali za 5,4%. Neto primanjkljaj uradnih transferjev se že vrsto let ohranja na ravni okrog 70 mio EUR. Poglavitni vzrok za zmanjšanje neto pritoka transferjev s 142 mio EUR v letu 2002 na 93 mio EUR v letu 2003 je zmanjšanje zasebnih transferjev v Slovenijo za 6,9% in porast zasebnih transferjev v tujino za 12,1%.

Povečanje transferjev v tujino za 5,4%

Neto finančni pritek iz tujine je v letu 2003 znašal 92 mio EUR oziroma 0,4% BDP, kar je bistveno manj kot v preteklih letih. V prvem polletju so pritoki presegali odtoke, v drugem polletju pa so odtoki presegali pritoke. V celem letu so bili odtoki oziroma povečanje terjatev približno enaki kot leto poprej, kar za 1 mrd EUR manjši pa so bili pritoki oziroma povečanje obveznosti do tujine.

Neto finančni pritek znašal 92 mio EUR in je bistveno manjši kot v preteklih letih

**Povečanje terjatev do tujine
(predvsem tuje gotovine pri
prebivalstvu)**

Celotne terjatve do tujine (brez deviznih rezerv) so se v letu 2003 po transakcijah povečale za 1.602 mio EUR. Skoraj 40% povečanje terjatev izhaja iz porasta tuje gotovine pri prebivalstvu, ki je z nezmanjšano dinamiko prisotno vse od uvedbe evro gotovine. Pomembno so se povečale neposredne naložbe v tujini, ki so postale drugi najmočnejši vir odtokov v preteklem letu. Počasneje kot v letu 2002 pa se je nadaljeval trend rasti portfeljskih naložb v tujino. Med dolžniškimi terjatvami izstopajo posojila dana tujini, medtem ko so komercialni krediti, ki so v preteklih letih predstavljali najpomembnejši vir finančnih odtokov, v letu 2003 dosegli le dobro polovico tistih iz leta 2002.

**Domače neposredne naložbe
v tujino trikrat večje kot
v letu 2002**

Domače neposredne naložbe v tujino so v letu 2003 dosegle 269 mio EUR, kar je skoraj trikrat več kot v letu pred tem. Slovenska podjetja so bila tudi lani z naložbami v pretežni meri (s 63% deležem) usmerjena v države nekdanje Jugoslavije, prodirati pa so začela tudi na bolj oddaljene trge, kot so Luksemburg (8% delež) in Bolgarija (7,5%). Portfeljske naložbe v tujino so ostale na ravni iz leta 2002 in so v celem letu dosegle 161 mio EUR. Po premoru v 2002 so se naložbe v vrednostne papirje slovenskih izdajateljev izdanih v tujini (pretežno evroobveznice) v letu 2003 močno okrepile in dosegle vrednost 100 mio EUR.

**Banke povečale obseg
posojil tujini**

Posojila zasebnega sektorja tujini so po skokovitem porastu v letu 2002 ohranila v letu 2003 doseženi obseg oziroma so ga v primeru bank celo povečala. Največji del posojil je bil v lanskem letu naložen v zadnjih štirih mesecih. Podjetja so neto posodila 136 mio EUR, banke pa 124 mio EUR. V tem ni zajetih 28% posojil hčerinskim podjetjem v tujini, znotraj katerih je bilo večinoma posojeno podjetjem na Hrvaškem (28%), v Srbiji in Črni gori (21%) ter slabih 10% na Poljskem.

**Povečanje komercialnega
kreditiranja med kapitalsko
povezanimi podjetji**

Tok neto danih komercialnih kreditov se je s 413 mio EUR v letu 2002 znižal na 235 mio EUR v letu 2003. Iz razčlenjenih podatkov posebne statistike podjetij je mogoče razbrati, da je tako na strani terjatev kot na strani obveznosti naraščalo predvsem komercialno kreditiranje neposrednih investorjev svojim hčerinskim podjetjem, posebno med slovenskimi investitorji in podjetji v tujini. Delež komercialnih kreditov med kapitalsko povezanimi osebami je tako narasel s 40% v letu 2002 na 60% v letu 2003. Regionalna struktura kaže, da so se najbolj (za 83 mio EUR) povečali komercialni krediti v evropske države zunaj Evropske unije, od tega na območje nekdanje Jugoslavije za 53 mio EUR, izstopajo tudi ZDA z 41 mio EUR višjim stanjem obveznosti do slovenskih izvoznikov kot ob koncu leta 2002.

**Neposredne naložbe tujcev za
1,5 mrd EUR manjše kot
v letu 2002**

Celotne obveznosti do tujine so v letu 2003 narasle za 1.787 mio EUR, kar je za dobro milijardo manj kot v letu pred tem. Vzrok za manjši pritok so nizke neposredne naložbe tujcev v primerjavi z letom 2002, saj so se ostali pritoki povečevali: neposredne naložbe so se znižale za dobro milijardo in pol evrov, najeta posojila in vloge tujcev pri bankah pa so narasle za 270 oziroma 300 mio EUR.

**Portfolio naložbe tujcev večje
le za 34 mio EUR**

Tok tujih neposrednih naložb je v letu 2003 znašal le 160 mio EUR. Pri tem se je lastniški kapital zmanjšal za 109 mio EUR, za 231 mio EUR pa so narasle neto obveznosti do tujih investorjev. V letu 2003 so bile skromne tudi portfeljske naložbe tujcev. Zaradi vlaganj tujcev v zakladne menice so se portfeljske naložbe v prvem polletju sicer povečale za 65 mio EUR, vendar so v drugi polovici leta prodaje ponovno prevladoval nad nakupi. Neto učinek teh tokov je povečanje portfeljskih naložb v višini 34 mio EUR.

**Zadolževanje zasebnega
sektorja v tujini**

Zasebni sektor je v letu 2003 še povečal zadolževanje v tujini z najemanjem posojil. Banke so skoraj podvojile neto črpanja posojil iz leta 2002 in tako v letu 2003 najele za 674 mio EUR posojil. Zadolževale so se predvsem dolgoročno, saj je bil delež posojil do enega leta le 8%. Banke so najemale posojila po dokaj ugodni obrestni meri, povprečno 2,8%, oziroma za eno odstotno točko nižje kot v letu 2002. Podjetja

so v tujini neto najela za 523 mio EUR posojil, kar je nekaj manj kot v letu 2002. Realizirana obrestna mera za posojila podjetjem je znašala v povprečju 3,6%, kar je prav tako za eno odstotno točko manj kot v 2002.

Država je v 2003 že drugo leto zapored zmanjševala zadolženost do tujine in neto odplačala za 126 mio EUR dolga.

**Država zmanjšala
zadolženost do tujine**

Bruto zunanji dolg je konec leta 2003 dosegel 12.995 mio EUR, kar je za 1.512 mio EUR več kot konec 2002. K povečanju dolga so največ prispevala tuja posojila zasebnemu sektorju (za 933 mio EUR) ter povečanje zadolževanja med povezanimi podjetji (za 242 mio EUR). Obveznosti iz komercialnih kreditov so se znižale za 124 mio EUR in s tem zmanjšale delež v dolgu na 12%. Bruto zunanji dolg se je v razmerju do BDP v letu 2003 povečal za 5 odstotne točke (z 49% na 54%). Neto zunanji dolg je z decembrom 2003 ponovno postal pozitiven, kar pomeni, da je dolg presegel dolžniške bruto terjatve do tujine, in sicer za 186 mio EUR.

Neto zunanji dolg pozitiven

Ob skromnih finančnih pritokih in skoraj izravnanim tekočem računu je prtok v devizne rezerve v letu 2003 znašal le 108 mio EUR. Stanje skupnih deviznih rezerv se je kljub pozitivnim celoletnim skupnim transakcijam s tujino konec leta 2003 v primerjavi s stanjem v 2002 znižalo za 142 mio EUR na 7.700 mio EUR. Kljub znižanju, pa devizne rezerve še vedno presegajo kratkoročni dolg z zapadlostjo do enega leta za 69%.

**Devizne rezerve presegajo
kratkoročni dolg za 69%**

Tabela 4: Zunanji dolg in devizne rezerve Slovenije

Stanja ob koncu obdobja; v mio EUR	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Bruto zunanji dolg (BZD)	6.459	8.012	9.491	10.403	11.483	12.995
1. Dolgoročni dolg	3.725	4.812	5.895	7.349	8.140	9.290
v % BZD	57,7	60,1	62,1	70,6	70,9	71,5
- v tem: obvez. in zadolž. posojila	1.094	1.494	1.748	1.934	1.935	1.947
2. Kratkoročni dolg	1.839	2.155	2.283	2.222	2.319	2.439
v % BZD	28,5	26,9	24,1	21,4	20,2	18,8
- v tem: komerc.krediti vloge	1.432	1.659	1.834	1.690	1.696	1.572
3. Dolg do povezanih oseb	895	1.045	1.312	831	1.024	1.266
v % BZD	14	13	14	8	9	10
Kratkoročni BZD po zapadlosti ¹	...	3.374	4.382	4.569	4.448	4.555
Neto zunanji dolg ²	-657	315	791	-422	-1.101	186
Devizne rezerve	4.080	4.104	4.705	6.513	7.842	7.700
Devizne rezerve/BDP (v%)	22,2	20,7	22,9	29,9	33,6	31,8
Devizne rezerve/Uvoz (meseci)	4,8	4,6	4,6	6,1	7,1	6,7
Bruto zunanji dolg/BDP (v %)	35,2	40,4	46,1	47,7	49,3	53,6
Devizne rezerve/kratk.dolg po zapadlostiv %	...	121,6	107,4	142,6	176,1	169,0

¹ Kratkoročni dolg po zapadlosti zajema vse nelastniške obveznosti do tujine, ki zapadejo v naslednjih 12 mesecih.

² BZD netiran z nelastniškimi terjatvami do tujine.

Vir: Banka Slovenije.

1.5 Javne finance

Spremenjeni proračun za leto 2003 in proračun za leto 2004 je državni zbor sprejel v decembru leta 2002. Zaradi spremenjenih makroekonomskih okoliščin se je vlada v aprilu odločila za rebalans državnega proračuna. Ocenila je, da fiskalni stabilizator v višini 15 mrd SIT ne omogoča izvršitve proračuna, na pričakovano znižanje prihodkov pa se je vlada odzvala s kombinacijo znižanja odhodkov proračuna in povečanja proračunskega primanjkljaja. Državni zbor je rebalans državnega proračuna sprejel

**Rebalans
državnega proračuna**

junija. V decembru sta bila sprejeta spremenjeni proračun za leto 2004 in proračun za leto 2005.

**Javnofinančni primanjkljaj
po predhodnih podatkih
znašal 80 mrd SIT
oziroma 1,4% BDP**

Javnofinančni primanjkljaj, ki zajema štiri blagajne javnih financ - državni proračun, občinske proračune, blagajni Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije ter Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (obe le v obveznem delu zavarovanja) - je po predhodnih podatkih v letu 2003 znašal 80 mrd SIT oziroma 1,4% ocenjenega BDP. Državni proračun, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in občinski proračuni so izkazovali primanjkljaj, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pa presežek.

**Med prihodki najhitreje rasli
davki na dohodek in dobiček**

Po predhodnih podatkih so javnofinančni prihodki v letu 2003 znašali 2.374 mrd SIT ali približno 41,9% ocenjenega BDP, javnofinančni odhodki pa 2.454 mrd SIT ali 43,4% ocenjenega BDP. Celoletni javnofinančni prihodki in odhodki so presegli načrt vlade. Med večjimi javnofinančnimi prihodki so najhitreje rasli davki na dohodek in dobiček, ki so se realno povečali za več kot desetino in so v letu 2003 predstavljali pritek v višini 461 mrd SIT. Izstopa zlasti visoka rast prihodkov iz davka na dobiček podjetij, ki so bili tudi bistveno višji od načrtovanih. Počasneje so rasli prispevki za socialno varnost, v celem letu realno za okoli 2,5% in so prispevali v blagajno 738 mrd SIT. Davki na blago in storitve, znotraj katerih predstavljajo največji delež davek na dodano vrednost in trošarine, so se v letu 2003 realno povečali za približno 2,7%, ob izločitvi vpliva prilagoditve koledarskega in proračunskega leta v 2002. Znašali so 815 mrd SIT. Prihodki od trošarin so realno porasli manj kot prihodki iz davka na dodano vrednost, spremenila pa se je njihova struktura v korist trošarin na tobake izdelke.

**Med odhodki različna rast
posameznih skupin transferov
prebivalstvu in visok porast
odhodkov za investicije**

Med večjimi javnofinančnimi odhodki v letu 2003 so po predhodnih podatkih najhitreje rasli izdatki za nekatere vrste tekočih transferov in za investicije. Tekoči transferi so se v letu 2003 realno povečali za 3,2% in so znašali 1.097 mrd SIT. Znotraj tega so najhitreje rasli izdatki za subvencije in transferi za zagotavljanje socialne varnosti. Manj so se povečali izdatki za pokojnine, v celem letu realno za 0,9% in so znašali 640 mrd SIT. Investicijski izdatki, ki vsebujejo tudi transfere so dosegli 233 mrd SIT, kar je realno za skoraj 7% več kot v enakem obdobju predhodnega leta. Kljub temu je bilo za investicije namenjenih manj sredstev od predvidenih. Odhodki za plače so bili realno za 3,2% višji kot v predhodnem letu in so znašali 561 mrd SIT. Celoletni odhodki so bili nekoliko manjši od predvidenih z rebalansom državnega proračuna, predvsem zaradi tega, ker se plače v javnem sektorju avgusta niso uskladile kot je bilo dogovorjeno, pač pa je bil sklenjen dogovor o kolektivnem dodatnem pokojninskem zavarovanju za javne uslužbenke. Odhodki za blago in storitve so bili realno za 2,4% višji kot v predhodnem letu in so znašali 452 mrd SIT. Tako so bili višji od predvidenih ob rebalansu državnega proračuna.

**Izravnani račun finančnih
terjatev in naložb**

Na računu finančnih terjatev in naložb je bil v letu 2003 izkazan približno izravnani saldo. Prejeta vračila danih posojil in prodaje kapitalskih deležev so skupaj znašali 10 mrd SIT, toliko, kot so znašala dana posojila in povečanja kapitalskih deležev.

**Še naprej domači viri
financiranja**

Temeljna strateška usmeritev pri upravljanju z javnim dolgom je bila tudi v letu 2003 zadolževanje na domačem trgu. Račun financiranja vseh štirih javnofinančnih blagajn izkazuje v letu 2003 približno 38 mrd SIT neto zadolževanja. Država se je doma neto zadolžila v višini 50 mrd SIT - z obveznicami se je neto zadolžila za 53 mrd SIT, posojil pa je neto odplačala za 3 mrd SIT - dolg do tujine pa je zmanjšala za 12 mrd SIT. Tako je v letu 2003 še naprej upadal delež zunanjega dolga in porasel delež notranjega dolga. Vlada je v letu 2003 nadaljevala z izdajami tri-, pet- in desetletnih obveznic z nominalno fiksno obrestno mero.

Dolg Republike Slovenije je dne 30. septembra 2003 znašal 1.473 mrd SIT oziroma 26,5% ocenjenega BDP, približno 60% dolga je bilo do domačih sektorjev, preostalo pa do tujine. Pretežni del dolga se nanaša na vrednostne papirje države in je večinoma dolgoročne narave. Dolg z jamstvom Republike Slovenije je dodatno znašal 393 mrd SIT oziroma okrog 7% ocenjenega BDP.

Dolg RS 26,5% BDP

Slovenija je v letu 2003 izpolnjevala oba fiskalna maastrichtska kriterija. Javnofinančni primanjkljaj je omejen na 3,0% BDP, javni dolg pa na 60% BDP, oboje po metodologiji ESA95. Iz Poročila o primanjkljaju in dolgu sektorja države izhaja, da je javnofinančni primanjkljaj v Sloveniji v letu 2003 po metodologiji ESA95 na osnovi predhodnih podatkov ocenjen na 1,8% BDP. Javni dolg pa se po predhodnih ocenah giblje še naprej pod 30% BDP.

**Izpolnjevanje obeh fiskalnih
maastrichtskih kriterijev**

2. DENARNA POLITIKA

2.1 Način vodenja denarne politike

Temeljni cilj Banke Slovenije je stabilnost cen. Banka Slovenije je v letu 2003 vodila denarno politiko v skladu z dolgoročnimi usmeritvami, ki jih je sprejela novembra 2001. Banka Slovenije vodi denarno politiko v pogojih uravnavanega drsečega deviznega tečaja, kar ji omogoča voditi razmeroma neodvisno denarno politiko tudi pri prostem mednarodnem pretoku kapitala.

Vodenje denarne politike je bilo usmerjeno v znižanje inflacije in v čimprejšnji vstop v tečajni mehanizem ERM II ter prevzem evra. Novembra 2003 je Banka Slovenije skupaj z Vlado RS sprejela Program vstopa v ERM II in prevzem evra, v katerem se Banka Slovenije in Vlada RS zavzemata za vstop v ERM II do konca leta 2004 ter za ustvarjanje takih pogojev, ki bodo omogočali čim krajše sodelovanje v ERM II ter čimprejšnji prevzem evra. Vlada RS in Banka Slovenije ocenjujeta, da bo prevzem evra mogoč v začetku leta 2007.

Banka Slovenije pri vodenju denarne politike uporablja dve instrumentalni spremenljivki: obrestne mere in devizni tečaj. Banka Slovenije spreminja obrestne mere ter prilagaja tečaj evra do tolarja v skladu z načelom nepokrite obrestne paritete, pri čemer upošteva preteklo in pričakovano inflacijo, obrestne mere ECB ter implicitno premijo za tveganje. Hkrati skrbno spremlja številne denarne in ekonomske kazalce in upošteva potrebo po ohranjanju ravni realnih obrestnih mer, ki zagotavlja nadaljnje znižanje inflacije ter nominalno konvergenco obrestnih mer v procesu približevanja ERM II in EMU.

Zmerno domače trošenje, ugodna gibanja v plačilni bilanci, nižja inflacijska pričakovanja ter usklajenost domačih ekonomskih politik je Banki Slovenije omogočilo, da je večkrat znižala obrestne mere na svoje finančne instrumente. Pri tem je realne obrestne mere ohranjala na ravni, ki ni sprožila povečanega domačega povpraševanja ter s tem povezanih inflacijskih pritiskov.

Hkrati z zniževanjem nominalnih obrestnih mer je Banka Slovenije zniževala dinamiko rasti tečaja tolarja. Mehanizem tečajnega interveniranja temelji na podlagi dogovora Banke Slovenije s poslovnimi bankami o sodelovanju na trgih tujega denarja, ki ga je Banka Slovenije sklenila s poslovnimi bankami leta 2000. V skladu s tem dogovorom sklepajo poslovne banke posle na trgih tujega denarja po tečaju, ki ga signalizira Banka Slovenije, le-ta pa poslovnim bankam stalno omogoča začasno 7-dnevno prodajo ali nakup deviz. Banka Slovenije je v marcu 2003 prenehala leto in pol dolgo obdobje neprekinjene tečajne intervencije, saj so se razmere na deviznem trgu stabilizirale. Od takrat je Banka Slovenije posegala na trgu le občasno in tako signalizirala želeno dinamiko rasti tečaja.

Z upoštevanjem načela nepokrite obrestne paritete je Banka Slovenije vzdrževala ustrezno razliko med domačimi in tujimi obrestnimi merami, zmanjšano za implicitno premijo za tveganje, s čimer je učinkovito preprečevala neželene, predvsem kratkoročne in špekulativne tokove tujega denarja. Tako so bili pritoki tujega denarja v letu 2003 relativno skromni, kar je Banki Slovenije omogočalo učinkovito kontrolo denarnih agregatov ter zmanjšalo potrebo po sterilizaciji deviznih pritokov.

Vrednostni papirji sterilizacije, 60- in 270-dnevni tolarški blagajniški zapisi, so bili poleg valutnih zamenjav najpomembnejši instrumenti Banke Slovenije, saj je strukturni položaj denarnega trga tudi v preteklem letu izkazoval presežek. Banka Slovenije je instrumente ponudbe likvidnosti (lombardno posojilo, posojilo čez dan in začasni nakup blagajniških zapisov BS za 7 dni) uporabljala le redko.

Stabilnost cen kot temeljni cilj Banke Slovenije

Denarna politika podrejena vstopu v tečajni mehanizem ERM II

Soodvisno uravnavanje obrestnih mer in deviznega tečaja v pogojih sproščenih kapitalskih tokov

Nižja inflacijska pričakovanja omogočila znižanje obrestnih mer ...

... in dinamike rasti tečaja tolarja

Banka Slovenije je preprečevala špekulativne tokove tujega denarja

Vrednostni papirji sterilizacije

**Prilagajanje instrumentov
denarne politike
instrumentom ECB**

V procesu približevanja EMU je Banka Slovenije prilagajala instrumente denarne politike instrumentom ECB. Tako je v septembru 2003 nadaljevala s prilagajanjem instrumenta obveznih rezerv, v luči približevanja ERM II pa je začela postopno zmanjševanje stanja instrumenta začasnega odkupa deviz in od bank dokončno odkupila devize v višini 300 mio EUR. Poleg tega je Banka Slovenije v 2003 odpravila še zadnjo pomembnejšo omejitev kapitalskih tokov v njeni prisotnosti. Od februarja 2003 naprej lahko tako tudi fizične osebe odpirajo račune pri bankah v tujini. Nadalje je Banka Slovenije oktobra odpravila vse omejitve pri deviznem kreditiranju bank.

2.2 Denar in kredit**Uravnavanje količine
denarja v obtoku**

Banka Slovenije je v letu 2003 neto odkupila za 138,4 mrd SIT deviz in neto izdala za 96,7 mrd SIT tolarških blagajniških zapisov. Stanje vezanih tolarških vlog proračuna pri Banki Slovenije se je zmanjšalo za 24,4 mrd SIT. Primarni denar se je tako od decembra 2002 do decembra 2003 povečal za 11,5 mrd SIT oziroma za 4,1%. Med komponentami primarnega denarja so se povečali izdani bankovci za 14,0 mrd SIT (8,1%) in rezerve bank za 8,6 mrd SIT (10,6%).

**Rast širokega denarnega
agregata pod vplivom naložb
domaćih bank**

K oblikovanju denarnega agregata M3 so v letu 2003 prispevale izključno naložbe domačih bank, saj je bil prispevek tokov s tujino k rasti M3 negativen. V predhodnih dveh letih je bila prav neto tuja aktiva poglavitni dejavnik oblikovanja M3. Spremembe pri oblikovanju M3 lahko pripišemo predvsem skromnim finančnim pritokom iz tujine in povečevanju obveznosti bank do tujine, deloma pa tudi nekoliko večjim naložbam bank kot v letih 2002 in 2001.

**Povečano zadolževanje
zasebnega sektorja**

Čeprav so bile skupne naložbe bank v letu 2003 le nekoliko večje kot v letu 2002, se je bistveno spremenila sektorska struktura naložb, predvsem zaradi močnejšega zadolževanja zasebnega sektorja na eni strani ter skromnejšega zadolževanja države na drugi strani. Zadolževanje podjetij in gospodinjstev se je krepilo vse od začetka leta, kar je bilo povezano z zniževanjem obrestnih mer pri bankah, s postopnim okrevanjem gospodarske aktivnosti ter obnavljanjem zasebne potrošnje. V letu 2003 so naložbe v podjetja predstavljale tri četrtine vseh naložb bank, medtem ko je bil v letu 2002 ta delež le nekaj več kot polovica. Delež naložb v sektor države se je v tem obdobju zmanjšal s tretjine na 12%, v sektor gospodinjstev pa povečal z 11% na 14%.

Tabela 5: **Ponudba primarnega denarja**

v mrd SIT	Stanje 31. decembra			Četrtnete spremembe v 2003				Skupaj
	2001	2002	2003	I	II	III	IV	
1. Neto tuja aktiva	1.122,2	1.580,2	1.644,7	-10,3	75,4	14,8	-15,4	64,5
2. Domače obveznosti v tujem denarju	-490,0	-581,1	-592,3	11,9	-11,2	-11,0	-0,9	-11,2
- BZ v tujem denarju	-458,8	-551,1	-555,3	10,1	-4,5	-9,4	-0,3	-4,1
- vloge proračuna v tujem denarju	-31,2	-30,0	-37,1	1,8	-6,7	-1,6	-0,6	-7,0
3. Neto aktiva v tujem denarju (1+2)	632,3	999,1	1.052,4	1,6	64,2	3,8	-16,3	53,3
4. Vezane vloge proračuna	-19,9	-130,3	-105,8	31,1	-1,6	0,0	-5,1	24,4
5. Posojila bankam	0,5	1,3	0,1	0,3	-1,4	2,4	-2,4	-1,2
6. Tolarski BZ	-125,9	-375,6	-472,3	-59,9	-17,9	-17,7	-1,3	-96,7
7. Drugo, neto preostala pasiva	-194,7	-214,8	-183,1	1,9	-0,8	-4,5	35,1	31,7
8. Neto tolarška aktiva (4 do 7)	-340,0	-719,4	-761,2	-26,6	-21,6	-19,8	26,2	-41,8
9. Primarni denar (3+8)	292,3	279,7	291,2	-25,0	42,6	-16,0	9,9	11,5
- izdani bankovci	165,8	172,1	186,0	-6,6	13,1	-2,8	10,3	14,0
- poravnalni računi bank	78,6	82,4	91,1	1,0	24,9	-8,9	-8,4	8,6
- depozit čez noč	35,4	18,4	8,2	-17,5	3,9	-4,7	8,2	-10,2
- druge vloge pri BS	12,6	6,8	5,9	-1,9	0,7	0,5	-0,2	-0,9

Vir: Banka Slovenije; pripisane obresti in popusti niso vključene.

Podjetja so v letu 2003 doma črpala dvakrat več posojil kot predhodno leto, in sicer v višini 259,3 mrd SIT. Zadolževanje podjetij z izdajo vrednostnih papirjev, ki je bilo tudi v preteklih letih skromno, se je v letu 2003 glede na predhodno leto še prepolovilo in je znašalo 15,1 mrd SIT. Zadolževanje gospodinjstev je v letu 2003 ponovno začelo oživljati. Skupaj so gospodinjstva pri domačih bankah najela 62,4 mrd SIT posojil, večinoma dolgoročnih, kar je približno za polovico več kot v predhodnem letu. Država se je v letu 2003 pri domačih bankah zadolžila za 47,3 mrd SIT, od tega je najela 16,3 mrd SIT posojil ter izdala za 31,0 mrd SIT obveznic. Zadolžitev države pri domačih bankah je bila v letu 2003 le tretjina zadolžitve iz leta 2002, ko je bilo zadolževanje okrepljeno zaradi prestrukturiranja zadolževanja od tujih k domačim virom.

Podjetja najela dvakrat več posojil

Krepitev zadolževanja gospodinjstev

Država zmanjšala rast zadolževanja

V valutni strukturi zadolževanja podjetij so v letu 2003 že drugo leto zapored prevladovala posojila v tuji valuti, čeprav se je njihov delež zmanjšal. Posojila v tuji valuti so predstavljala skoraj tri četrtine posojil (72%), ki so jih podjetja črpala pri domačih bankah. V letu 2002 so se podjetja, razen decembra, zadolževala izključno v tuji valuti. Podjetja so se v tuji valuti razen pri domačih bankah zadolževala tudi v tujini. Zadolževanje v tujini je predstavljalo tudi v letu 2003 pomemben vir financiranja za podjetja, vendar se je delež tujih posojil v vseh najetih posojilih glede na leto 2002 zmanjšal. Kljub temu da so se podjetja v letu 2003 v tujini zadolžila za četrtno več kot v letu 2002, se je delež zadolževanja v tujini glede na predhodno leto zmanjšal s 53% na 43% celotnega zadolževanja podjetij. V zadnjem trimesečju se je nekoliko okrepilo zadolževanje v tuji valuti tudi s strani gospodinjstev, saj je Banka Slovenije oktobra odpravila vse omejitve za sklepanje kreditnih poslov v tujem denarju med bankami in rezidenti.

Podjetja najemala posojila v tuji valuti

Rast denarnih agregatov se je v letu 2003 umirila. V povprečju leta je M3 naraščal po 12,0-odstotni letni stopnji, stopnje rasti pa so bile najnižje ob koncu leta. Zvečine je k temu prispevala visoka osnova iz leta 2002, ki je izvirala iz privatizacije NLB in prodaje Leka. M2 je v povprečju naraščal po 16,8% in M1 po 11,6%. Glede na 2002 se je najbolj znižala dinamika rasti širokega denarja.

Umirjena rast denarnih agregatov

Tabela 6: Ponudba M3: konsolidirana bilanca denarnega sistema

v mrd SIT	Stanje 31. decembra			Četrtletne spremembe v 2003				Skupaj
	2001	2002	2003	I	II	III	IV	
1. Neto tuja aktiva	1.225,7	1.461,6	1.280,6	-31,9	-12,8	-41,2	-95,2	-181,1
2. Domača aktiva	2.404,8	2.745,0	3.129,1	29,5	136,5	86,6	131,6	384,2
Državni sektor: obveznice	388,1	463,4	494,5	7,7	15,3	12,1	-4,1	31,0
posojila	93,9	141,7	158,0	0,2	11,9	-2,7	7,0	16,3
Podjetja: vrednostni papirji	101,7	136,2	151,3	-16,0	6,4	1,1	23,7	15,1
posojila	1.285,3	1.426,2	1.685,5	30,5	86,6	53,7	88,5	259,3
Gospodinjstva: posojila	535,8	577,4	639,9	7,1	16,4	22,5	16,4	62,4
3. Drugo, neto ostala pasiva	-589,9	-605,9	-631,9	-19,4	-23,4	-3,9	20,8	-26,0
4. M3 (1 do 3)	3.040,6	3.600,7	3.777,8	-21,8	100,3	41,4	57,1	177,1
– devizne vloge pri bankah in BS	962,6	1.020,8	1.062,3	-0,2	-1,2	37,6	5,3	41,5
– vrednostni papirji v tuji valuti	17,5	3,1	3,7	2,9	-2,1	1,3	-1,5	0,6
5. M2	2.060,4	2.576,8	2.711,8	-24,5	103,6	2,5	53,4	135,0
– vezane vloge pri bankah	1.296,4	1.545,3	1.591,6	1,9	27,1	4,4	12,9	46,3
– vezane vloge pri BS	19,9	130,3	105,8	-31,1	1,6	0,0	5,1	-24,4
– tolarški vrednostni papirji	96,1	181,1	217,7	18,7	6,4	3,7	7,7	36,6
6. M1	648,1	720,1	796,7	-14,0	68,5	-5,6	27,7	76,6
– vpogledne vloge pri bankah	490,3	564,5	626,5	-9,5	55,8	-6,6	22,4	62,0
– vpogledne vloge pri BS	15,6	12,6	14,1	-3,4	1,5	3,1	0,4	1,6
– gotovina v obtoku	142,1	143,1	156,0	-1,0	11,2	-2,1	4,9	13,0

Vir: Banka Slovenije.

**Denarni multiplikatorji
ostajajo nespremenjeni**

Denarni multiplikatorji so v letu 2003 ostali podobni kot v 2002. Denarni multiplikator med M3 in primarnim denarjem je znašal 13,0 (12,9 v 2002), med M2 in primarnim denarjem 9,3 (9,2 v 2002) ter med M1 in primarnim denarjem 2,7 (2,6 v 2002).

**Povečanje deleža vlog
krajših ročnosti**

K porastu M3 so največ prispevale vpogledne vloge pri bankah, nekaj manj vezane vloge pri bankah in devizne vloge. Zniževanje tolarskih nominalnih obrestnih mer je vplivalo na to, da se je struktura vezanih vlog premaknila v smeri vlog krajših ročnosti. Na račun zmanjšanja deleža vlog vezanih nad eno leto (od 32% na 28%) se je povečal delež vlog vezanih od enega do treh mesecev (od 23% na 27%). Devizne vloge so se začele bolj povečevati v drugi polovici leta, kar je deloma posledica hitrejšje konvergence tolarskih nominalnih obrestnih mer in obrestnih mer evroobmočja. Ker pa je bila rast deviznih vlog podobna rasti tolarskih vezanih vlog, je ostal delež deviznih vlog nespremenjen in je znašal približno tretjino vseh vlog pri bankah.

2.3 Obrestne mere in denarni trg

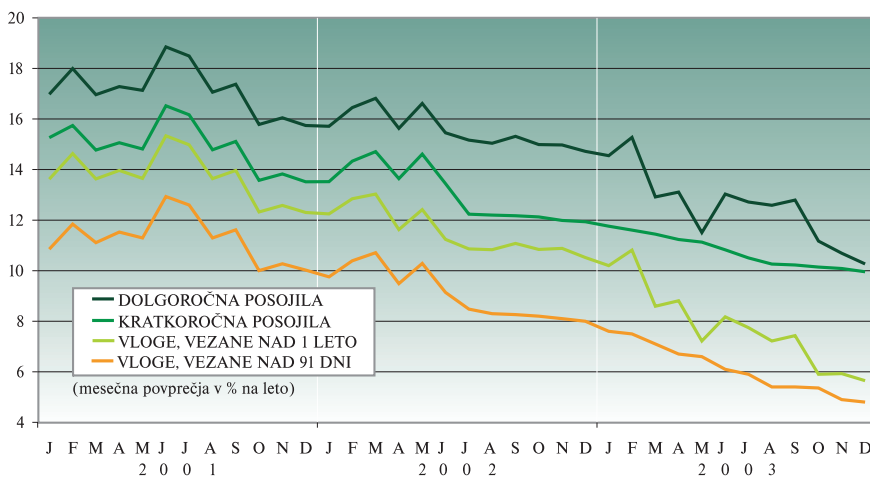
**Hitrejšje zniževanje pasivnih
kot aktivnih obrestnih mer**

Padcu inflacijske stopnje s 7,2% konec leta 2002 na 4,6% konec leta 2003, so sledile tudi posojilne in depozitne obrestne mere bank. Banke so hitreje zniževale pasivne kot aktivne obrestne mere. Hitro zniževanje pasivnih obrestnih mer na kratkoročnem segmentu v letu 2003 je povzročila realno negativno vrednost obrestne mere za vezane vloge do 30 dni čez vse leto, v nekaterih mesecih pa tudi za vezane vloge do devetdeset dni. Padanje inflacijske stopnje je vplivalo tudi na gibanje temeljne obrestne mere (TOM). Ta je v letu 2003 padla za 2,5 odstotne točke na 4,8%. Povprečna vrednost TOM je znašala 5,98%, povprečna medletna inflacija pa 5,6%. Na mesečni ravni se je TOM gibal med 0,6% (januar 2003) in 0,4% (december 2003).

**Zniževanje depozitnih
obrestnih mer**

Vse leto 2003 smo lahko opazovali trend pospešenega zniževanja obrestnih mer bank. Hitreje od aktivnih so banke zniževale pasivne obrestne mere. Najbolj so se znižale obrestne mere za vezane vloge z daljšo ročnostjo. Tako so bile nominalne obrestne mere za vloge, vezane nad 5 let, decembra 2003 glede na december 2002 nižje za 5,2 odstotne točke, vloge, vezane od 2 do 3 let, so bile nižje za 4,8 odstotne točke, vloge, vezane od 1 do 2 let, pa so bile nižje za 4,3 odstotne točke. Na kratkoročnem segmentu je bilo znižanje obrestnih mer manjše, in sicer za 0,4 odstotne točke pri vlogah do enega meseca in od 2,8 do 3,7 odstotne točke za ročnosti do enega leta. Obrestne mere za vezane devizne depozite so nižje za 0,7 odstotne točke, za devizne vloge na vpogled pa za 0,4 odstotne točke. Znižale so se tudi obrestne mere nad TOM, in sicer na kratkoročnem segmentu od 0,3 do 1,1 odstotne točke, na dolgoročnem segmentu pa od 1,7 do 2,5 odstotne točke.

Slika 6: Povprečne obrestne mere bank

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 7: Obrestne mere Banke Slovenije in denarnega trga

	Začasni odkup	Lomard. posojilo	Tolarski blag. zapisi BS		Medbančni trg	Zakladne menice			TOM
	7 dni	1 dan	60 dni	270 dni	do 30 dni	3 mes.	6 mes.	12 mes.	
Januar	9,58	10,50	8,25	9,68	5,15	8,30	8,75	8,27	7,30
Februar	9,85	10,50	8,25	9,38	6,10	8,30	8,29	8,27	8,11
Marec	9,85	10,01	7,76	9,03	6,07	7,90	8,29	7,33	6,05
April	8,71	9,75	7,50	8,51	6,37	7,28	7,22	7,33	6,26
Maj	8,32	9,31	7,35	8,00	6,08	6,90	7,22	6,49	4,81
Junij	7,31	8,49	6,74	7,11	5,78	6,08	6,01	6,49	6,26
Julij	7,01	8,25	6,50	6,63	4,94	5,95	6,01	5,95	6,05
Avgust	7,57	8,25	6,50	6,70	5,36	5,98	5,92	5,95	6,05
September	7,29	8,25	6,50	6,71	6,18	5,98	5,92	5,85	6,26
Oktober	7,29	8,02	6,27	6,78	5,27	5,49	5,64	5,85	4,81
November	7,29	7,60	6,05	6,82	4,96	5,13	5,64	5,10	4,98
December	9,83	7,28	6,00	6,77	4,69	5,11	5,12	5,10	4,81

Opomba: Mesečna povprečja za leto 2003; v % na leto

Vir: Banka Slovenije.

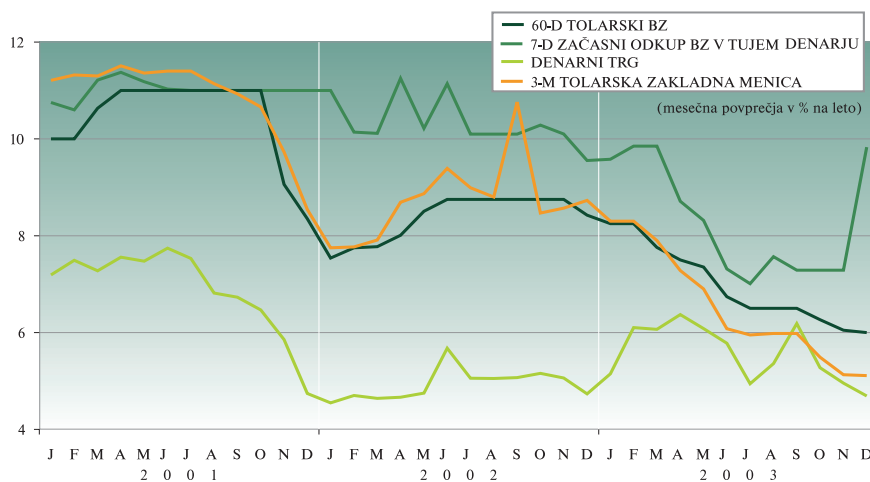
Krivulja časovne strukture depozitnih obrestnih mer se je decembra 2003 glede na december 2002 najbolj znižala na najdaljših ročnostih. Hitro padanje depozitnih obrestnih mer je razlog za nižjo rast vlog pri bankah. Šibka rast je značilna za vse kategorije vlog. Varčevalci so najverjetneje vsaj del svojih prihrankov prenesli na trg vrednostnih papirjev, kjer je vrednost slovenskega borznega indeksa v lanskem letu zrasla za 17,7%.

Rast vlog pri bankah upada

Na aktivni strani so se v letu 2003 najbolj znižale obrestne mere za dolgoročna posojila gospodarstvu, in sicer za 4,4 odstotne točke. Povprečna nominalna obrestna mera za dolgoročna posojila je tako decembra 2003 znašala 10,3% oziroma 5,2% nad TOM. Nominalna obrestna mera za potrošniška posojila se je znižala za 2 odstotni točki in je ob koncu leta v povprečju znašala 9,6%. Najmanj so se znižale nominalne obrestne mere za kratkoročna posojila gospodarstvu, ki so nižje za 1,9 odstotne točke in so ob koncu leta 2003 v povprečju znašale 9,9%. Za 4,3 odstotne točke so nižje tudi obrestne mere za posojila za stanovanjsko gradnjo, ki so v decembru 2003 v povprečju znašale 9% oziroma 4% nad TOM. Glede na raven obrestnih mer v evroobmočju je razlika najmanjša na segmentu potrošniških posojil (2,0 odstotni točki v decembru 2003), najbolj pa je od obrestnih mer evroobmočja oddaljen segment kratkoročnih posojil gospodarstvu (za 5,9 odstotne točke v decembru 2003).

Znižanje posojilnih obrestnih mer

Slika 7: Obrestne mere Banke Slovenije in denarnega trga

Vir: Banka Slovenije.

Nadomestitev SMOM s SITIBOR pri kotacijah medbančnih obrestnih mer

Slovenske medbančne obrestne mere (SMOM) so se v začetku leta 2001 začele izračunavati iz kotacij obrestnih mer izbranih bank za najete medbančne depozite za 9 standardnih ročnosti. Na podlagi dogovora o oblikovanju slovenskih medbančnih obrestnih mer se je SMOM izračunaval iz kotacij osmih največjih slovenskih bank po kriteriju bilančne vsote, naslednji dve banki po velikosti pa sta kotirali le informativno. Metodologija izračuna SMOM se je zgledovala po EURIBOR, tako se je SMOM izračunal kot aritmetično povprečje srednjih dveh četrtn pridobljenih kotacij. Slabost tega sistema je bila, da kotacije posameznih bank niso bile zavezujoče niti jih banke niso javno objavljale. Ker je bil SMOM le za najete depozite in ne tudi za dane, ni bilo možno spremljati obrestnega razmika.

Po poskusnem polletnem obdobju dvostranskega kotiranja je bil sredi julija 2003 sprejet nov dogovor o oblikovanju slovenskih medbančnih obrestnih mer, ki pri kotacijah medbančnih obrestnih mer uvaja nekaj sprememb, ki so izboljšale kredibilnost podatkov. Najpomembnejša sprememba je ta, da morajo biti po novem kotirane obrestne mere izbranih bank enake obrestnim meram, po katerih so banke dejansko pripravljene sklepiti posle. Kotacije izbranih bank so objavljene na javnem mediju. Banke kotirajo tako obrestne mere za ponujene depozite (SITIBOR) kot obrestne mere za prejete depozite (SITIBID). Tako je dosegljiv podatek o obrestnem razmiku, ki je pomemben pokazatelj razvitosti trga.

Po dogovoru se SITIBOR in SITIBID izračunavata in objavljata za ponujene dane oziroma prejete medbančne depozite za standardne ročnosti: prek noči, 1 teden, 1 mesec, 2 meseca, 3 meseci, 6 mesecev, 9 mesecev in 1 leto. Rok za denarno poravnavo sklenjenega posla je pri depozitih prek noči na dan sklenitve posla (T+0), pri ostalih razredih pa drugi delovni dan po sklenitvi posla (T+2).

**Postopno doseganje
maastrichtskih kriterijev**

Ugodna inflacijska gibanja so v letu 2003 omogočila Banki Slovenije postopno zniževanje obrestnih mer vseh ključnih instrumentov denarne politike. V letu 2003 so se tako nominalne obrestne mere BS znižale med 2,5 do 3 odstotnimi točkami. Znižanje omogoča postopno doseganje maastrichtskih kriterijev, hkrati pa ohranja ustrezno raven realnih obrestnih mer.

**Znižanje nominalnih
obrestnih mer BS**

V prvi polovici leta 2003 je Banka Slovenije trikrat znižala obrestne mere. V marcu in maju je dvakrat znižala obrestne mere med 0,25 in 0,75 odstotne točke glede na posamezni instrument. Podobno je storila v začetku junija, ko je sledila znižanju obrestne mere za refinanciranje ECB in znižala, večinoma za 0,75 odstotne točke, obrestne mere na vse ključne instrumente denarne politike. V poletnih mesecih BS ni spreminjala obrestnih mer, jeseni pa je zniževanje nadaljevala. Od oktobra do decembra je tako še trikrat znižala obrestne mere, vsakič za 0,25 odstotne točke. Na aktivih se je obrestna mera za lombardno posojilo znižala za 3,25 odstotne točke, medtem ko so se pasivne obrestne mere za 60-dnevne TBZ znižale za 2,25 odstotne točke, za 270-dnevne TBZ pa za 2,75 odstotne točke. Cena za začasni odkup deviz pri BS se je znižala za 1,5 odstotne točke, obrestna mera refinanciranja pri BS pa je nižja za 2,25 odstotne točke.

**Obrestna mera na
medbančnem trgu med
6,4% in 4,7%**

Na medbančnem trgu se je obrestna mera sklenjenih depozitov do 30 dni v letu 2003 gibala med 6,4% in 4,7%. V prvi polovici leta se je z januarskih 5,1% dvignila do 6,4% v aprilu, nato pa pričela padati in se do julija znižala za 1,5 odstotne točke na 4,9%. V septembru je ponovno zrasla na 6,2%, nato pa do konca leta ponovno izgubila 1,5 odstotne točke in v decembru v povprečju znašala 4,7%.

**Presežno povpraševanje po
270 dnevni TBZ ...**

Na dražbah 270-dnevni TBZ je vse leto prevladovalo presežno povpraševanje. BS je kvote prilagajala razmeram na trgu. Povprečna izlicitirana obrestna mera se je v prvi polovici leta spustila z 9,5% na 6,5%, nato pa je do konca leta ostala na ravni med 6,4% in 6,9%.

... in zakladnih menicah

Tudi na avkcijah enomesečnih, trimesečnih, šestmesečnih in dvanajstmesečnih zakladnih menic je v letu 2003 stalno prevladovalo presežno povpraševanje. Obrestne

mere le-teh so se odzivale tako na gibanje obrestnih mer Banke Slovenije kot na gibanje likvidnosti bančnega sistema. Izlicitirane stopnje donosnosti do dospelja so se na dražbah vse leto zniževale. Izjema so le avkcije v februarju, ko so obrestne mere kratkotrajno nekoliko zanihale navzgor. Povprečna izlicitirana obrestna mera na avkcijah enomesečnih zakladnih menic se je z januarskih 8,2% spustila na 5% ob koncu leta. Podoben trend lahko opazimo tudi na avkcijah trimesečnih, šestmesečnih in dvanajstmesečnih zakladnih menic. Povprečna izlicitirana obrestna mera pri trimesečnih zakladnih menicah se je v letu 2003 znižala za 3,2 odstotne točke, pri šestmesečnih zakladnih menicah za 3,6 odstotne točke, pri dvanajstmesečnih zakladnih menicah pa za 3,2 odstotne točke.

2.4 Devizni trg in devizni tečaj

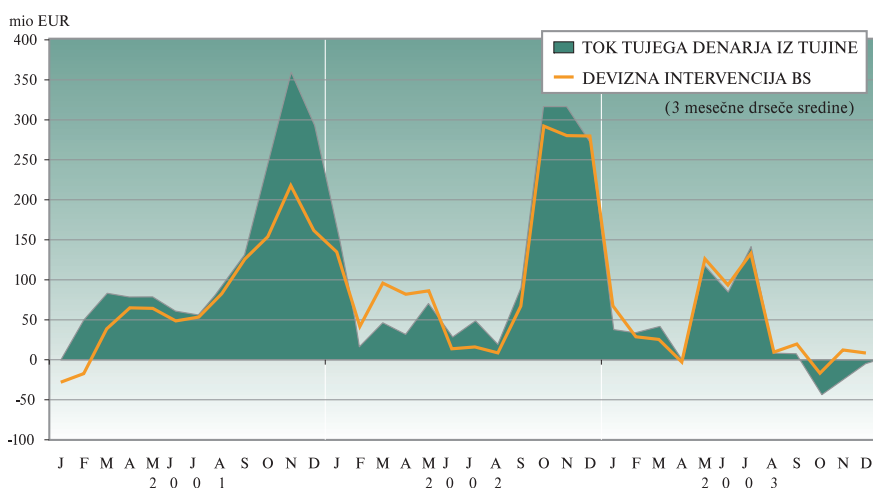
Ponudba in povpraševanje na deviznih trgih sta določena s plačilno-bilančnimi gibanji in odločitvami domačih subjektov o obliki njihovih naložb. V letu 2003 je neto finančni pritok v Slovenijo znašal 92 mio EUR oziroma 0,4% ocenjenega BDP. To je precej manj kot v letu 2002, ko smo beležili neto finančni tok v višini 1149 mio EUR. Na tekočem računu plačilne bilance je bil realiziran presežek v višini 17 mio EUR, devizne rezerve so se tako povečale za 108 mio EUR.

Ponudba deviz na deviznem trgu je bila v letu 2003 za 218,5 mio EUR večja od povpraševanje po devizah. Na promptnem deviznem trgu je ponudba ves čas presegala povpraševanje po devizah, zlasti v drugem in tretjem četrtletju, ko je mesečni neto pritok deviz v povprečju dosegal 370 mio EUR. Na terminskem deviznem trgu so banke prodale za 2.294 mio EUR več deviz, kakor so jih kupile. Razen februarja so banke vse preostale mesece neto prodajale devize v povprečju za 209 mio EUR. Menjalnice so v letu 2003 prodale za 336 mio EUR več tuje gotovine, kot so jo odkupile.

Skromni plačilnobilančni pritoki

Na trgih tujega denarja je ponudba deviz presegla povpraševanje

Slika 8: Tokovi tujega denarja

Opomba: Pritok iz tujine brez neposrednih tokov iz tujine v Banko Slovenije (od obresti itd. in zmanjšano za neto plačila z deviznega računa proračuna).

Vir: Banka Slovenije.

Banka Slovenije je tudi v letu 2003 kupovala in prodajala devize. V prvi polovici leta je devize neto kupovala, v drugi polovici pa neto prodajala. Tako je v prvih šestih mesecih neto kupila za 106 mrd SIT, nato pa do konca leta neto prodala za 144 mrd SIT. Za večino transakcij odkupa deviz od bank je Banka Slovenije uporabljala instrument začasnega nakupa deviz z obveznim povratnim odkupom in dokončni odkup deviz.

V prvi polovici leta je BS devize neto kupovala, v drugi polovici pa neto prodajala

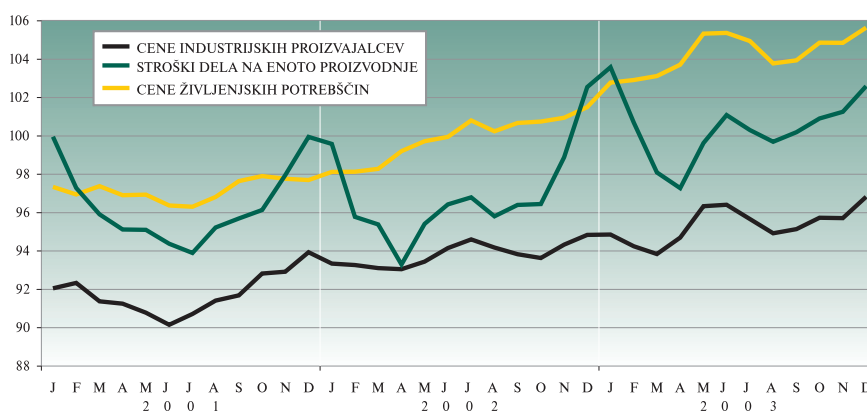
**Povprečna mesečna rast
tečaja evra je znašala 0,23%
oziroma 2,8% na letni ravni**

Rast tečaja evra na deviznem trgu je v letu 2003 v povprečju mesečno znašala 0,23%. Nekoliko hitrejšo rast smo beležili v januarju (0,33%) in juliju (0,27%), počasneje od povprečja pa je tečaj naraščal tečaj v septembru, ko je bila rast le 0,11%. Rast tečaja evra na deviznem trgu je tako lani znašala 2,8%. Gibanje tečaja evra na menjalniškem trgu ni bistveno odstopalo od gibanja tečaja na deviznem trgu, saj je letni porast znašal 2,7%. Uradni tečaj evra se je leta 2003 zvišal za 2,8%, uradni tečaj ameriškega dolarja pa padel za 14,3%. Nominalni efektivni tečaj tujih valut (merjen z utežmi zunanjetrgovinske košarice valut) je v letu 2003 apreciiiral za 0,8%.

**Efektivni tečaj tolarja je
nominalno apreciiiral
za 0,8%, realno (merjeno
s CPI) pa za 4,1%**

Realni efektivni tečaj tolarja je z izjemo poletnih mesecev vseskozi apreciiiral. V letu 2003 je realno apreciiiral za 4,1%, merjeno z razmerjem med tujimi in domačimi cenami življenjskih stroškov, in za 2%, merjeno s cenami proizvajalcev. Realni efektivni tečaj tolarja, merjeno z relativnimi stroški dela na enoto proizvodnje, se v letu 2003 ni bistveno spremenil.

Slika 9: Realni efektivni tečaj tolarja

Opomba: Indeksi s stalno bazo 1995 = 100.

Vir: Banka Slovenije.

2.5 Uporaba instrumentov

V nadaljevanju je opisana uporaba instrumentov denarne politike in instrumentov politike deviznega tečaja ter instrumentov bonitetne kontrole v letu 2003. Instrumentom politike deviznega tečaja, ki jih najdemo v bilanci stanja Banke Slovenije, je dodan opis instrumentov, ki se sicer ne izražajo v bilanci, pa kljub temu vplivajo na višino deviznega tečaja oziroma kreditno aktivnost bank. To so pogojevanje oziroma signaliziranje tečajev, odprta devizna pozicija, devizni minimum in likvidnostna lestvica.

2.5.1 Instrumenti denarne politike

**Presežek strukturnega
položaja denarnega trga**

Presežek strukturnega položaja denarnega trga, ki je posledica odkupa deviznih presežkov, je bil v letu 2003 na visokem nivoju s tem pa tudi potreba po nevtralizaciji njegovih učinkov na razpoložljivo likvidnost bančnega sistema (sterilizacija). V letu 2003 je Banka Slovenije večino posegov izpeljala v okviru pogodbe med Banko Slovenije in tako imenovanimi sodelujočimi bankami o sodelovanju pri posegih na trgu tujega denarja.

**Instrumenti umika
likvidnosti ...**

Banka Slovenije je kot instrument odvzema likvidnosti v letu 2003 uporabljala tolarške blagajniške zapise in z njihovim izdajanjem zmanjševala presežno tolarško likvidnost, ki je nastala kot posledica porasta začasnih prodaj deviz Banki Slovenije s strani poslovnih bank (glej tudi poglavje o instrumentih deviznega tečaja). V letu 2003 je izdajala 60-dnevne in 270-dnevne tolarške blagajniške zapise. 60-dnevni blagajniški

zapiso so bili bankam na voljo prek odprtih ponudb čez vse leto. 270-dnevne blagajniške zapise je Banka Slovenije ponujala vsem bankam na rednih tedenskih licitacijah, ob zapadlosti 360-dnevnih tolarskih blagajniških zapisov konec leta pa tudi prek zaprte ponudbe le sodelujočim bankam.

... 60- in 270-dnevni tolarski blagajniški zapisi

Stanje tolarskih blagajniških zapisov je v letu 2003 poraslo s 369,0 mrd SIT na 472,3 mrd SIT (stanji 31. decembra).

Tabela 8: Uporaba instrumentov denarne politike in politike deviznega tečaja (v mio SIT)

	Stanje	Povprečno dnevno stanje v trimesečju 2003				Stanje
	31.12.2002	I.	II.	III.	IV.	31.12.2003
Instrumenti denarne politike						
Tolarski blagajniški zapisi	369.000	438.051	432.815	479.370	485.268	472.330
Depozit čez noč	18.360	2.841	1.806	1.581	2.905	8.170
Posojila bankam	18	529	140	201	18	9
Lombardno	0	511	127	188	9	0
Ostala *	18	18	13	13	9	9
Začasni odkup blagajniških zapisov	1.148	2.568	1.603	589	206	0
Rezerve bank in hranilnic		114.463	116.029	111.441	93.762	
Obvezne		112.724	114.102	109.736	93.194	
Presežne		1.739	1.927	1.705	568	
Prejete vezane vloge države **	130.276	112.681	100.436	100.713	102.065	105.847
Instrumenti politike deviznega tečaja						
Začasni odkup deviz za 7 dni	507.527	494.754	481.234	548.373	528.537	503.698
Začasni odkup deviz za 270 dni	35.565	75.820	104.627	87.651	26.517	
Začasna prodaja deviz za 7 dni	0	0	0	0	0	0
Memo:						
Blagajniški zapisi v tujem denarju	555.116	542.274	545.190	557.900	551.548	557.878

* Dolgoročna selektivna posojila, odobrena pred osamosvojitvijo.

** Vključno z enomesečno zakladno vlogo.

Brez učinkov vrednotenja in obresti; BZ v tujem denarju po nominalni vrednosti. Po transakcijskih tečajih.

Vir: Banka Slovenije.

Poleg uporabe sterilizacijskih instrumentov je Banka Slovenije bankam in hranilnicam dnevno omogočala koriščenje dveh odprtih ponudb. Banke in hranilnice so lahko na lastno iniciativo deponirale denar v obliki depozita čez noč ali si izposodile denar čez noč prek lombardnega posojila. Obrestni meri, po kateri lahko banke in hranilnice pri Banki Slovenije deponirajo ali si pri Banki Slovenije izposodijo denar prek noči, predstavljata spodnjo in zgornjo mejo pasu, znotraj katerega se v normalnih razmerah giblje obrestna mera za denar čez noč na medbančnem denarnem trgu. Obrestni meri teh dveh ponudb sta najnižja oziroma najvišja obrestna mera Banke Slovenije. Poleg lombardnega posojila so imele banke možnost pridobiti likvidnost tudi s 7-dnevnim začasnim odkupom blagajniških zapisov v tujem denarju.

Instrumenti dodajanja likvidnosti ...

... lombardno posojilo

... 7-dnevni začasni odkup BZ v tujem denarju

Aktivnosti, ki jih Banka Slovenije opravlja za Ministrstvo za finance, lahko v posameznih obdobjih znatno vplivajo na likvidnost bančnega sistema. Ministrstvo za finance je ob dospelosti v 2003 uporabilo del tolarskih vezanih vlog, ki jih je pri Banki Slovenije deponiralo konec oktobra 2002 ob prodaji lastniškega deleža Republike Slovenije v NLB d.d., za zmanjšanje dolga Republike Slovenije, preostanek pa ohranilo v obliki vezane vloge pri BS. Za potrebe opravljanja plačilnega prometa s tujino za Ministrstvo za finance je Banka Slovenije Ministrstvu v letu 2003 prodala neto 70,2 mrd SIT deviz.

Tolarske vezane vloge MF pri Banki Slovenije

**Spremenjena metodologija
obveznih rezerv vplivala na
njihovo zmanjšanje**

V procesu postopnega prilagajanja instrumenta obveznih rezerv ureditvi ECB je Banka Slovenije v septembru 2003 spremenila metodologijo obveznih rezerv. Znižala se je stopnja obveznih rezerv za toolarske obveznosti do 90 dni s 7% na 4,5%, ukinjena je bila možnost izpolnjevanja obveznih rezerv z gotovino v blagajni, v skupino z 0-odstotno stopnjo pa so se vključili repo posli na podlagi vseh vrednostnih papirjev Republike Slovenije (prej le kratkoročni vrednostni papirji Republike Slovenije). Sprememba skoraj ni vplivala na likvidnost bančnega sistema zaradi nasprotno delujočih učinkov znižanja stopnje in ukinitve izpolnjevanja obveznih rezerv z gotovino v blagajni.

Za vse toolarske obveznosti z ročnostjo do 90 dni znaša stopnja obveznih rezerv 4,5%, za toolarske obveznosti od 91 dni do 2 let in obveznosti v tujem denarju do 2 let znaša stopnja 2%, za vse obveznosti z ročnostjo nad 2 leti je stopnja obveznih rezerv 0%. Banke, hranilnice in hranilno-kreditne službe izpolnjujejo obvezne rezerve s sredstvi na računu pri Banki Slovenije.

**Povečanje osnove za
obvezne rezerve**

Osnova za obvezne rezerve je v letu 2003 porasla s 3.819 mrd SIT (dec.2002) na 4.297 mrd SIT (dec.2003), obvezne rezerve pa so se v istem času zmanjšale s 112,4 mrd SIT na 94,6 mrd SIT (vpliv spremenjene metodologije). Povprečna stopnja obveznih rezerv se je tako znižala z 2,9% v decembru 2002 na 2,2% v decembru 2003.

2.5.2 Instrumenti politike deviznega tečaja

Banka Slovenije je vplivala na devizni tečaj s kupoprodajami deviz in tako spreminjala ponudbo oziroma povpraševanje na deviznem trgu. V okviru pogodbe o sodelovanju pri posegih na trgu tujega denarja je signalizirala tečaj oziroma določala možni razpon tečajev, po katerih so banke sklepale posle z drugimi komitenti.

Nakup in prodaja deviz**Prodaja deviz Banki Slovenije
kot najpomembnejši vir
likvidnosti za bančni sistem**

Prodaja deviz Banki Slovenije je bila v letu 2003 najpomembnejši vir likvidnosti za bančni sistem. Najpomembnejši instrument je bil začasni odkup deviz za 7 dni, pri čemer so bili posli ob zapadlosti praviloma obnovljeni. V letu 2003 je v celoti dospel začasni odkup deviz za 270 dni, banke pa so večinoma izkoristile možnost Banki Slovenije dokončno prodati devize, sproščene od dospelosti tega instrumenta. Poleg tega je v zadnjem kvartalu 2003 Banka Slovenije od bank dokončno odkupila dodatnih 285 mio EUR.

Stanje začasno odkupljenih deviz se je zmanjšalo s 543,1 mrd SIT na začetku leta na 503,7 mrd SIT ob koncu leta 2003.

Signaliziranje in pogojevanje tečajev**Občasni posegi na trgu tujega
denarja z določanjem
izhodiščnega tečaja**

Banka Slovenije je uporabljala mehanizme za pogojevanje tečajev po pogodbi o sodelovanju pri posegih na trgu tujega denarja. Z določanjem tečajev se prenašajo signali centralne banke v širši finančni in realni sektor. Banka Slovenije se je v letu 2003 na občasne pritiske na devizni tečaj odzvala z intervencijskim določanjem dinamike rasti deviznega tečaja. V letu 2003 je petkrat posegla na devizni trg z določanjem izhodiščnega tečaja (za podrobnosti glej prilogo 7.3.1 Ukrepi denarne politike).

2.5.3 Instrumenti bonitetne kontrole**Blagajniški zapisi v tujem denarju****Blagajniški zapisi v
tujem denarju ...**

Banka Slovenije v letu 2003 ni spreminjala ponudbe blagajniških zapisov v tujem denarju. Banke so lahko vpisovale blagajniške zapise treh različnih ročnosti, 60, 90 in 120 dni, in v dveh valutah, v evrih in ameriških dolarjih.

Poglavitni vzrok povpraševanja po blagajniških zapisih v tujem denarju izhaja iz zahtev sklepa o najmanjšem obsegu likvidnosti, ki jo mora zagotavljati banka, ki regulira likvidnostno tveganje, povezano z obveznostmi bank v tujem denarju. Ta sklep določa, da morajo naložbe banke v blagajniške zapise v tujem denarju znašati najmanj 45% zneska obveznosti banke v tuji valuti s preostalo dospelostjo 180 dni ali manj. Blagajniške zapise v tujem denarju so banke vpisovale tudi zaradi izpolnjevanja likvidnostne lestvice.

Banka Slovenije pri vseh posojilnih instrumentih denarne politike, pa tudi pri posojilu za čez dan, od bank, ki si pri njej sposodijo denar, zahtevala ustrezno zavarovanje. Blagajniški zapisi v tujem denarju so bili tudi v 2003 najpomembnejša oblika zavarovanja. Poleg teh blagajniških zapisov so banke in hranilnice za pridobitev posojil pri Banki Slovenije lahko zastavile še tolarske blagajniške zapise Banke Slovenije in zakladne menice Republike Slovenije.

Stanje vpisanih blagajniških zapisov v evrih in dolarjih je poraslo s 555,1 mrd SIT na začetku leta na 557,9 mrd SIT konec leta 2003.

Posebno likvidnostno posojilo s sodelovanjem bank

Banka Slovenije je v letu 2003 nadaljevala sklepanje enoletnih dogovorov o pripravljenosti za sodelovanje pri likvidnostnem posojilu s sodelovanjem bank, katerega namen je preprečitev sistemskega tveganja, povzročenega z nenadno nelikvidnostjo bank. Dogovor (osmi zapovrstjo) je z Banko Slovenije podpisalo 16 bank. Tudi v letu 2003, tako kot ves čas, odkar posojilo obstaja, mehanizem sodelovanja bank podpisnic ni bil sprožen.

Likvidnostna lestvica

Banka Slovenije je oktobra 2001 sprejela in kasneje dopolnjevala sklep o najmanjšem obsegu likvidnosti, ki jo mora banka zagotavljati (v nadaljevanju sklep) in tako poenotila spremljanje tolarske in devizne likvidnosti. Sklep določa dnevno poročanje bank o doseženih količnikih likvidnosti od 1. julija 2002 naprej. Tako je v bankah zagotovljeno dnevno spremljanje in tudi uravnavanje vseh dogovorjenih denarnih tokov skozi izračunavanje količnikov likvidnosti. Količniki likvidnosti se računajo kot razmerja med naložbami in obveznostmi po preostali zapadlosti, ločeno za tolarski in devizni del v prvem razredu (preostala zapadlost od 0 do 30 dni) in v drugem razredu (preostala zapadlost od 0 do 180 dni) ter so določeni v višini 1,0. Pri tem se upoštevajo postavke iz bilančnega dela in postavke iz zunajbilančnega dela bilance banke.

Sklep predpisuje tudi doseganje minimalnega obsega deviznih likvidnih naložb in obveznega vpisa blagajniških zapisov Banke Slovenije v tujem denarju. Tako so banke dolžne v drugem razredu (0-180) deviznega dela dnevno zagotavljati vsoto terjatev v tujem denarju do Banke Slovenije, Republike Slovenije, tujih in domačih bank, naložb v tuje vrednostne papirje in tuje gotovine v višini, ki je enaka najmanj 80% mesečnega povprečja bilančnih obveznosti v drugem razredu deviznega dela preteklega koledarskega meseca. V juliju 2003 je začela veljati sprememba sklepa, ki bankam omogoča, da lahko v primeru dolge devizne pozicije pri doseganju minimalnega obsega deviznih likvidnih naložb dodatno upoštevajo terjatve, nastale na podlagi danih kreditov v tujem denarju rezidentom, razen Republiki Sloveniji in drugim bankam, ne glede na ročnost. Banke lahko prav tako dodatno upoštevajo pri izračunu količnikov likvidnosti v prvem in drugem razredu deviznega dela zgoraj omenjene kredite v tujem denarju, vendar samo z ročnostjo nad 180 dni. Blagajniški zapisi Banke Slovenije v tujem denarju morajo predstavljati najmanj 45% deviznih bilančnih obveznosti v drugem razredu.

... kot najpomembnejši instrument zavarovanja pri posojilih bankam

Poenotenje spremljanja tolarske in devizne likvidnosti ...

... in predpisovanje minimalnega obsega deviznih likvidnih naložb

Banka Slovenije je bankam, ki so podpisale posebno pogodbo o sodelovanju pri posegih na trgu tujega denarja, omogočila, da izpolnjujejo le skupni količnik likvidnosti v prvem in v drugem razredu. Povprečni količnik likvidnosti vseh bank je na dan 31. decembra 2003 znašal v prvem razredu 1,14 in v drugem razredu 1,11.

2.5.4 Nadzor nad izvajanjem instrumentov

5 primerov nedoseganja predpisanih obveznosti

V letu 2003 je bilo na podlagi ugotovitev pri neposrednem in posrednem nadzoru bank na področju izvajanja določb likvidnostne lestvice bankam posredovanih 14 zapisnikov. V devetih primerih je Banka Slovenije po odpravi napak in kršitev izdala sklepe o ustavitvi postopka, v 5 primerih pa je izdala odločbo o ukrepu, na podlagi katerega je banka morala plačati zamudne obresti za zneske nedoseganja predpisanih obveznosti.

Posredni nadzor nad izvajanjem instrumenta obveznih rezerv

Pri posredni kontroli izvajanja instrumenta obveznih rezerv je bila bankam izdana 1, HKSom pa 14 odločb zaradi neizpolnjevanja obveznih rezerv, vse z ukrepom plačila nadomestila za neizpolnjene obvezne rezerve. V 6 bankah je bila opravljena tudi neposredna kontrola izvajanja sklepa o obveznih rezervah in sklepa o pošiljanju določenih podatkov bank in hranilnic. V 5 bankah se je postopek kontrole zaključil s sklepom o ustavitvi postopka. Zaradi ugotovitve kršitve sklepa o obveznih rezervah je bila 1 banki izdana odločba z ukrepom plačila nadomestila za neizpolnjene obvezne rezerve. V letu 2003 ni bilo neposrednih kontrol v hranilnicah in HKSiH.

46 pregledov pogodbenih menjalnic

Pri menjalniškem poslovanju je Banka Slovenije v letu 2003 opravila 46 pregledov pogodbenih menjalnic. Na podlagi opravljenih pregledov Banke Slovenije in zapisnikov pregledov pogodbenih bank sta bila dana Republiškem deviznemu inšpektoratu 2 predloga za uvedbo postopka o prekršku, izdana je bila 1 odločba o razveljavitvi dovoljenja za opravljanje menjalniških poslov na podlagi enostranske odpovedi pogodbe s strani pogodbene banke in 14 odločb o sporazumni razvezi pogodbe in s tem razveljavitvi dovoljenja za opravljanje menjalniških poslov.

3. BANČNI SEKTOR

3.1 Struktura bančnega sektorja

V strukturi bančnega sektorja imajo banke prevladujoč položaj. Konec leta 2003 so imele kar 98,7% trga (konec leta 2002 98,6%), merjenega z bilančno vsoto, preostali del trga pa so si delili hranilnici in hranilno-kreditne službe. Hranilnici sta imeli 0,4% tržni delež (konec leta 2002 0,3%), hranilno-kreditne službe pa 0,9% (konec leta 2002 1,1%).

V letu 2003 je delovalo 20 bank, kar je enako kot 31. decembra 2002. Od skupno 20 bank je delovalo v letu 2003 v Sloveniji pet hčerinskih bank tujih bank in ena podružnica tuje banke. Poleg šestih bank v večinski tuji lasti je bilo v popolni domači lasti sedem bank, prav toliko pa tudi v večinski domači lasti (od sedmih bank v večinski domači lasti so tri imele manj kot 1% tujega kapitala).

Tudi pri hranilnicah v letu 2003 ni bilo sprememb. Konec leta 2003 sta podobno kot v 2002 delovali dve hranilnici. Še naprej pa se je zniževalo število hranilno-kreditnih služb. Razlog za zniževanje števila slednjih je usklajevanje hranilno-kreditnih služb z določbami zakona o bančništvu. Konec leta 2002 je delovalo 25 hranilno-kreditnih služb, konec leta 2003 pa samo še 8. V letih 2002 in 2003 je prišlo do številnih pripojitev hranilno-kreditnih služb k Zvezi hranilno-kreditnih služb, v manjši meri pa do prevzemov hranilno-kreditnih služb s strani bank ter do prostovoljnih likvidacij in stečajev.

Spremembe v lastniški strukturi v letu 2003 niso bile velike. Delež lastniškega kapitala se je sicer spremenil pri osmih bankah (pri petih zvišal, pri treh pa znižal), vendar so bile spremembe deležev večinoma manjše od ene odstotne točke (le pri eni banki se je delež lastniškega kapitala zvišal za skoraj 5 odstotne točke). Delež kapitala v lasti tujcev je konec leta 2003 znašal 33,7%, leto prej pa 32,5%. V večinsko državni lasti sta druga največja banka v Sloveniji, Nova Kreditna banka Maribor d.d. in enajsta največja banka Poštna banka Slovenije d.d. (merjeno po bilančni vsoti).

Tabela 9: Lastniška sestava bančnega sektorja

(% v lastniškem kapitalu)	31.12.00	31.12.01	31.12.02	31.12.03
Tuje osebe	12,0%	16,0%	32,5%	33,7%
Država v ožjem smislu	36,8%	37,0%	20,3%	19,6%
Ostale domače osebe	51,2%	47,0%	47,2%	46,7%

Vir: Banka Slovenije.

Razmerje med bilančno vsoto bank in hranilnic (vključno s hranilno-kreditnimi službami) in BDP iz leta v leto narašča.

Tabela 10: Povprečna bilančna vsota glede na BDP

	v mio SIT	2001	2002	2003 ²
Povprečna bilančna vsota bank in hranilnic ¹		3.505.317	4.216.394	4.839.673
BDP v tekočih cenah		4.740.995	5.284.501	5.546.700 ³
Povprečna bilančna vsota (v %BDP)		73,9	79,8	87,3

1 Vključno s hranilno kreditnimi službami

2 Podatki so brez podružnice Nove Ljubljanske banke v Italiji

3 Ocena za leto 2003.

Vir: Banka Slovenije.

Struktura bančnega sektorja

20 bank

2 hranilnici

Manjše spremembe v lastniški strukturi

**Izdajanje dovoljenj
bankam in hranilnicam**

Izdajanje dovoljenj bankam in hranilnicam je ena od pomembnih nalog Banke Slovenije. Poleg dovoljenj za opravljanje bančnih storitev in dovoljenj za opravljanje drugih finančnih storitev Banka Slovenije izdaja tudi dovoljenja za pridobitev kvalificiranega deleža, združitvev, ustanovitev podružnice v tujini, ustanovitev podružnice tuje banke v Republiki Sloveniji, ustanovitev predstavništva tuje banke in opravljanje funkcije člana uprave banke. Odločitev za izdajo ali zavrnitev dovoljenja so v letu 2003 sprejemali člani Sveta Banke Slovenije na podlagi mnenja strokovne službe, za opravljanje funkcije člana uprave banke pa na podlagi mnenja komisije Sveta Banke Slovenije za pripravo mnenj o izdaji dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave banke.

Tabela 11: Število odobrenih in zavrženih dovoljenj bankam in hranilnicam

Vrsta dovoljenja	2002		2003	
	izdanih	zavrženih	izdanih	zavrženih
1. Dovoljenje za opravljanje bančnih storitev	0	0	0	0
2. Dovoljenje za opravljanje drugih finančnih storitev	4	2	13	0
3. Dovoljenje za ustanovitev podružnice tuje banke	0	0	0	0
4. Dovoljenje za združitev banke ali hranilnice	1	0	0	0
5. Soglasje/dovoljenje za ustanovitev predstavništva tuje banke	0	0	0	1
6. Dovoljenje za pridobitev kvalificiranega deleža	3	2	6	2
7. Dovoljenje za opravljanje funkcije člana uprave	20	0	4	0
Skupaj	28	4	23	3

Vir: Banka Slovenije.

3.2 Poslovanje bank

3.2.1 Izkaz poslovnega izida

Skromna rast bilančne vsote

V letu 2003 so banke zabeležile skromno rast bilančne vsote. Delež izvirnih sredstev bank se zmanjšuje, povečuje pa se zadolževanje pri tujih bankah. Banke so pridobile vire tudi z izdajanjem dolžniških vrednostnih papirjev in podrejenim dolgom. Kreditna aktivnost bank je bila v letu 2003 živahnejša. Banke so izraziteje kreditirale nefinančne družbe in druge finančne organizacije, občutno pa so zmanjšale kreditiranje države. Hitrejša zniževanje aktivnih obrestnih mer je vplivalo na zniževanje obrestne marže in posledično slabši zaslužek bank iz neto obresti.

**Dobiček bank pred
obdavčitvijo 48,1 mrd SIT**

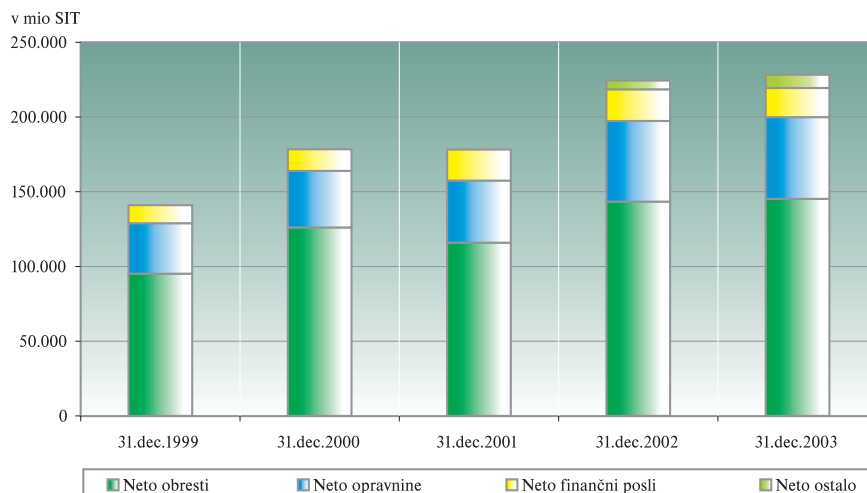
Banke so zaključile poslovno leto 2003 z dobičkom pred obdavčitvijo v višini 48,1 mrd SIT oziroma z dobičkom po obdavčitvi v višini 31,8 mrd SIT. Doseženi rezultat poslovanja bank (dobiček pred obdavčitvijo) je nominalno višji v primerjavi z rezultati preteklih let. V primerjavi z letom 2002 je višji za 2,1 mrd SIT oziroma za 4,6%. Skromna rast kaže na umirjanje doseženega rezultata v primerjavi z letom 2002, ko je bilo realizirano visoko povečanje rezultata poslovanja bank kot posledica sprememb slovenskih računovodskih standardov. Če izločimo banko, ki je v preteklih letih poslovala z večjo izgubo, je dobiček sistema v letu 2003 nižji za 0,9%, kar pomeni realno zmanjšanje dobička sistema v letu 2003 za 6,1%.

**2 banki zaključili
poslovno leto z izgubo**

Razen dveh bank, ki sta poslovno leto 2003 zaključili z izgubo, so imele preostale banke pozitivni poslovni izid. Nižji poslovni izid v letu 2003 je v primerjavi z letom 2002 zabeležilo pet bank, in sicer ena banka zaradi nižjih prihodkov iz neto obresti in neto provizij, ena banka zaradi nižjih prihodkov iz naložbenja v kapital, zaradi končne odprodaje kapitalske naložbe v letu 2002, preostale tri banke pa so oblikovale višje neto rezervacije in povečale operativne stroške. Medmesečni rezultat bank se je v letu 2003 neenakomerno gibal, mesečni prirasti so se gibal od najmanj 2,7 mrd SIT (v

maju in oktobru 2003) do največ 7,5 mrd SIT (v januarju 2003), v decembru 2003 pa se je rezultat v primerjavi z novembrom znižal za 1,8 mrd SIT. V letu 2003 je ves čas z izgubo poslovala ena banka, od polletja naprej pa se ji je pridružila še ena banka, medtem ko sta občasno z manjšo izgubo poslovali še dve banki.

Slika 10: Bruto dohodek

Vir: Banka Slovenije.

Neto obresti so v letu 2003 znašale 145,3 mrd SIT in so v primerjavi z letom 2002 realno upadle za 4,0%¹. Kljub naraščanju prejetih opravnin od plačilnega prometa, opravnin iz kreditnih poslov in opravnin za opravljene administrativne storitve, neto opravnine realno upadajo. Te so v letu 2003 realno upadle za 4,0% in so znašale 54,7 mrd SIT. Zaslugek bank iz neto finančnih poslov je realno upadel za 12,9%, saj so banke zabeležile nižje prihodke od prodanih delnic in drugih vrednostnih papirjev, nekoliko višji pa so tudi prevrednotevalni finančni odhodki od naložb v kapital drugih strank in strank v skupini. Postavka neto ostalo² v višini 8,8 mrd SIT je zaradi višjih izrednih odhodkov, ki so bili realizirani v letu 2002, višja za 3 mrd SIT.

Zniževanje neto obresti, neto opravnin in neto finančnih poslov je vodilo k zmanjševanju bruto dohodka. Bruto dohodek bank v višini 228 mrd SIT je namreč porastel v letu 2002 leta 2003 ponovno upadel (realno za 3,6%). Struktura oblikovanja bruto dohodka bank v letu 2003 je skoraj nespremenjena v primerjavi z letom 2002: neto obresti 63,6%, neto opravnine 23,9%, neto finančni posli 8,5% in neto ostalo 3,9%.

Spremenila pa se je struktura porabe bruto dohodka. V letu 2003 so banke porabile 62,5% bruto dohodka za pokrivanje operativnih stroškov, 16,4% za neto rezervacije, preostalih 21,1% bruto dohodka pa predstavlja dobiček bank pred obdavčitvijo. Zaradi realnega zmanjšanja bruto dohodka se je v strukturi porabe bruto dohodka v letu 2003 v primerjavi z letom 2002 povečal delež operativnih stroškov, zmanjšal delež neto rezervacij in povečal delež dobička. Banke so več bruto dohodka porabile za pokrivanje operativnih stroškov, manj pa za neto rezervacije in več za dobiček.

Operativni stroški bank so v letu 2003 realno ohranjali višino, predvsem na račun stroškov dela, ki so realno porasli za 2,6%, v opazovanem obdobju pa je porasel delež stroškov dela v celotnih odhodkih z 11,2% na 12,4%. Nadaljuje se upadanje operativnih stroškov na povprečno aktivo (s 3,2% na 3,0%).

**Neto obresti
znašale 145,3 mrd SIT,**

**neto opravnine
pa 54,7 mrd SIT**

**Bruto dohodek bank realno
upadel za 3,6%**

**Povečanje deleža operativnih
stroškov v strukturi porabe
bruto dohodka na 62,5%**

**Stroški dela
realno porasli za 2,6%**

¹ Upošteva se porast cen življenjskih potrebščin v letu 2003 v višini 5,6%.

² Postavka neto ostalo vsebuje druge poslovne prihodke, izredne prihodke, druge poslovne odhodke in izredne odhodke.

**Neto rezervacij za
37,5 mrd SIT**

Banke so v letu 2003 oblikovale za 37,5 mrd SIT neto rezervacij, ki so posledica tako rasti kreditne izpostavljenosti kot spremembe povprečne tveganosti terjatev. Obseg oblikovanih rezervacij je bil leta 2003 za 15,5% oziroma 6,9 mrd SIT nižji kot v letu 2002. V letu 2003 je bil glede na 2002 nivo oblikovanih rezervacij nižji pri enajstih bankah. Od teh je pri sedmih bankah opaziti znatno zmanjšanje neto rezervacij v letu 2003, kar je predvsem posledica dejstva, da so omenjene banke v letu 2002 iz različnih vzrokov oblikovale nadpovprečno visoke rezervacije (konservativna politika razvrščanja, odpis terjatev do države zaradi plačila davka na dobiček iz preteklih let, oblikovanje dodatnih rezervacij po odredbi BS, zaradi poenotenja razvrstitve komitentov ob pripojitvi in drugo). Nižji nivo oblikovanih rezervacij pri ostalih bankah je posledica dejstev v letu 2003: počasnejša kreditna rast, izboljšanje kvalitete portfelja, nižji nivo oblikovanih rezervacij za splošna bančna tveganja ter uporaba nižjih, vendar še dopustnih, odstotkov oblikovanja rezervacij znotraj posameznih skupin.

Tabela 12: Glavne postavke prirejenega izkaza poslovnega izida

	Znesek v mio SIT		Delež v %		Nominalna rast v %	
	2002	2003*	2002	2003	2002/2001	2003/2002
Neto obresti	143.407	145.282	63,9	63,6	23,7	1,3
Neto opravnine	53.962	54.671	24,0	23,9	30,0	1,3
Neto finančni posli	21.205	19.503	9,5	8,5	1,9	-8,0
Neto ostalo	5.808	8.860	2,6	3,9	-214,3	52,5
Bruto dohodek	224.382	228.316	100,0	100,0	29,6	1,8
Operativni stroški	133.914	142.621	59,7	62,5	18,6	6,5
- od tega: stroški dela	66.169	71.733	29,5	31,4	24,4	8,4
Neto dohodek	90.467	85.695	40,3	37,5	50,2	-5,3
Neto rezervacije in neto odpisi	-44.450	-37.546	-19,8	-16,4	-0,7	-15,5
Rezultat pred obdavčitvijo	46.017	48.149	20,5	21,1	197,9	4,6
Rezultat po obdavčitvi	29.501	31.763	13,1	13,9	1.432,1	7,7

* Podatki so brez podružnice NLB v Italiji.
Vir: Banka Slovenije.

**Kazalci poslovanja bank nižji
kot v preteklih letih**

Realno upadanje **bruto dohodka** (-3,6%) je ob upočasneni rasti povprečne aktive (realno 9,1%) vodilo k zmanjševanju vrednosti kazalca bruto dohodek na aktivo, ki je v letu 2003 znašal 4,8%, in je najnižji doslej.

Povprečni donos na aktivo je v letu 2003 znašal 1,0% in je malenkost nižji glede na leto 2002 (1,1%). Donos na kapital je po zvišanju v letu 2002 (zaradi počasnejše rasti kapitala kot posledica opustitve splošnega prevrednotenja kapitala) v letu 2003 nekoliko nižji, saj je znašal 12,6%.

Obrestna marža (izražena kot razmerje med neto obrestmi in povprečno bruto obrestonosno aktivo) je v letu 2003 znašala 3,2% in se zaradi realnega upadanja neto obresti še naprej znižuje. V primerjavi z letom 2002 se je v 2003 znižala za 0,5 odstotne točke.

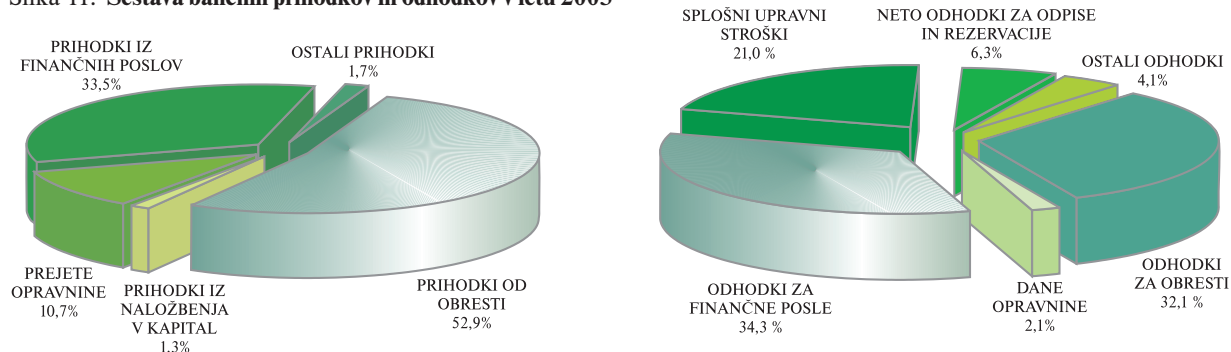
Tabela 13: Nekateri kazalci poslovanja bank

v %	1999	2000	2001	2002	2003
Bruto dohodek na povprečno aktivo	5,4	5,9	5,0	5,4	4,8
Povprečni donos na aktivo	0,8	1,1	0,5	1,1	1,0
Povprečni donos na kapital	7,8	11,4	4,8	13,3	12,6
Obrestna marža	4,1	4,7	3,6	3,7	3,2
Operativni stroški na povprečno aktivo	3,6	3,5	3,3	3,2	3,0

Vir: Banka Slovenije.

Kazalec operativnih stroškov na aktivo se je v letu 2003 ob realni rasti povprečne aktive in ob ohranjanju višine operativnih stroškov znižal s 3,2% na 3,0%.

Slika 11: Sestava bančnih prihodkov in odhodkov v letu 2003

Vir: Banka Slovenije.

3.2.2 Bilanca stanja

Bilančna vsota bančnega sistema se je v letu 2003 povečala, dinamika rasti pa je bila nizka, saj je dosežena 10,5% nominalna rast oziroma le 5,6-odstotna realna rast³. Ob koncu leta je bilančna vsota po nerevidiranih podatkih znašala 5.033,8 mrd SIT (podatki ne vključujejo podružnice NLB v Italiji). Nominalne rasti bilančnih vsot bank so se gibale med -40,5% in 53,7%, pri čemer je skupščina banke, ki se ji je bilančna vsota zmanjšala, ob koncu leta sprejela sklep o redni likvidaciji banke. Leto 2003 zaznamuje visoka rast bilančnih vsot bank v večinski lasti tujcev, ki razen ene banke dosegajo več kot 30-odstotno nominalno rast, ter nizka rast bilančne vsote največjih bank.

Nad 30% rast bilančnih vsot bank v večinski lasti tujcev

Tabela 14: Bilančne vsote in tržni deleži največjih bank

Banka	Bilančna vsota v mio SIT		Nominalna rast v %		Tržni delež v %	
	31.12.02	31.12.03	2002/2001	2003/2002	31.12.02	31.12.03
NLB *	1.619.165	1.693.190	17,6	4,6	35,5	33,6
NKBM	517.538	544.035	15,7	5,1	11,4	10,8
Abanka	389.273	432.426	53,3	11,1	8,5	8,6
SKB banka	360.095	391.675	-1,5	8,8	7,9	7,8
Banka Koper	275.658	324.648	20,6	17,8	6,0	6,4
Banka Celje	282.116	305.985	22,9	8,5	6,2	6,1
Gorenjska banka	227.130	245.749	19,9	8,2	5,0	4,9
Skupaj največjih 7 bank	3.670.976	3.937.708	18,8	7,3	80,6	78,2
Vse banke skupaj	4.556.637	5.033.805	17,5	10,5	100,0	100,0

* Podatki so leto 2003 brez podružnice NLB v Italiji.

Vir: Banka Slovenije.

Tržni delež največje banke v Sloveniji, merjen z bilančno vsoto, je ob koncu leta 2003 znašal 33,6%, skupaj s tremi hčerami pa 37,3%. Tržni delež skupine se je v letu 2003 znižal za 1,97 odstotne točke predvsem zaradi občutnega znižanja tržnega deleža matične banke (1,90 odstotne točke, največji upad tržnega deleža v sistemu) ter enakomernega znižanja tržnih deležev hčerinskih bank. Tržni delež treh največjih bank se je zmanjšal za 2,3 odstotne točke. V skupini sedmih največjih bank se je tržni delež občutneje okrepil le eni banki, celi skupini pa se je občutno zmanjšal. Osmi banki v sistemu se je v letu 2003 tržni delež okrepil za 0,69 odstotne točke in dosega 4,6%, s čimer se banka približuje skupini največjih bank.

Tržni delež treh največjih bank upadel za 2,3 odstotne točke

³ V obdobju od leta 1999 je to najnižja realna rast bilančne vsote. Realna rast pri postavkah bilance stanja je izračunana na podlagi letne stopnje inflacije v letu 2003 v višini 4,6%.

**Dolgovi do bank
realno večji za 33%**

V primerjavi z nizko rastjo bilančne vsote so se **dolgovi do bank** v letu 2003 nominalno povečali za 39,1% (33,0% realno), njihov delež v bilančni vsoti pa se je okrepil za 3,4 odstotne točke na 16,2%. Predvsem banke v tuji lasti ter hitro rastoče manjše domače banke so vire sredstev pridobivale od tujih bank, kar se je pokazalo na 46,7% rasti obveznosti do tujih bank. Že od leta 1998 se nadaljuje trend povečevanja deleža dolgov do tujih bank, in ti so ob koncu leta 2003 predstavljali že 84,1% dolgov do bank.

**Dolgovi do nebančnega
sektorja so ostali
realno nespremenjeni**

V letu 2003 je rast **dolgov do strank, ki niso banke**, dosegla le 4,6% nominalno rast oziroma realno le ohranjanje nivoja iz leta 2002⁴. Največji vpliv ima zmanjšanje vlog države za 49,7 mrd SIT oziroma za 24,0% in je najbolj izrazito pri največji banki. Obseg vlog države je bil v primerjavi s koncem leta 2002 vse leto 2003 nižji. Vloge gospodarstva dosegajo nizko nominalno rast, realno pa zmanjšanje, medtem ko so se vloge gospodinjstev realno povečale za 3,3%, s čimer ohranjajo največji, a padajoč delež med vsemi viri sredstev bank.

**Dodatni viri
z izdajanjem dolžniških
vrednostnih papirjev**

V nasprotju z nizko rastjo vlog nebančnega sektorja pa so banke dodatne vire pridobivale z izdajanjem **dolžniških vrednostnih papirjev**. Obveznosti iz tega naslova v letu 2003 dosegajo 22,6%⁵ nominalno rast, s tem pa se krepi tudi delež dolžniških vrednostnih papirjev v bilančni vsoti (4,3% ob koncu leta 2003). Z vidika ročnosti se je v nasprotju z letom 2002 povečal obseg kratkoročnih vrednostnih papirjev ter zmanjšal obseg dolgoročnih.

Tabela 15: Glavne postavke bilance stanja bank

	Znesek v mio SIT		Delež		Nominalna rast v %		R. rast v %
	31.12.02	31.12.03 ¹	31.12.02	31.12.03 ¹	2002/2001	2003/2002 ¹	2003/2002 ¹
Denar na računih pri centralni banki	143.311	141.464	3,1	2,8	-30,5	-1,3	-5,6
Kreditni bankam	381.208	338.523	8,4	6,7	-3,8	-11,2	-15,1
Kreditni strankam, ki niso banke ²	2.182.147	2.517.354	47,9	50,0	14,0	15,4	10,3
- krediti gospodarstvu	1.282.846	1.592.893	28,2	31,6	9,9	24,2	18,7
- krediti gospodinjstvom	562.845	629.192	12,4	12,5	8,0	11,8	6,9
- krediti državi	215.992	141.946	4,7	2,8	35,8	-34,3	-37,2
- krediti ostalim ³	120.464	153.323	2,6	3,0	80,8	27,3	21,7
Vrednostni papirji	1.547.139	1.719.574	34,0	34,2	39,5	11,1	6,3
Druge aktiva	302.832	316.889	6,6	6,3	20,6	4,6	0,0
Skupaj aktiva	4.556.637	5.033.805	100,0	100,0	17,5	10,5	5,6
Dolgovi do bank	584.723	813.634	12,8	16,2	29,1	39,1	33,0
Dolgovi do strank, ki niso banke	3.149.394	3.293.089	69,1	65,4	14,0	4,6	0,0
- dolgovi do gospodarstva	604.952	618.223	13,3	12,3	16,8	2,2	-2,3
- dolgovi do gospodinjstev	1.978.294	2.138.537	43,4	42,5	12,6	8,1	3,3
- dolgovi do države	207.533	157.859	4,6	3,1	37,0	-23,9	-27,3
- dolgovi do ostalih ³	358.615	378.471	7,9	7,5	6,7	5,5	0,9
Dolžniški vrednostni papirji	176.483	216.366	3,9	4,3	59,0	22,6	17,2
Druge obveznosti	265.693	289.656	5,8	5,7	26,9	9,0	4,2
Kapital	380.345	421.060	8,3	8,4	11,2	10,7	5,8
Skupaj pasiva	4.556.637	5.033.805	100,0	100,0	17,5	10,5	5,6

1 Podatki za leto 2003 so brez podružnice NLB v Italiji.

2 Krediti DARS-u, ki so bili na dan 31.12.2002 zajeti med krediti države, so zaradi spremenjene metodologije v začetku leta 2003 na dan 31.12.2003 zajeti v postavki krediti gospodarstvu.

3 Ostali: druge finančne organizacije, neprofitni izvajalci storitev gospodinjstvom, tuje osebe.
Vir: Banka Slovenije.

**Povečanje
knjigovodskega kapitala za
40,7 mrd SIT oz. 10,7%**

V letu 2003 se je dokapitaliziralo pet bank, od tega dve banki še nista uredili vpisa na sodišču ter zato vplačan kapital še ni vključen v postavki kapitala. Knjigovodski kapital se je v letu 2003 povečal za 40,7 mrd SIT, kar pomeni 10,7% nominalno rast glede na leto 2002. Povečanje kapitala je tako sledilo rasti bilančne vsote.

⁴ V obdobju od leta 1999 do 2002 je bila najnižja realna rast 3,2% v letu 1999.

⁵ Rast je sicer nižja kot v obdobju od leta 2000 do leta 2002, ko so letne stopnje rasti presegale 50%.

V knjigovodski kapital se vštevata tudi realiziran dobiček poslovnega leta, ki je po obdavčitvi znašal 31,8 mrd SIT. Banke so v skladu z zakonskimi določili 12,1 mrd SIT že prenesle v rezerve iz dobička, 19,6 mrd SIT dobička pa ostaja nerazporejenih. O njihovi nadaljnji delitvi bodo odločale skupščine posameznih bank.

Banke v letu 2003 niso opravile splošnega prevrednotovanja popravkov kapitala, saj zahtevajo novi slovenski računovodski standardi obvezno splošno prevrednotenje kapitala samo v primeru, da je bila rast tečaja evra v preteklem poslovnem letu višja od 5,5%.

Banke so nizko rast osnovnega kapitala iz naslova novih vložkov nadomestile s podrejenimi obveznostmi in s tem zagotavljale potrebno kapitalsko ustreznost. Podrejene obveznosti je povečalo šest bank, njihov obseg pa se je povečal za 40,2% oziroma za 27,5 mrd SIT.

V letu 2003 se je obseg **kreditov strankam, ki niso banke**, okreplil za 15,4%. Čeprav je nominalna rast med nižjimi v obdobju od leta 1999 do 2003, je zaradi nizke inflacije v letu 2003 realna rast z 10,3% najvišja po letu 1999, ki je bilo zaznamovano z uvedbo davka na dodano vrednost⁶. Največji vpliv na rast kreditov nebančnega sektorja ima povečanje obsega kreditiranja nefinančnih podjetij, saj je v letu 2003 dosežena 24,2% nominalna rast (18,8% realno), kar predstavlja po nizki 2,5% realni rasti v letu 2002 najvišjo realno rast v zadnjih petih letih. Obseg kreditov nefinančnim podjetjem se je povečeval vse leto. Največje absolutne rasti so dosegale velike domače banke, medtem ko so visoke relativne rasti realizirale predvsem tuje banke in hčere največje banke. Tudi pri kreditiranju gospodinjstev je bila v letu 2003 (po letu 1999) dosežena največja rast, skoraj polovičen delež nominalne rasti pa je bil ustvarjen pri tujih bankah, medtem ko se je štirim bankam obseg kreditov gospodinjstvom zmanjšal. Povečanje kreditiranja ostalih izhaja iz kreditiranja drugih finančnih organizacij. Ob upoštevanju metodoloških sprememb⁷ je bilo kreditiranje države v letu 2003 skromno, bolj pa se je država zadolževala z izdajanjem vrednostnih papirjev.

Banke so poleg bilančnih naložb povečale tudi **potencialne obveznosti**, saj se je obseg izdanih garancij realno povečal za 5,4%, kar predstavlja največjo realno rast garancij v zadnjih petih letih.

Rast naložb v **vrednostne papirje** z 11,1% nominalno rastjo zaostaja za rastjo kreditov nebančnemu sektorju. Banke so manj vlagale predvsem v vrednostne papirje države in Banke Slovenije, kar je posledica manjših deviznih pritokov kot v letu 2002 ter s tem manjših potreb Banke Slovenije po sterilizaciji. Rast naložb v vrednostne papirje drugih izdajateljev je z 20,5% višja kot v letu 2002 (18,8%).

V bančnem sistemu so se v letu 2003 občutneje povečale kapitalске naložbe, saj dosegajo 17,2% nominalno rast, predstavljajo pa nove naložbe v odvisne in pridružene finančne organizacije oziroma prenos iz lastniških vrednostnih papirjev na kapitalске naložbe.

V **povprečni sestavi pasive** so se neugodna gibanja vlog nebančnega sektorja v letu 2003 pokazala v zmanjšanju povprečnih dolgov do strank, ki niso banke, za 3,7 odstotne točke, pri čemer pa se je povprečni delež kljub nominalni rasti najbolj zmanjšal vlogam gospodinjstev (1,5 odstotne točke). Z vidika virov, pri katerih so banke pridobivale nova sredstva, pa sta se občutno povečala deleža povprečnih

Banke so ustvarile v 2003 31,8 mrd SIT realiziranega dobička po obdavčitvi

Bankam ni bilo treba opraviti splošnega prevrednotovanja popravkov kapitala

Zagotavljanje kapitalске ustreznosti s podrejenimi obveznostmi

Realno povečanje kreditov nebančnemu sektorju za 10,2%

Realno povečanje izdanih garancij za 5,4%

Rast naložb v vrednostne papirje nebančnemu sektorju počasnejše zaradi manjših deviznih pritokov

Povečanje kapitalskih naložb za 17,2%

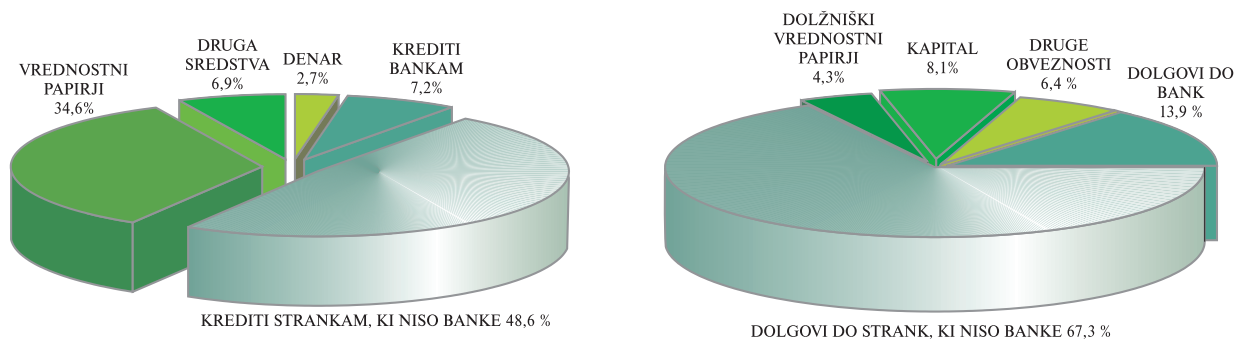
Povečanje dolgov do bančnega sektorja in novo izdanih vrednostnih papirjev nadomestili upad vlog nebančnega sektorja

⁶ Realna rast v letu 1999 16,0%, v letu 2000 8,2%, v letu 2001 9,4% in v letu 2002 6,4%.

⁷ Rast kreditov nefinančnim družbam je delno tudi posledica metodološke spremembe vodenja kreditov DARS-u, ki so se v letu 2002 vodili v sektorju države, v letu 2003 pa so bili preneseni v sektor nefinančnih družb. Ob neupoštevanju te spremembe bi sektor nefinančnih družb dosegal 18,2% nominalno rast (13,0% realno), sektor države pa 1,7% nominalno rast (realno 2,8% zmanjšanje).

dolgov do bančnega sektorja (2,5 odstotne točke) in povprečnih obveznosti iz naslova izdanih vrednostnih papirjev (1,3 odstotne točke). Delež kapitala se je v primerjavi z letom 2002 znižal za 0,3 odstotne točke.

Slika 12: Povprečna sestava bančnih virov sredstev in naložb v letu 2003

Vir: Banka Slovenije.

Delež kreditov nebančnega sektorja manjši za 0,4 odstotne točke

V povprečni sestavi aktive se je v letu 2003 v primerjavi z letom 2002 delež povprečnih kreditov nebančnemu sektorju zmanjšal za 0,4 odstotne točke, pri čemer se je povečal delež kreditov nefinančnim družbam za 1,2 odstotne točke, zmanjšal pa delež kreditov gospodinjstvom za 0,7 odstotne točke. Občutno se je povečal delež povprečnih naložb v vrednostne papirje (2,3 odstotne točke).

Nebančni sektor preusmeril dolgoročne vloge v kratkoročne in vpogledne vloge

V ročninski strukturi vlog strank, ki niso banke, se je v nasprotju z letom 2002 v letu 2003 občutno povečal delež vpoglednih vlog (1,7 odstotne točke). Vpogledne vloge nebančnega sektorja so se v letu 2003 nominalno povečale za 10,1%, rast vpoglednih vlog pa je presegala rast kratkoročnih in dolgoročnih vlog pri nefinančnih družbah, gospodinjstvih in drugih sektorjih. Obseg kratkoročnih vlog se je v letu 2003 povečal za 2,6%, v strukturi pa je njihov delež upadel za 1,1 odstotne točke. V nasprotju s preteklimi leti v petletnem obdobju, ko se je obseg dolgoročnih vlog povečeval, se je v letu 2003 znižal za 2,4%, in sicer najbolj v sektorju nefinančnih družb (24,6%), medtem ko so se dolgoročne vloge drugih finančnih organizacije in tujcev povečale. V skladu z navedenim se je delež dolgoročnih vlog znižal (0,6 odstotne točke).

Banke nadomeščajo vloge nebančnega sektorja z dolgoročnejšimi viri

Povprečne vloge nebančnega sektorja v letu 2003 obsegajo 67,3% povprečne celotne pasive, njihov delež pa se je zaradi pridobivanja drugih virov v primerjavi s preteklim letom zmanjšal za 3,7 odstotne točke. Viri, s katerimi banke nadomeščajo vloge nebančnega sektorja, so predvsem dolgoročni. Ob upoštevanju dolgoročnih dolgov do bank, dolgoročnih vlog, dolgoročnih izdanih vrednostnih papirjev in dolgoročnih podrejenih obveznosti je delež povprečnih dolgoročnih dolgov v povprečni obrestovani pasivi ob koncu leta 2003 22,4%. Delež se je krepil vse leto, v primerjavi z letom 2002 pa je višji za 4,2 odstotne točke.⁸

Tabela 16: Ročnost vlog in kreditov strankam, ki niso banke

v %	31.12.01	30.6.02	31.12.02	30.6.03	31.12.03
Vpogledne vloge nebančnega sektorja	34,3	33,2	32,1	33,7	33,8
Kratkoročne vloge nebančnega sektorja	58,0	58,3	58,4	56,1	57,3
Dolgoročne vloge nebančnega sektorja	7,7	8,4	9,5	10,3	8,9
Skupaj vloge nebančnega sektorja	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kratkoročni krediti nebančnemu sektorju	57,1	55,3	54,1	53,8	52,4
Dolgoročni krediti nebančnemu sektorju	42,8	44,6	45,9	46,1	47,5
Terjatve iz danih jamstev	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Skupaj krediti nebančnemu sektorju	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Banka Slovenije.

⁸ Delež povprečnih dolgoročnih dolgov v povprečni obrestovani pasivi v preteklih štirih letih: 1999 15,3%, 2000 16,5%, 2001 17,1%, 2002 18,2%.

Nasprotno kot pri vlogah nebančnega sektorja se pri kreditih strankam, ki niso banke, nadaljuje trend hitrejši rasti dolgoročnih kreditov. V letu 2003 so dolgoročni krediti tako porasli za 19,6%, kratkoročni pa za 11,8%, hitrejša rast dolgoročnih kreditov pa je značilna za vse sektorje. To se je pokazalo tudi v strukturi, saj se je delež dolgoročnih kreditov v letu 2003 okrepil za 1,6 odstotne točke.

Na naložbeni strani bank nebančni sektor najel več dolgoročnih kot kratkoročnih kreditov

Tabela 17: Valutna struktura glavnih postavk bilance stanja

v %	Delež na dan 31.12.02		Delež na dan 31.12.03	
	v domači valuti	v tuji valuti	v domači valuti	v tuji valuti
Denar na računih centralni banki	2,9	0,3	2,6	0,2
Kredit bankam	1,7	6,7	1,3	5,5
Kredit strankam, ki niso banke	36,3	11,6	35,9	14,1
Vrednostni papirji	20,1	13,8	21,4	12,8
Druga aktiva	6,2	0,5	5,8	0,5
Skupaj aktiva	67,0	33,0	67,0	33,0
Dolgovi do bank	3,4	9,4	4,9	11,3
Dolgovi do strank, ki niso banke	45,9	23,2	43,7	21,8
Dolžniški vrednostni papirji	3,8	0,1	4,2	0,1
Druge obveznosti	4,7	1,2	4,6	1,1
Kapital	8,4	0,0	8,4	0,0
Skupaj pasiva	66,1	33,9	65,7	34,3

Vir: Banka Slovenije.

V letu 2003 so se obveznosti v tuji valuti povečale za 11,6%, v domači pa za 9,9%, kar se je pokazalo v okrepitvi deleža tuje valute v valutni strukturi pasive za 0,4 odstotne točke. Nizka rast vlog nebančnega sektorja je vplivala na padec njihovega deleža v povprečni aktivni tako v domači valuti (-2,2 odstotne točke) kot v tuji valuti (-1,4 odstotne točke). Večji upad deleža vlog v domači valuti pa je posledica pridobivanja sredstev z izdajanjem dolžniških vrednostnih papirjev in podrejenim dolgom, kar se je izrazilo v rasti njunih deležev za 0,4 odstotne točke.

V pasivi delež tuje valute večji za 0,4 odstotne točke

Struktura naložb v domači in tuji valuti je v letu 2003 enaka strukturi predhodnega leta, spremembe pa so znotraj posamezne valute. Kot posledica nespremenjenih naložb v vrednostne papirje Banke Slovenije v tuji valuti ter rasti naložb v vrednostne papirje drugih izdajateljev v domači valuti se je okrepil delež naložb v vrednostne papirje v domači valuti (1,3 odstotne točke). Večja rast kreditiranja nebančnega sektorja v tuji valuti v primerjavi z domačo valuto se je pokazala v povečanju deleža teh kreditov v tuji valuti za 2,5 odstotne točke ter zmanjšanju njihovega deleža v domači valuti za 0,4 odstotne točke. V pretežni meri je to posledica spremembe

V aktivni deleža domače in tuje valute ostala nespremenjena

⁹ Sklep o pogojih sklepanja kreditnih poslov v tujem denarju med rezidenti.

¹⁰ Rast kreditov v tuji valuti v letu 2003 za 40,7% oziroma 171,0 mrd SIT, v domači valuti za 16,1% oziroma 139,1 mrd SIT.

3.2.3 Izračunane tolarske aktivne in pasivne obrestne mere nebančnega sektorja

Izračunane tolarske aktivne obrestne mere hitreje upadle od izračunanih pasivnih

V letu 2003 se je nadaljeval trend zniževanja povprečnih izračunanih¹¹ aktivnih in pasivnih obrestnih mer. Izračunane aktivne in pasivne obrestne mere za kredite/vloge nebančnega sektorja so se v letu 2003 gibale precej pod nivojem preteklih let. Obrestni razmik, izražen kot razlika med izračunano aktivno in pasivno obrestno mero, se je v letu 2003 znižal za polovico odstotne točke (na 4,5 odstotne točke), saj je bilo znižanje izračunanih aktivnih obrestnih mer, izrazitejše od znižanja izračunanih pasivnih obrestnih mer.

Struktura bilanc bank vplivala na zasluške iz dela kreditov/vlog nebančnemu sektorju

Na zasluške iz dela kreditov/vlog nebančnemu sektorju je vplivala v pretežni meri struktura bilanc bank. V letu 2003 so se zaradi povečevanja kreditov v tuji valuti naložbe v kredite nebančnemu sektorju ponovno okrepile na polovico aktive (49,9%). Tudi krediti nebankam v domači valuti so zabeležili nekoliko višjo stopnjo rasti kot v letu 2002¹², zaradi česar se je njihov delež ustalil na 35,9% aktive. Krediti nebančnemu sektorju v domači in v tuji valuti so v razmerju 72%:28%.

Povečanje deleža kreditov z nominalno obrestno mero na 40% in z valutno klavzulo na 15%

Nizka realna rast tolarskih kreditov nebančnemu sektorju in upadanje obrestnih mer sta imela za posledico, da so prihodki v tem segmentu v letu 2003 nominalno upadli v primerjavi z letom 2002. V strukturi tolarskih kreditov nebančnemu sektorju je opazno predvsem zmanjševanje deleža kreditov s temeljno obrestno mero na račun povečevanja deleža kreditov z nominalno obrestno mero in z valutno klavzulo. V zadnjem trimesečju 2003 je bilo 40% tolarskih kreditov nebančnemu sektorju obrestovanih z nominalno obrestno mero¹³, 45% s temeljno obrestno mero in 15% z devizno klavzulo.

Povečanje deleža tolarskih vlog obrestovanih z nominalno obrestno mero na 72%

Tolarske vloge nebančnega sektorja so v letu 2003 ohranjale realno višino, devizne vloge nebančnega sektorja pa so realno upadle za 2,1%. Vloge nebančnega sektorja v domači in v tuji valuti so v razmerju 67%:33%. Delež tolarskih vlog nebančnega sektorja je upadel na 43,7% pasive. Odhodki za tolarske vloge so nominalno upadli v primerjavi z letom 2002. V zadnjem trimesečju 2003 je bilo 72% tolarskih vlog nebančnega sektorja obrestovano z nominalno obrestno mero¹⁴, 26% s temeljno obrestno mero in 2% z valutno klavzulo.

Tabela 18: Izračun tolarske aktivne in pasivne obrestne mere za nebančni sektor

v % letno	I/02	II/02	III/02	IV/02	I/03	II/03	III/03	IV/03
1. AKTIVNE OBRESTNE MERE SKUPAJ	13,3	13,1	12,4	12,2	11,8	10,8	10,4	9,3
a) kratkoročni krediti	12,7	12,6	11,9	11,8	11,6	11,1	10,4	9,5
b) dolgoročni krediti	13,7	13,4	12,7	12,4	11,9	10,6	10,5	9,2
2. PASIVNE OBRESTNE MERE SKUPAJ	8,3	7,9	7,4	7,1	6,7	6,0	5,5	4,8
a) vloge na vpogled	1,0	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,1
b) kratkoročne vloge do 30 dni	4,8	4,5	4,6	4,8	4,8	4,8	4,3	4,2
c) kratkoročne vloge nad 30 dni	10,7	10,2	9,3	8,8	8,3	7,5	6,7	5,9
d) dolgoročne vloge	12,5	12,0	11,5	11,3	10,5	9,0	8,9	7,7
OBRESTNI RAZMIK (1-2)	5	5,2	5	5,1	5,1	4,8	4,9	4,5

Opomba: Skupaj nominalne obrestne mere, s temeljno obrestno mero in z devizno klavzulo.

Vir: Banka Slovenije.

¹¹ Izračunane obrestne mere iz poročil so obrestne mere, izračunane iz obrestnih prihodkov/odhodkov ter povprečnega stanja naložb/sredstev za nebančni sektor po četrtletjih.

¹² Tolarski krediti nebančnemu sektorju so v letu 2002 porasli za 6,1%, v letu 2003 pa za 9,5% (nominalno).

¹³ V letu 2002 je bilo 26% tolarskih kreditov nebančnemu sektorju obrestovanih z nominalno obrestno mero, 63% s temeljno obrestno mero in 11% z devizno klavzulo.

¹⁴ V letu 2002 je bilo 64% tolarskih vlog nebančnega sektorja obrestovanih z nominalno obrestno mero, 33% s temeljno obrestno mero in 3% z valutno klavzulo.

3.2.4 Kakovost aktive

Preprečevanje pretirane koncentracije kreditne izpostavljenosti do posameznih oseb, skupin povezanih oseb, do drugih oseb v skupini in do oseb v posebnem razmerju z banko je ključni element upravljanja s kreditnim tveganjem. Po stanju na dan 31. decembra 2003 ni bilo pri nobeni banki presežene omejitve največje dopustne izpostavljenosti do posameznih oseb (25% kapitala), do skupin povezanih oseb (25% kapitala), do drugih oseb v skupini (20% kapitala) ali do oseb v posebnem razmerju do banke (20% kapitala).

**Upravljanje
s kreditnim tveganjem –
banke ne presegajo omejitev
izpostavljenosti**

Tabela 19: Razvrstitev bilančne in zunajbilančne aktive bank, oblikovani popravki in rezervacije

	31.12.02				31.12.03			
	Razvrščene terjatve v mio SIT	v %	Popravki, rezervacije v mio SIT	v %	Razvrščene terjatve v mio SIT	v %	Popravki, rezervacije v mio SIT	v %
A	2.943.971	80,3	32.114	14,1	3.364.116	80,9	35.919	14,7
B	467.919	12,8	51.579	22,6	523.209	12,6	53.574	21,9
C	113.470	3,1	30.146	13,2	119.373	2,9	32.306	13,2
D	63.434	1,7	35.429	15,5	70.103	1,7	40.745	16,7
E	79.483	2,2	79.165	34,7	81.669	2,0	81.660	33,4
Skupaj	3.668.276	100,0	228.432	100,0	4.158.470	100,0	244.203	100,0

Vir: Banka Slovenije.

Število velikih izpostavljenosti oziroma velikih skupnih izpostavljenosti (izpostavljenost banke do posamezne osebe, izračunana po sklepu o veliki izpostavljenosti, ki dosega ali presega 10% kapitala posamezne banke) je po stanju z dne 31. decembra 2003 nekoliko višje (272) kot ob koncu leta 2002, prav tako je višja vsota velikih izpostavljenosti v primerjavi s kapitalom, ki na ravni sistema konec leta 2003 znaša 212,8% kapitala. Vsota velikih izpostavljenosti pri nobeni banki ne presega omejitve 800% kapitala banke. V letu 2003 je prišlo na ravni sistema do povečanja števila komitentov (brez obrtnikov in prebivalstva) na 42.588, hkrati pa tudi do povečanja skupne izpostavljenosti, medtem ko je povprečna izpostavljenost znašala 120,9 mio SIT in je ostala na ravni s konca leta 2002.

**Povprečna izpostavljenost do
posamezne osebe znaša 120,9
mio SIT**

Skupna izpostavljenost bank je 31. decembra 2003 znašala 6.089 mrd SIT (od tega 5.028 mrd SIT bilančnih in 1.056 mrd SIT zunajbilančnih terjatev), obseg razvrščenih terjatev pa 4.158 mrd SIT oziroma 68,3% skupne izpostavljenosti. V letu 2003 je prišlo ponovno do hitrejšega porasta terjatev, ki se razvrščajo (13,3%) v primerjavi s skupno izpostavljenostjo (12,3%). V letu 2002 se je skupna izpostavljenost povečala za 17,5%, razvrščene terjatve pa so se znižale za 18,8%.

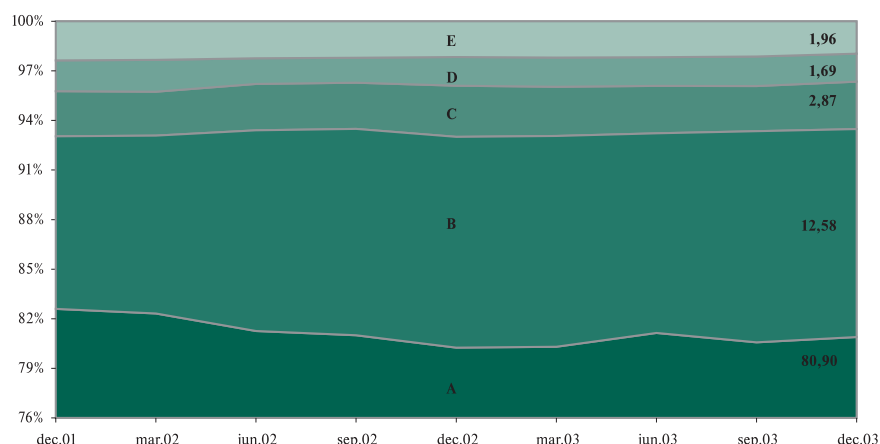
**Hitrejša rast
razvrščenih terjatev**

Bonitetna struktura kreditnega portfelja se je v letu 2003 izboljšala. Delež terjatev v bonitetni skupini A se je povečal za 0,6 odstotne točke na račun zmanjšanja terjatev, razvrščenih v bonitetne skupine B, C in E. Posledično je bilo v tem obdobju ugodno tudi gibanje terjatev, razvrščenih v skupine C, D in E. V strukturi se je delež terjatev, razvrščenih v skupine C, D in E zmanjšal za 0,4 odstotne točke in znaša 6,6%. Sprememba strukture se je izrazila tudi na spremembi povprečne tveganosti terjatev¹⁵ sistema, ki se je v omenjenem obdobju zmanjšala s 5,88% na 5,59%.

**Izboljšanje
bonitetne strukture kreditnega
portfelja**

¹⁵ Povprečna tveganost terjatev pomeni višino potencialne izgube na 100 enot terjatev. Izračunana je iz obsega razvrstitev terjatev v skupine od A do E in ponderirana z odstotkom potrebnih rezervacij za vsako skupino (A 1%, B 10%, C 25%, D 50% in E 100%).

Slika 13: Struktura kreditnega portfelja vseh bank (v %)

Vir: Banka Slovenije.

V strukturi razvrščenih terjatev se po področjih dejavnosti in panogah v letu 2003 krepi že sicer prevladujoč delež storitvenih dejavnosti, ki so hkrati panoge z relativno nizko stopnjo tveganosti. Znotraj storitvenih dejavnosti je še naprej najmočnejše zastopana trgovina, katere povprečna tveganost se je v letošnjem letu znižala na 7,36. Delež sektorja industrije se še naprej krepi, relativno visoka povprečna tveganost tega sektorja pa se je nekoliko znižala. V letu 2003 se je znižal delež prebivalstva in tujih oseb, še dodatno pa se je znižala (že sicer nizka) povprečna tveganost teh dveh sektorjev.

Tabela 20: Delež razvrščenih terjatev po panogah in povprečna boniteta panoge

	31.12.01		31.12.02		31.12.03	
	Delež v %	Povprečna tveganost	Delež v %	Povprečna tveganost	Delež v %	Povprečna tveganost
A. Industrija	24,4	7,8	25,1	7,4	25,8	7,3
B. Storitvene dejavnosti	44,0	5,0	43,8	5,6	44,7	5,3
C. Prebivalstvo	20,1	4,5	19,7	4,5	18,9	4,1
D. Tuje osebe	11,5	7,3	11,4	6,1	10,6	5,2
Skupaj	100,0	5,9	100,0	5,9	100,0	5,6

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 21: Izpostavljenost do posameznih skupin držav

v mio SIT, v %	31.12.01		31.12.02		31.12.03	
	Znesek	Delež	Znesek	Delež	Znesek	Delež
EU	338.903	73,1	369.721	76,4	350.114	68,6
EFTA	26.387	5,7	25.586	5,3	30.927	6,1
Bivše jug. republike	24.509	5,3	37.748	7,8	58.477	11,5
CEFTA	5.379	1,2	9.549	2,0	12.292	2,4
Ostalo	68.302	14,7	41.407	8,6	58.872	11,5
Skupaj	463.480	100,0	484.011	100,0	510.682	100,0
Delež tujih oseb v izp.	11,50%		11,40%		10,60%	

Vir: Banka Slovenije.

Izpostavljenost do tujih oseb predstavlja 10,6% celotne izpostavljenosti

Izpostavljenost do tujih oseb je konec leta 2003 predstavljala 10,6% celotne izpostavljenosti. V strukturi izpostavljenosti do tujih oseb prevladujejo države EU, ki predstavljajo 68,6% celotne izpostavljenosti do tujine. V letošnjem letu je opazen trend zmanjševanja deleža izpostavljenosti do držav EU in hkrati povečanje deleža

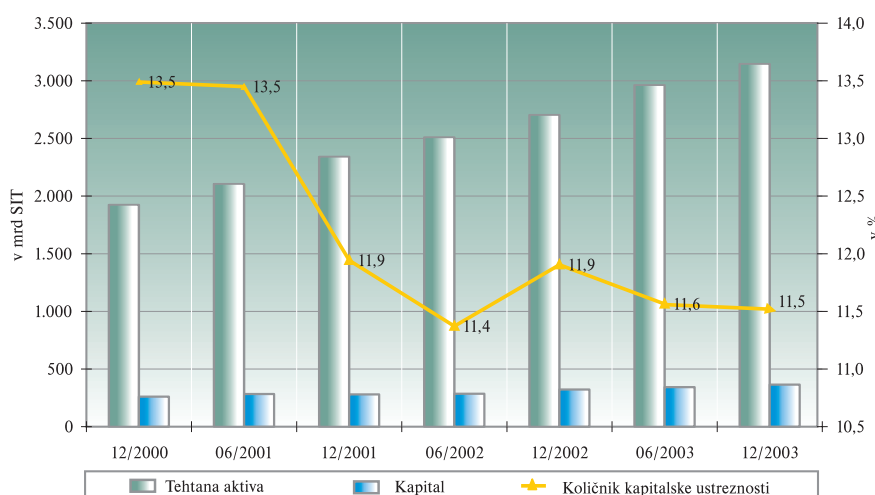
izpostavljenosti do držav bivše Jugoslavije ter drugih držav (med izpostavljenostjo do drugih držav predstavljajo naložbe v ZDA 45,8%, v letu 2003 pa je k povečanju prispevala izpostavljenost do bank Ruske federacije).

3.2.5 Kapital in količnik kapitalne ustreznosti

Kapital bank, izračunan po sklepu o kapitalni ustreznosti bank in hranilnic, je po stanju na dan 31. decembra 2003 znašal 364,3 mrđ SIT. Ob tehtani tvegani aktivni, ki je znašala 3.195,4 mrđ SIT, je količnik kapitalne ustreznosti bančnega sistema znašal 11,5%. Od septembra 2002, ko se je količnik kapitalne ustreznosti prvič v zadnjih letih malenkost povečal, in sicer na 11,9%, ter se v tej višini ohranil tudi konec decembra 2002, je v letu 2003 ponovno opazno počasno zniževanje količnika kapitalne ustreznosti bančnega sistema. Le-ta se je glede na konec leta 2002 znižal za 0,4 odstotne točke. Trend padanja količnika kapitalne ustreznosti je posledica hitrejše rasti tvegane aktive od rasti kapitala. Konec leta 2003 izkazuje tri banke količnik kapitalne ustreznosti nižji od 10%, med njimi ena banka ne dosega predpisanega količnika kapitalne ustreznosti (8%). Banki je bila izdana odredba o odpravi kršitev, v skladu s katero mora banka minimalni zahtevani količnik kapitalne ustreznosti doseči najkasneje do konca aprila 2004.

Hitrejša rast tvegane aktive od rasti kapitala zmanjšuje količnik kapitalne ustreznosti

Slika 14: Tehtana aktiva, kapital in količnik kapitalne ustreznosti bank

Vir: Banka Slovenije.

Struktura kapitala je bila v letu 2003 stabilna. Delež temeljnega kapitala v celotnem kapitalu je konec leta 2003 ostal na 84,5% (dodatni kapital 33,4%). V letu 2003 se je kapital bank povečal za 42,4 mrđ SIT oziroma za 13,2%, pri čemer je porasel temeljni kapital za 38,9 mrđ SIT, hkrati pa je porasel tudi dodatni kapital za 18,1 mrđ SIT v segmentu podrejenega dolga in podrejenega dolga II (za pokrivanje kapitalnih zahtev za tržna tveganja). Porast temeljnega kapitala je posledica povečanja tako v segmentu osnovnega kapitala in kapitalnih rezerv, kot tudi vključevanja rezerv iz dobička in oblikovanja rezervacij za splošna bančna tveganja. Pozitiven učinek na povečanje temeljnega kapitala izhaja tudi iz precejšnjega zmanjšanja odbitnih postavk (pokrivanje izgube iz preteklih let pri eni od bank).

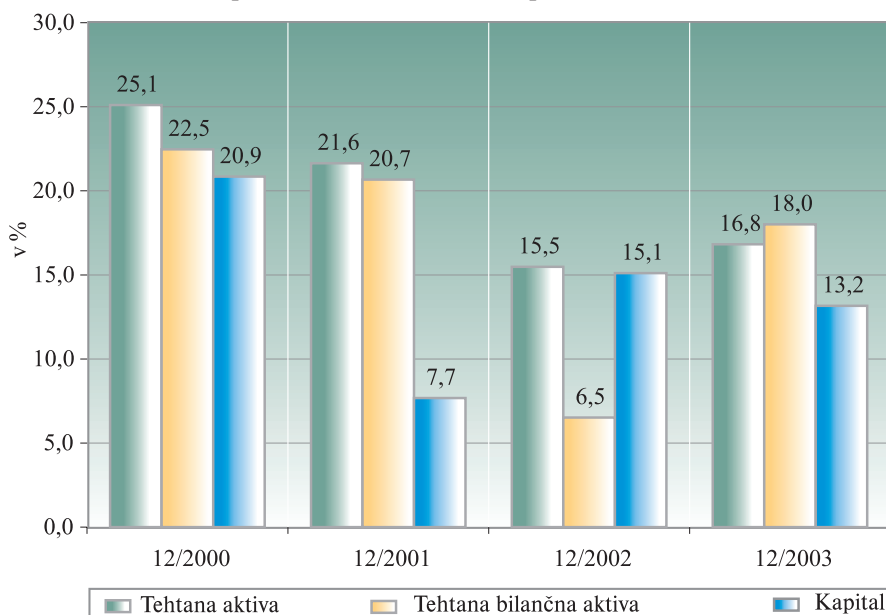
Struktura kapitala ostaja stabilna

Odbitne postavke pri izračunu kapitala so konec leta 2003 predstavljale 17,9% kapitala (decembra 2002 15,7% kapitala) in so se v letu 2003 povečale za 14,7 mrđ SIT oziroma 29,0%.

Odbitne postavke so predstavljale 17,9% kapitala

**Tveganjem prilagojena aktiva
je porasla za 16,8%**

Konec leta 2003 je znašala celotna tveganjem prilagojena aktiva 3.195,4 mrd SIT in se je v letu 2003 povečala za 454,9 mrd SIT oziroma za 16,8%. V največjem obsegu je k povečanju prispeval porast kreditnemu tveganju prilagojene aktive (za 349 mrd SIT, oziroma 14,8%), valutnim tveganjem prilagojenih postavk (za 46,7 mrd SIT, oziroma 28,1%) ter porast tržnim tveganjem prilagojene aktive (za 59,1 mrd SIT, oziroma 33,1%). V okviru kreditnemu tveganju prilagojene aktive, ki se je povečala za 349 mrd SIT oziroma 14,8%, je glavnina povečanja na tvegani bilančni aktivi (345,6 mrd SIT oziroma 18%). Kapitalske zahteve za tržna tveganja je konec leta 2003 morale izpolnjevati 15 bank, ki so imele v povprečju 13,5% poslov trgovanja v celotnem poslovanju. Postavke trgovanja sestavljajo predvsem posli z dolžniškimi in lastniškimi vrednostnimi papirji (54,5%), pomemben delež postavk trgovanja so tudi izvedeni finančni instrumenti (45,1%).

Slika 15: Medletne spremembe tehtane aktive in kapitala za banke

Vir: Banka Slovenije.

**Bančni sistem uporabil za
pokrivanje kapitalskih zahtev
69,4% kapitala**

V bančnem sistemu se je konec leta 2003 za pokrivanje vseh kapitalskih zahtev uporabilo 69,4% kapitala (december 2002 67,2%), med posameznimi bankami pa so opazne precejšnje razlike. Manj kot 50% kapitala, namenjenega za pokrivanje vseh kapitalskih zahtev, je zabeleženo le pri treh bankah.

3.3 Nadzor bank in hranilnic

Stalnost nadzora ...

Stalnost nadzora bank in hranilnic je zagotovljena z rednim pošiljanjem in preverjanjem poročil analitikov in s pregledi inšpektorjev na terenu. Zagotovljeno je t.im. načelo štirih oči, kar pomeni, da so analitiki in inšpektorji skupaj odgovorni za spremljanje posameznih bank in hranilnic.

**... na različnih področjih
bančnega poslovanja**

Analitiki kontinuirano spremljajo rezultate poslovanja bank in hranilnic na podlagi prejetih podatkov in informacij, nadzirajo spoštovanje omejitev za varno in skrbno poslovanje, sodelujejo pri pripravi gradiv za izdajo ali spremembo dovoljenj za poslovanje, ocenjujejo predloge novih sistemskih rešitev, svetujejo pri izvajanju standardov za varno in skrbno poslovanje, sodelujejo pri pripravah na kontrolo v bankah in hranilnicah, razgovorih z vodstvi bank in hranilnic ter z drugimi institucijami ter pripravljajo različna gradiva za organe Banke Slovenije. O ugotovitvah, ki odstopajo od običajnega poslovanja za posamezno banko ali hranilnico, analitiki takoj obvestijo inšpektorje in vodstvo Nadzora bančnega poslovanja, ki se lahko na tej osnovi odločijo tudi za neposreden pregled v banki ali hranilnici.

Analitiki in inšpektorji pri ugotovljenih nepravilnostih v poslovanju bank ali hranilnic ukrepajo in spremljajo odpravljanje nepravilnosti.

Strateški plan nadzora bančnega poslovanja

V strateškem planu Nadzora bančnega poslovanja za obdobje 2000–2003 je predvideno, da se bo število celovitih pregledov bank in hranilnic gibalo med 7 do 9 na leto, število pregledov posameznih področij poslovanja pa okrog 30 na leto (vključno s področjem informacijske tehnologije). Posamezna banka ali hranilnica je lahko pregledana večkrat v letu. Področja pregleda se določijo na podlagi predhodno pridobljenih informacij in izdelanih analiz poslovanja posameznih bank ali hranilnic, na pobudo vodstva Banke Slovenije ali drugih oddelkov v Banki Slovenije ali na pobudo zunanjih institucij. Posebno področje pregledov predstavlja ocena tveganj na področju informacijske tehnologije. Pregledi omogočajo poglobljene preglede področij, kjer je tveganje večje ali za katera v Banki Slovenije ni dovolj ustreznih ali preverjenih podatkov.

Ker je kreditno tveganje največje tveganje v bankah in hranilnicah, je pri pregledih poudarek na ustreznosti razvrstitvi bilančnih in zunajbilančnih terjatev. Posebna pozornost je posvečena konsolidiranemu nadzoru -pregledu banke in z njo povezanih oseb. Inšpektorji Banke Slovenije preverjajo računovodske izkaze povezanih oseb, politiko banke (sedanjo in bodočo) do povezanih oseb, kvaliteto njihove aktive -naložb, vodenje in odnose z banko ter tveganja v poslovanju. Na tej podlagi inšpektorji med drugim ugotavljajo, ali so oblikovane rezervacije in popravki vrednosti za izpostavljenost banke do povezanih oseb ustrezni.

Posebna pozornost namenjena konsolidiranemu nadzoru

V letu 2003 so inšpektorji Nadzora bančnega poslovanja v neposrednih pregledih bank in hranilnic poleg standardnih področij pregleda namenili posebno pozornost nadzoru nad kapitalom in kapitalsko ustreznostjo, nadzoru nad upravljanjem s tržnimi in drugimi tveganji, nadzoru nad izvajanjem zakona o potrošniških posojilih, zakona o preprečevanju pranja denarja, izvajanju plačilnega prometa pravnih oseb ter informacijski tehnologiji. V prvi polovici leta 2003 so inšpektorji Banke Slovenije nadzirali tudi pripravljenost bank na prenos računov občanov na transakcijske račune.

Neposredni pregledi bank in hranilnic ...

Poleg 11 celovitih pregledov (7 bank, 1 hranilnica in 3 hranilno-kreditne službe) je bilo v letu 2003 realiziranih še 25 delnih pregledov bank in hranilnic (vključno s hranilno-kreditnimi službami) ter drugih družb po posameznih področjih poslovanja, in sicer brez upoštevanja pregledov področja informacijske tehnologije. Pregledi na področju informacijske tehnologije so vključeni v celovite preglede ali so opravljeni kot samostojni pregledi.

... 11 celovitih pregledov 25 delnih pregledov

Najpogostejše ugotovljene nepravilnosti pri bankah in hranilnicah so bile:

- neustrezno obvladovanje kreditnih tveganj (razvrščanje komitentov in nepravilen izračun kapitala in kapitalske ustreznosti;
- neustrezno obvladovanje valutnih oziroma tržnih tveganj;
- poslovanje v neskladju z notranjimi akti;
- neučinkovitost notranje revizije;
- neustreznost notranjih kontrol;
- nezagotavljanje integralnosti podatkov o stanju terjatev in obveznosti do posameznega komitenta;
- neustrezno računovodsko spremljanje poslovanja;
- pomanjkljivosti s področja IT podpore bančnemu poslovanju (neučinkovito vodenje projektov prenove IS, pomanjkljive IT kadrovske zasedbe, neopravljene analize tveganj po poslovnih funkcijah z ustreznim procesom upravljanja s tveganji, neizdelane ali delno neizvedene varnostne politike, neizdelani načrti neprekinjenega poslovanja po poslovnih funkcijah, nezagotovljene rezervne lokacije računalniških centrov za primer poslovanja v izrednih razmerah, pomanjkljiva protivirusna zaščita);
- organizacijske pomanjkljivosti glede varnosti in kontrole poslovanja;
- operativna tveganja in drugo.

Najpogostejše ugotovljene nepravilnosti pri bankah in hranilnicah

Najpogostejše ugotovljene nepravilnosti pri hranilno-kreditnih službah	Pri hranilno-kreditnih službah so bile najpogostejše nepravilnosti: • nezmožnost prilaganja kapitalnim zahtevam in načelom skrbnega in varnega poslovanja; • neustrezno razvrščanje komitentov, oblikovanje popravkov vrednosti in rezervacij; • neustrezno računovodsko spremljanje poslovanja; • neustrezna informacijska podpora poslovanju z vidika varnosti in drugo; • previsoka (koncentrirana) izpostavljenost do ustanoviteljev HKS in do posameznih komitentov.
Izdanih 12 odredb o odpravi nepravilnosti v poslovanju	Banka Slovenije je v skladu s svojimi zakonskimi pristojnostmi v letu 2003 izdala 12 odredb o odpravi nepravilnosti v poslovanju. Na področju informacijske tehnologije je bilo v letu 2003 izdanih 12 odredb.
Podana kazenska ovadba	V letu 2003 je bila podana ena kazenska ovadba zoper eno hranilno-kreditno službo za primer goljufije ter načrtne povzročitve stečaja in izdana odredba za eno hranilno-kreditno službo, v kateri je Banka Slovenije med drugim zahtevala sprejetje programa sanacije finančnega položaja.
Ukrepi Banke Slovenije zoper Slovensko investicijsko banko d.d.	V prvi polovici leta 2003 so inšpektorji Banke Slovenije veliko pozornosti namenili najmanjši slovenski banki -Slovenski investicijski banki d.d.. Pri rednem pregledu poslovanja v novembru in decembru leta 2002 so namreč inšpektorji Banke Slovenije ponovno ugotovili precej nepravilnosti, zato je Banka Slovenije dne 14. januarja 2003 izdala dve odredbi, s katerima je banki določila roke za odpravo nepravilnosti. Banka Slovenije je z odredbo med drugim zahtevala, da nadzorni svet in uprava banke skličeeta skupščino in predlagata dokapitalizacijo banke, saj banka, zaradi ugotovljenih premalo oblikovanih popravkov vrednosti oziroma rezervacij, po stanju na dan 30. 9. 2002 ni dosegala niti zahtevane minimalne kapitalne ustreznosti 8% (69. člen zakona o bančništvu). Delničarji banke na skupščini dne 27. 2. 2003 dokapitalizacije niso izglasovali. Banka Slovenije je banki februarja 2003 izdala dve dopolnilni odredbi, s katerima je imenovala v banki svoje pooblaščenice, ki so bili tako v obdobju od 20. februarja do 19. maja 2003 stalno fizično navzoči v banki in dnevno nadzirali njeno poslovanje. Vzporedno z navzočnostjo pooblaščenecv Banke Slovenije v Slovenski investicijski banki d.d. je potekala tudi prodaja večinskega deleža banke, katerega lastnik je bilo Javno podjetje Energetika (78,8%). Omenjeno podjetje je imenovalo Komisijo za prodajo banke, kot finančni svetovalec za prodajo banke pa je bila imenovana revizorska hiša KPMG, Ljubljana. Oceno vrednosti banke je pripravila revizorska hiša Ernst & Young, Ljubljana. V aprilu so imele banke (NLB, NKBM, Abanka, Unicredito), ki so oddale nezavezujoče ponudbe za nakup 78,8-odstotnega deleža Slovenske investicijske banke d.d. od Javnega podjetja Energetika, možnost opravljanja skrbnega pregleda banke. Do izteka roka za oddajo zavezujočih ponudb dne 9. maja 2003, je ponudbo oddala le ena banka. Javno podjetje Energetika je svoj delež v Slovenski investicijski banki prodalo NLB, kateri je Banka Slovenije izdala dovoljenje za kvalificirani delež. NLB je izdala tudi patronatsko (jamstveno) izjavo, s katero jamči, da bo sama poravnala vse dospele obveznosti SIB, če tega SIB ne bi mogla storiti sama. Dne 29. 12. 2003 je bil sprejet sklep o začetku postopka prostovoljne likvidacije Slovenske investicijske banke d.d. Omenjeni banki je bila izdana odločba o omejitvi veljavnosti dovoljenja za opravljanje bančnih in drugih finančnih storitev.

Nadzorna pristojnost Banke Slovenije je razširjena tudi na druge osebe v primeru utemeljenega suma, da opravljajo bančne storitve, ne da bi za to pridobile dovoljenje Banke Slovenije. V letu 2003 so na podlagi prijav pristojnih državnih institucij (predvsem Ministrstva za gospodarstvo, Tržnega inšpektorata Republike Slovenije) in pobud članov Sveta Banke Slovenije inšpektorji Banke Slovenije opravili 9 neposrednih pregledov družb, za katere je obstajal sum, da se ukvarjajo z dejavnostjo, za katero nimajo ustreznega dovoljenja Banke Slovenije. Banka Slovenije je eno družbo prijavila sodniku za prekrške.

**9 neposrednih pregledov
gospodarskih družb zaradi
suma opravljanja dejavnosti,
za katere nimajo ustreznih
dovoljenj Banke Slovenije**

V skladu s Temeljnimi načeli učinkovitega bančnega nadzora, Nadzor bančnega poslovanja Banke Slovenije vzdržuje redne stike z vodstvi bank in hranilnic, med drugim tudi v obliki rednih letnih sestankov v okviru zaključka celovitega pregleda ali posebej. Ti sestanki so namenjeni predvsem oceni rezultatov poslovanja ter položaja banke ali hranilnice in seznanitvi s strategijo nadaljnjega razvoja. Izmenjava mnenj in informacij med nadzorniki in vodstvom bank ter hranilnic je tudi pogoj za pravočasno ustrezno ravnanje ob morebitnih težavah v poslovanju banke ali hranilnice.

**Redni stiki z vodstvi bank in
hranilnic**

Način sodelovanja med Banko Slovenije, Agencijo za trg vrednostnih papirjev in Agencijo za zavarovalni nadzor določa pravilnik o medsebojnem sodelovanju nadzornih organov. Na podlagi omenjenega pravilnika je bilo ustanovljeno Koordinacijsko telo pod vodstvom ministra za finance, v njem pa sodelujejo tudi guverner Banke Slovenije, predsednik Sveta Agencije za trg vrednostnih papirjev, od septembra 2000 pa tudi predsednik strokovnega sveta Agencije za zavarovalni nadzor. Ker pravilnik predvideva tudi sklenitev sporazumov med nadzornimi organi, sta bila novembra 1999 sklenjena sporazuma o sodelovanju med Banko Slovenije in Agencijo za trg vrednostnih papirjev in o sodelovanju med Banko Slovenije in Ministrstvom za finance – Uradom RS za zavarovalni nadzor. Novembra 2000 je bil zaradi prenehanja delovanja Urada RS za zavarovalni nadzor sklenjen nov sporazum med Banko Slovenije in Agencijo za zavarovalni nadzor, v februarju 2001 pa še sporazum med Agencijo za trg vrednostnih papirjev in Agencijo za zavarovalni nadzor.

**Sodelovanje z domačimi
nadzornimi institucijami**

V sporazumih je določena podrobnejša vsebina in način medsebojnega sodelovanja in posredovanja podatkov. Za uresničevanje sporazumov med nadzornimi organi in nalog, ki jih sprejema Koordinacijsko telo, skrbi Komisija za medsebojno sodelovanje nadzornih organov, ki se sestaja najmanj enkrat na tri mesece. Komisijo sestavljajo namestnik guvernerja Banke Slovenije in direktorica oddelka za nadzor bančnega poslovanja v Banki Slovenije, direktor Agencije za trg vrednostnih papirjev in direktor Agencije za zavarovalni nadzor. Nadzorne institucije so v večini primerov opravljale nadzor samostojno, vendar so sodelovale z drugima dvema nadzornima institucijama z izmenjavo podatkov in informacij ob pripravi na pregled oziroma ob ugotovitvah pregleda, vse v skladu s pravilnikom in dvostranskimi sporazumi o sodelovanju nadzornih organov.

Kot predpogoj za izmenjavo informacij je po zakonu o bančništvu potrebna zavezanost nadzornikov k varovanju zaupnih podatkov in ohranjanju poslovnih skrivnosti. Nadzorne institucije so tudi dolžne obvestiti drugo nadzorno institucijo o ugotovljenih nepravilnostih, ki zadevajo njeno področje.

Med pomembnimi temami, ki jih obravnava Komisija za medsebojno sodelovanje nadzornih organov je poleg rednih nadzornih in regulatornih aktivnosti, bila tudi razprava o možnostih za skupno finančno nadzorno institucijo. V ta namen je bila ustanovljena delovna skupina, sestavljena iz članov vseh treh nadzornih institucij. Njeno delovanje pa je bilo začasno ustavljeno zaradi priporočil MDS in Svetovne banke.

**Sodelovanje s tujimi
nadzornimi institucijami**

Banka Slovenije je doslej sklenila sporazume o sodelovanju z naslednjimi tujimi nadzornimi institucijami (Memoranda of Understanding - MoU) z naslednjimi nadzornimi institucijami:

- januarja 2000 z State of New York Banking Department (ker hčerinska banka največje banke v Sloveniji – LBS ni več v lasti banke, sporazum ni več potreben),
- januarja 2001 z avstrijskim Bundesministerium für Finanzen (the Austrian Federal Ministry of Finance, ki se je 01.04.2002 združil z drugimi nadzorniki finančnega sektorja v Austrian Financial Market Authority oziroma Finanzmarktaufsicht),
- aprila 2001 z nemškim Bundesaufsichtsamt für das Kreditwesen (the Federal Banking Supervisory Office ki se je 01.05.2002 združil z drugimi finančnimi nadzorniki v German Financial Supervisory Authority oziroma Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht),
- junija 2001 z Narodno banko Makedonije (National Bank of the Republic of Macedonia),
- novembra 2001 z Agencijo za bankarstvo Federacije Bosne in Hercegovine ter Republike srbske in Centralno banko Bosne in Hercegovine,
- novembra 2001 z Banco d'Italia (Bank of Italy),
- oktobra 2002 s Commission Bancaire v Franciji (French Banking Commission),
- avgusta 2003 s Commission Bancaire et Financiere v Belgiji (Banking and Finance Commission),
- oktobra 2003 s Centralno banko Črne gore (Central bank of Montenegro) in
- decembra 2003 z bolgarsko narodno banko (Bulgarian National Bank).

V kratkem pričakujemo podpis sporazuma s srbsko centralno banko.

Na podlagi sporazumov o sodelovanju s tujimi nadzornimi institucijami je bil v letu 2003 opravljen pregled poslovanja hčerinske banke Nove ljubljanske banke d.d., Ljubljana v tujini (LHB Internationale Handelsbank Aktiengesellschaft, Frankfurt am Main). V okviru pregleda LHB banke sta bila opravljena tudi dva razgovora s predstavniki tujih nadzornikov.

Pregled je obsegal predvsem mehanizme upravljanja in nadzora, ki so vzpostavljeni med NLB in hčerinsko banko ter hčerinsko banko in njenimi povezanimi družbami, sistem poročanja hčerinske banke NLB za namen izdelave poročil v skladu s sklepom o nadzoru bank in hranilnic na konsolidirani osnovi, področje kreditiranja, oblikovanje rezervacij ter uspešnost izterjave problematičnih naložb, seznanitev z ostalimi področji, kot so področje kapitala, notranja revizija, dobičkonosnost in zakladništvo.

4. FINANČNI TRGI

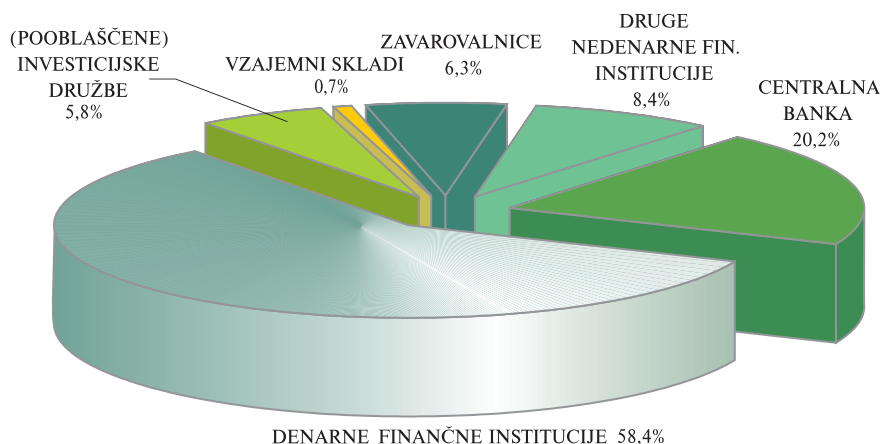
Na slovenskem finančnem trgu prevladujejo denarne finančne institucije. Delež **nedenarnih finančnih institucij** dosega 21,3% bilančne vsote slovenskega finančnega sistema. Konec leta 2003 je bilo med nedenarnimi finančnimi institucijami 26 investicijskih družb (od tega 18 pooblaščenih investicijskih družb), 20 vzajemnih skladov in 14 zavarovalnih družb (od tega 12 zavarovalnic in 2 pozavarovalnici). Konec leta 2003 je bilo med izvajalci pokojninskih načrtov 5 vzajemnih pokojninskih skladov, 4 pokojninske družbe in 3 zavarovalnice. Med pooblaščenimi udeleženci trga vrednostnih papirjev je bilo 17 borzno-posredniških družb in 10 bank.

Na finančnih trgih prevladujejo denarne finančne institucije

Skupno premoženje **investicijskih družb** je konec leta 2003 znašalo 346,1 mrd SIT, torej 26% manj kot konec leta 2002. V skladu z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o prvem pokojninskem skladu in preoblikovanju pooblaščenih investicijskih družb (ZPSPID-A), so se morale pooblaščenice investicijske družbe do konca leta 2003 preoblikovati v investicijsko družbo ali/in v redno delniško družbo. Če jim to ni uspelo, so bile dane v upravljanje drugi družbi za upravljanje, ki ima najmanj 6 mesecev in največ 12 mesecev časa za njihovo preoblikovanje. Skupna vrednost naložb **vzajemnih skladov** je konec leta 2003 dosegla 93,1 mrd SIT, kar je za 68% več kot konec leta 2002.

Med nedenarnimi finančnimi institucijami prevladujejo investicijske družbe ...

Slika 16: Finančni posredniki po bilančni vsoti

Opomba: Stanje na koncu leta 2002.

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 22: Sestava slovenskega finančnega sistema

Bilančna vsota	2000		2001		2002	
	v mio SIT	%	v mio SIT	%	v mio SIT	%
Centralna banka	768.889	14,6	1.141.031	17,4	1.601.506	20,2
Denarne finančne institucije	3.195.182	60,7	3.954.031	60,4	4.623.220	58,4
Nedenarne finančne institucije	1.299.075	24,7	1.454.685	22,2	1.686.306	21,3
(Pooblaščenice) investicijske družbe	566.937	10,8	548.096	8,4	462.552	5,8
Vzajemni skladi	10.737	0,2	14.686	0,2	55.422	0,7
Zavarovalnice in pozavarovalnici	321.823	6,1	391.088	6,0	501.683	6,3
Pokojninski skladi	-	-	8.123	0,1	22.526	0,3
Borzno posredniške družbe	23.177	0,4	19.936	0,3	22.826	0,3
Drugi	376.401	7,2	472.756	7,2	621.297	7,9
Skupaj	5.263.146	100,0	6.549.747	100,0	7.911.032	100,0

Vir: Banka Slovenije.

... in zavarovalne družbe	Zavarovalne družbe so največja skupina med nedenarnimi finančnimi institucijami. Bruto obračunana premija zavarovalnih družb je v letu 2003 dosegla 314,7 mrd SIT, bruto odškodnina pa 196,9 mrd SIT. Škodni rezultat je znašal 0,63. Konec leta 2003 so imele zavarovalne družbe 481,1 mrd SIT naložb na finančnem trgu. Med naložbami so prevladoval naložbe v državne vrednostne papirje in v druge dolžniške vrednostne papirje.
V prostovoljno pokojninsko zavarovanje vključeno že 209.000 zavarovancev	V prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje je bilo konec leta 2003 vključenih 209.000 zavarovancev (med njimi se jih je 62% zavarovalo prek pokojninskih družb). V letu 2003 so pokojninske družbe in zavarovalnice, iz naslova prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, zbrale skupaj za 17,1 mrd SIT premije, kar pomeni za 38% več kot v enakem obdobju lani. Izvajalci pokojninskih načrtov se odločajo za konzervativno naložbeno politiko. Konec leta 2003 je bilo 55% njihovih sredstev naloženih v državnih vrednostnih papirjih in 18% v bančnih depozitih.
Primarni trg vrednostnih papirjev še vedno razmeroma slabo razvit	Pomen pooblaščenih udeležencev trga vrednostnih papirjev za slovenski finančni trg se kaže v vrednosti naložb prek te skupine finančnih institucij. Skupna vrednost teh naložb je konec leta 2003 dosegla 1.926,1 mrd SIT in se je glede na stanje naložb konec leta 2002 povečala za 20%. Primarni trg vrednostnih papirjev je v Sloveniji razmeroma slabo razvit. V letu 2003 je bila javno ponujena le ena bančna obveznica (4 mrd SIT), Republika Slovenija pa je na domačem trgu izdala sedem obveznic v skupni vrednosti 161 mrd SIT.
V KDD vpisanih ...	V Klirinško depotni družbi (KDD) je bilo konec decembra 2003 vpisanih 1.033 vrednostnih papirjev 869 izdajateljev, od tega 913 delnic in 120 obveznic. Vrednost delnic, vpisanih v KDD konec leta 2003, je po tržni oziroma knjigovodski vrednosti znašala 3.829 mrd SIT (68% BDP). Med izdajatelji delnic so daleč najmočnejše nefinančne družbe (78% celotne vrednosti delnic), sledijo jim banke (10%), drugi finančni posredniki (9%) in zavarovalnice (3%). Med imetniki delnic so na prvem mestu nefinančne družbe (29%), sledijo jim prebivalstvo (20%), država (18%), drugi finančni posredniki (18%), tujina (8%), banke (4%) in zavarovalnice (2%). Vrednost obveznic vpisanih v KDD, po tržni oziroma nominalni vrednosti, je konec decembra 2003 dosegla 1.115 mrd SIT (20% BDP). Najpomembnejši izdajatelj obveznic je država (83% celotne vrednosti obveznic), sledijo ji banke (13%), nefinančne družbe (3%) in zavarovalnice (1%). Med imetniki obveznic so na prvem mestu banke (43%), sledijo jim zavarovalnice (25%), prebivalstvo (13%), država (6%), nefinančne družbe (5%), drugi finančni posredniki (5%) in tujina (3%).
... največ delnic nefinančnih družb (78%)	
... in največ obveznic države (83%)	
Povečanje vrednosti SBI 20 za 17,7% in PIX za 23,5%	Na Ljubljanski borzi vrednostnih papirjev se je konec leta 2003 trgovalo z 254 vrednostnimi papirji 185 izdajateljev, med katerimi je bilo 162 delnic in 92 obveznic. Skupna tržna kapitalizacija se je v letu 2003 povečala za 12% in je konec decembra 2003 dosegla 2.442 mrd SIT, kar predstavlja 43% BDP. V letu 2003 je bilo sklenjenih za 340 mrd SIT poslov, kar je za 29% manj kot v letu 2002. Dobro polovico prometa so predstavljali posli v obliki svežnjev. Največ prometa je bilo opravljenega z delnicami (44%), sledijo obveznice (38%) in investicijske družbe (18%). Med delnicami so bile v letu 2003 najprometnejše delnice Krke, Petrola, Mercatorja, Gorenja in Pivovarne Laško. Vrednost slovenskega borznega indeksa (SBI20) se je v letu 2003 zvišala za 17,7%, vrednost indeksa pooblaščenih investicijskih družb (PIX) pa za 23,5%. Med panožnimi delniškimi indeksi se je vrednost najbolj povečala v skupini nafta in plin (35%), sledijo transport (33%), farmacija (23%), trgovina (19%), hrana in pijača (13%) ter kemija (8%).
Naložbe nerezidentov v slovenske vrednostne papirje	Naložbe nerezidentov v slovenske vrednostne papirje, predvsem v zakladne menice in obveznice, so v letu 2003 dosegle 53 mrd SIT, ob upoštevanju zapadanja zakladnih menic, pa je bilo neto prilivov le za 21 mrd SIT.

Naložbe rezidentov v vrednostne papirje izdane v tujini. Rezidenti so imeli konec decembra 2003 za 143 mrd SIT naložb v vrednostne papirje, izdane v tujini s strani nerezidentov (60% v obveznicah) in za 57 mrd SIT naložb v vrednostne papirje, izdane v tujini s strani rezidentov. Rezidenti so imeli na tujih trgih izdanih za 531 mrd SIT dolžniških vrednostnih papirjev, pri čemer odpade na evroobveznice Republike Slovenije 522 mrd SIT.

**Naložbe rezidentov
v tuje vrednostne papirje**

5. DRUGE DEJAVNOSTI

5.1 Upravljanje mednarodnih denarnih rezerv

Mednarodne denarne rezerve Banke Slovenije so opredeljene kot:

- tuja gotovina in devizna imetja v tujini,
- prvovrstni vrednostni papirji tujih izdajateljev,
- monetarno zlato,
- imetja SDR in rezervna tranša pri Mednarodnem denarnem skladu.

Mednarodne denarne rezerve Banke Slovenije so se v letu 2003 povečale s 6.781,4 mio EUR na 6.879,0 mio EUR. Del deviznih rezerv, za katere ima Banka Slovenije obveznosti do domačih sektorjev na podlagi vpisanih blagajniških zapisov v tujem denarju ter deviznih računov bank in države pri Banki Slovenije, se je v letu 2003 zmanjšal z 2.523,8 mio EUR na 2.502,5 mio EUR. Drugi del rezerv, lastna sredstva brez deviznih obveznosti, pa se je v letu 2003 povečal s 4.186,3 mio EUR na 4.359,4 mio EUR. Povečanje gre predvsem na račun dokončnega odkupa deviz iz naslova začasne prodaje deviz z obveznim povratnim odkupom ("swap"). Vrednost monetarnega zlata se je povečala zaradi rasti dolarske cene zlata. Skupne terjatve Banke Slovenije do tujine obsegajo poleg uradnih deviznih rezerv in imetij pri MDS še nekatera druga imetja, kot sta fiduciarna računa v Luksemburgu pri Dresdner Bank in Societe Generale v skupnem znesku 53,0 mio EUR na dan 31. decembra 2003.

Povečanje mednarodnih deviznih rezerv Banke Slovenije s 6781,4 mio EUR na 6879,0 mio EUR

Tabela 23: Mednarodne denarne rezerve in devizne rezerve bančnega sistema

konce leta v mio EUR	BANKA SLOVENIJE						BANKE	
	Mednarodne denarne rezerve					v tem: protivrednost deviz. obv. * do rezidentov	Druge terjatve do tujine	Devizne rezerve poslovnih bank
	Zlato	Imetja SDR	Rezervna pozicija pri MDS	Devizne rezerve	Skupaj			
1994	0,1	0,1	15,3	1.206,5	1.222,0	708,0	84,2	1.046,0
1995	0,1	0,0	14,9	1.405,9	1.420,9	982,6	132,8	1.297,6
1996	0,1	0,1	14,9	1.837,9	1.853,0	1.032,4	27,2	1.488,4
1997	0,1	0,1	15,7	2.987,3	3.003,1	1.612,1	37,4	978,2
1998	0,1	0,2	55,8	3.048,5	3.104,6	1.580,3	40,0	1.031,2
1999	0,1	1,6	107,3	3.050,3	3.159,3	1.694,4	51,8	1.053,5
2000	0,1	4,0	88,5	3.343,3	3.435,9	1.862,8	62,4	1.361,2
2001	76,2	5,7	91,3	4.810,5	4.983,7	2.212,9	86,2	1.703,0
2002	79,9	6,7	115,9	6.578,9	6.781,4	2.523,8	81,3	1.263,2
2003	80,9	7,3	115,7	6.675,0	6.879,0	2.502,5	69,8	1.024,8

* Vpisani blagajniški zapisi v tujem denarju ter devizni računi bank in države pri Banki Slovenije.

Vir: Banka Slovenije.

Svet Banke Slovenije predpisuje četrletno osnovna pravila za upravljanje mednarodnih denarnih rezerv Banke Slovenije, in sicer ločeno po vrstah tveganj. Glede na kriterije za upravljanje s kreditnim tveganjem so lahko devizne rezerve naložene v finančne instrumente z naddržavnim, državnim in bančnim tveganjem, pri čemer obstajajo seznam bank partneric dovoljenega bančnega tveganja in limiti za posamezno banko glede na njeno bonitetno oceno. Kriterij za upravljanje s tveganjem spremembe deviznega tečaja določa, da morajo biti vse obveznosti Banke Slovenije v tujih valutah v celoti pokrite s terjatvami v istih valutah. Za tisti del rezerv, ki nima deviznih protipostavk med pasivi (t. im. neto rezerve), je natančno predpisana valutna struktura in meje dovoljenega odstopanja. Kriterij za upravljanje s tveganjem spremembe

Pravila za upravljanje mednarodnih deviznih rezerv predpisuje Svet Banke Slovenije

obrestnih mer določa povprečno modificirano trajanje deviznih rezerv in predpisuje maksimalno dovoljeno modificirano trajanje posameznega finančnega instrumenta. Kriterij za upravljanje z likvidnostnim tveganjem segmentira devizne rezerve glede na njihovo pričakovano preostalo dospelost ter predpisuje minimalno višino likvidnih sredstev. Osnovna pravila za upravljanje z mednarodnimi denarnimi rezervami določajo tudi pogoje za devizno poslovanje in posojanje obveznic ter druge aktivnosti.

Sprememba pravil omogočila premik iz evrodepozitov na trg vrednostnih papirjev

V letu 2003 je prišlo do spremembe v smeri povečanja likvidnosti, kar je imelo za posledico premik naložb iz evrodepozitov na trg vrednostnih papirjev. V drugi polovici leta pa je prišlo tudi do premikov v valutni strukturi neto rezerv, in sicer v smeri večje diverzifikacije in večjega deleža valut, ki prinašajo (glede na evro) manj tečajnega tveganja kot ameriški dolar, hkrati pa dajejo višji donos od naložb, denominiranih v evrih.

5.2 Plačilni promet komitentov Banke Slovenije

5.2.1 Posli za državni sektor

Vodenje tolarskih računov

Enotni zakladniški račun

Banka Slovenije vodi enotni zakladniški račun države in 193 enotnih zakladniških računov občin, ki so odprti v različnih valutah. Računi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega oziroma občinskih proračunov, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, ki so vključeni v sistem enotnega zakladniškega računa, kot ga določa zakon o javnih financah, so odprti kot podračuni enotnega zakladniškega računa države oziroma občin. Podračune vodi Uprava Republike Slovenije za javna plačila, ki ji neposredni in posredni uporabniki državnega oziroma občinskih proračunov predlagajo plačilna navodila in od nje tudi prejema vse povratne informacije iz naslova opravljenih storitev plačilnega prometa.

V letu 2003 je bilo prek enotnega zakladniškega računa države opravljenih za 5.836,2 mrd SIT pritokov in prav toliko odtokov, prek enotnih zakladniških računov občin pa za 3.950,9 mrd SIT pritokov in 3.951,6 mrd SIT odtokov.

Namenski devizni transkacijski računi

Poleg enotnih zakladniških računov vodi Banka Slovenije tudi več kot 110 namenskih deviznih transakcijskih računov države in drugih proračunskih uporabnikov.

Del vlog od prodaje deleža NLB je država porabila za zmanjšanje dolga RS

Ministrstvo za finance ima od oktobra 2002 pri Banki Slovenije vezana sredstva iz naslova prodaje lastniškega deleža Republike Slovenije v NLB d.d.. Del teh sredstev je Ministrstvo porabilo za zmanjšanje dolga Republike Slovenije, preostanek pa ohranilo v oblike vezane vloge pri Banki Slovenije.

Pogodba BS in MF o skupnem delovanju na denarnem trgu

Banka Slovenije in Ministrstvo za finance imata podpisano pogodbo o skupnem delovanju na denarnem trgu. Pogodbeni namen je nadaljnji razvoj denarnega trga, ki temelji na enomesečnih zakladnih menicah. Po tej pogodbi Ministrstvo kupnino od prodaje enomesečnih zakladnih menic v Banko Slovenije in jo lahko uporablja za uravnavanje likvidnosti proračuna. Enomesečne zakladne menice se prodajajo prek tedenskih avkcij, skupna količina izdanih menic pa znaša 20 mrd SIT.

Plačilni promet s tujino

Banka Slovenije opravlja za RS plačilni promet s tujino in druge posle v tujem denarju

Na podlagi zakona o deviznem poslovanju opravlja Banka Slovenije plačilni promet s tujino in druge posle v tujem denarju za Republiko Slovenijo. Z odredbo Ministrstva za finance o načinu in postopku vodenja računov neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov pri Upravi Republike Slovenije za javna plačila je določeno, da neposredni in posredni uporabniki državnega oziroma občinskih proračunov, ki so imeli ob zaključku reforme plačilnih sistemov v državi

odprte transakcije račune oziroma druge račune za potrebe deviznega poslovanja pri poslovnih bankah, še naprej opravljajo plačilni promet s tujino prek teh računov.

V letu 2003 je Banka Slovenije opravila za 378,9 mio EUR nakazil v tujino in izplačala za 6,7 mio EUR gotovine. Pritokov iz tujine je bilo za 103,0 mio EUR, pritokov domačih poslovnih bank za 5,2 mio EUR in vračil tuje gotovine za 1,7 mio EUR. Pri tem je bilo proračunskim uporabnikom prodanih za 327,0 mio EUR deviz in od njih odkupljenih za 27,4 mio EUR deviz. Iz valutne strukture pritokov in odtokov je razvidno, da je bilo 77,1% pritokov v valuti EUR, 21,9% v valuti USD ter le 1,0% v drugih valutah, medtem ko je bilo na strani odtokov 84,2% v valuti EUR, 11,0% v valuti USD ter 4,8% v drugih valutah.

Posli z vrednostnicami, vrednostnimi papirji in gotovino

Banka Slovenije je opravljala za Republiko Slovenijo posle priprave izdaje, distribucije in hrambe tečajnih ter priložnostnih kovancev.

BS je izročila v obtok nov priložnostni tečajni dvokovinski kovanec za 500 tolarjev ob evropskem letu invalidov, v 200.000 primerkih. Od leta 1993 do konca leta 2003 je bilo danih v obtok skupaj 442,7 milijonov kosov kovancev (do konca leta 2002 401,3 milijonov), vrednih 1,9 mrd SIT (do konca leta 2002 1,4 mrd SIT). Količina kovancev v obtoku se je v letu 2003 zvišala za 10,3%, v celotni vrednostni strukturi gotovinskega obtoka znaša delež kovancev 1,0% (povprečje v EMU je 3,0%).

Nov priložnostni kovanec za 500 SIT ob evropskem letu invalidov

V letu 2003 sta bila izdana priložnostna kovanca ob evropskem letu invalidov, in sicer: zlatnik, srebrnik in tečajni kovanec ter ob 60. obletnici zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju zlatnik in srebrnik. Lani je bilo na blagajni BS in prek komisijonarjev (bank) prodanih 4.787 kosov priložnostnih kovancev, od tega 1.222 kosov zlatnikov in 3.565 kosov srebrnikov.

Prodanih 4.787 kosov priložnostnih kovancev

Banka Slovenije je opravljala tudi naloge v zvezi s prevzemom in obdelavo unovčenih obveznic ter zapadlih kuponov. V letu 2003 je bilo prevzetih 3.704 plaščev obveznic RS 02.

Prevzetih 3.704 plaščev obveznic RS02

Opravljenih je bilo 4.767 blagajniških prejemkov in izdatkov tolarske gotovine ter 21.066 vplačil ter izplačil tuje valute za potne stroške in druge potrebe državnih organov (v letu 2002 4.140 blagajniških prejemkov in izdatkov tolarske gotovine ter 16.463 vplačil ter izplačil tuje valute).

5.2.2 Vodenje računov članov Centralno klirinške depotne družbe d.d.

Prek transakcijskih računov za sredstva strank in obračunskih računov članov Centralno klirinške depotne družbe d.d., ki so hkrati člani sistema plačevanja in prenosov (v nadaljevanju: člani KDD), se opravlja denarna poravnava poslov z vrednostnimi papirji. Konec leta 2003 je imelo 29 članov KDD, med njimi 11 poslovnih bank in 18 borzno-posredniških družb, odprte omenjene račune pri Banki Slovenije. Prek njih je bilo v letu 2003 opravljenih za 660,9 mrd SIT pritokov in za 658,0 mrd SIT odtokov.

Sredstva za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji na transakcijskih računih pri BS

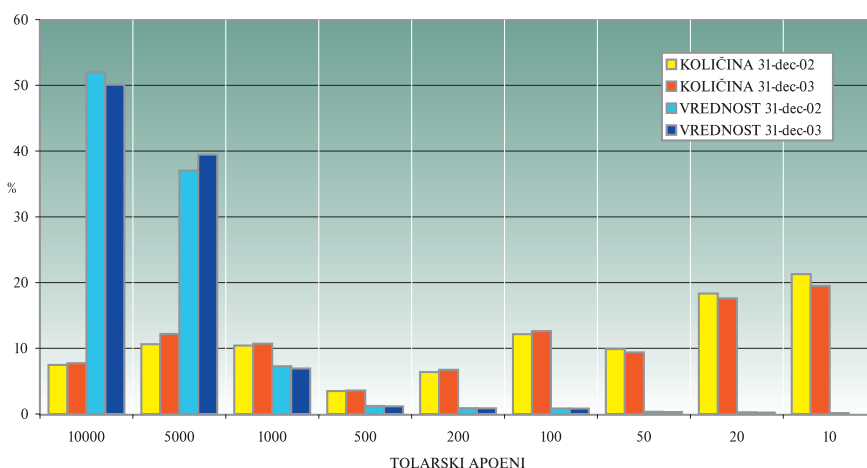
5.3 Gotovinsko poslovanje

Banka Slovenije je v skladu z zakonskimi pooblastili zagotavljala nemoteno oskrbo države s tolarskimi bankovci.

Skupno je bilo 31. decembra 2003 v obtoku 120,2 milijona bankovcev v vrednosti 185,6 mrd SIT (z upoštevanjem gotovine v bankah). Vrednost bankovcev v obtoku se je v primerjavi z letom 2002 povečala za 8,1%, količina bankovcev v obtoku pa za 0,5%. Pregled gotovine v obtoku v zadnjih sedmih letih je prikazan v tabeli 24. Konec

leta 2003 so 99,0% vrednosti in 21,4% količine gotovine v obtoku predstavljali bankovci. Vrednostno najpomembnejši apoen je bankovec za 10.000 tolarjev (predstavlja 50,1% vrednosti bankovcev v obtoku, leta 2002 52,0%), skupaj z bankovcem za 5.000 tolarjev (predstavlja 39,5% vrednosti bankovcev v obtoku, leta 2002 37,0%) sta nosilna apoena gotovinskega poslovanja. Pomen bankovca za 1.000 tolarjev se količinsko in vrednostno postopoma zmanjšuje (predstavlja 6,9% vrednosti bankovcev v obtoku, leta 2002 7,3%). Primerjava vrednostne in količinske strukture bankovcev v obtoku med letoma 2002 in 2003 je razvidna s slike 17.

Slika 17: Količinska in vrednostna sestava bankovcev v obtoku

Vir: Banka Slovenije.

V števnicah prešteti 60,5 milijona bankovcev

V števnicah BS je bilo prešteti 60,5 milijona bankovcev, od tega jih je bilo 36,4 milijona tudi presortiranih. Za zagotovitev primerne kvalitete bankovcev v obtoku je bilo izločenih in uničenih skupno 36,0 milijona bankovcev (leta 2002 24,3 milijona), od tega največ 9,0 milijona bankovcev po 1.000 SIT.

Oskrba države z gotovino prek depojev bankovcev Banke Slovenije

Oskrba države s tolarso gotovino se je zagotavljala prek depojev bankovcev BS pri 5 poslovnih bankah, ki jim BS trimesečno določa trezorski maksimum, njihovo poslovanje pa se je preverjalo vsak dan. Lani so vsi navedeni depoji upoštevali pravila poslovanja in pri tem ni bilo odkritih nepravilnosti.

Ponatisi bankovcev

Zaradi povečanja potreb po bankovcih v gotovinskem obtoku ter zamenjave obrabljenih in poškodovanih so bili v letu 2003 ponatisnjeni bankovci za 10.000 tolarjev v obsegu 7 milijonov kosov, bankovci za 1.000 tolarjev v obsegu 10 milijonov kosov ter bankovci za 100 tolarjev v obsegu 10 milijonov kosov.

Oskrba z gotovino

Oskrba države z bankovci poteka prek osmih depojev bankovcev BS, v okviru petih poslovnih bank-depozitarjev, oskrba s kovanci pa prek centralnega hranišča kovancev.

Depoji bankovcev BS se v veliki meri oskrbujejo z gotovino iz rednega gotovinskega poslovanja bank in hranilnic, ki so uporabnice njihovih storitev.

Neposredne uporabnice depoja imajo sklenjene z depozitarji pogodbe za uporabo storitev depoja bankovcev BS, druge banke pa uravnavajo svoje potrebe po bankovcih z nakupi in prodajami pri depozitarjih (trg bankovcev na drobno).

S prehodom računov pravnih oseb v banke, banke v celoti opravljajo prevzem in izplačevanje gotovine pravnim osebam. Banke prejmejo gotovino od komitentov, oskrba z bankovci v distribucijskih točkah centralne banke (depoji bankovcev BS) ima tako funkcijo servisiranja presežkov oz. primanjkljajev gotovine iz poslovanja.

V Banki Slovenije je bilo strokovno pregledanih 1.189 kosov ponaredkov tolarških bankovcev, odkritih in zaseženih na območju Republike Slovenije, v letu 2002 pa 520 kosov (indeks 228,7). Pri tem je BS sodelovala z MNZ, ECB, ES, Interpolom in Europolom.

Strokovno pregledanih 1.189 kosov ponaredkov tolarških bankovcev

Tabela 24: **Gotovina v obtoku**

v mrd SIT	Bankovci v obtoku	Kovanci v obtoku	Gotovina v obtoku skupaj
1996	71,4	0,4	71,9
1997	85,7	0,5	86,1
1998	104,7	0,6	105,2
1999	142,5	0,6	143,1
2000	139,6	0,8	140,4
2001	165,8	1,0	166,8
2002	172,1	1,4	173,4
2003	185,6	1,9	187,5

Opomba: Podatki izražajo stanje na dan 31.12.

Vir: Banka Slovenije.

Ugotavljamo, da je vrednost zaseženih ponaredkov slovenskih tolarjev od leta 1994 do 2003 (razen leta 2002) naraščala. Vrednost ponaredkov je bila zanemarljivega obsega glede na vrednost gotovine v obtoku (0,0010‰ leta 1994 do 0,0352‰ leta 2001, 0,0214‰ leta 2002, v letu 2003 pa se je povečala na 0,0495‰). Skupna vrednost zaseženih ponaredkov slovenskih bankovcev je leta 2003 znašala 9,3 mio SIT (v letu 2002 3,7 mio SIT). Ministrstvo za notranje zadeve je BS poslalo na pregled naslednje ponarejene bankovce: 863 primerkov po 10.000 tolarjev, 92 primerkov po 5.000 tolarjev, 184 primerkov po 1.000 tolarjev in 50 primerkov drugih apoenov. V primerjavi s preteklim letom se je število ponaredkov po 10.000 tolarjev povečalo za 160,7%, ponaredkov po 5.000 tolarjev za 48,4% in ponaredkov za 1.000 tolarjev pa za 130%. Kakovost izdelanih tolarških ponaredkov v letu 2003 ne odstopa bistveno od tistih v letu 2002. Najpogostejše so se pojavljali ponaredki, izdelani z uporabo računalniške tehnologije (skener, računalnik, tiskalnik) ali pa barvne fotokopije. Ponaredki so tiskani na komercialnem papirju in v večini primerov brez zaščitnih elementov (vodnega znaka, varovalnih barvnih vlakenc, varnostne nitke, fluorescentne zaščite). Odkritih je bilo 9,89 kosov ponaredkov na 1 milijon bankovcev v obtoku (v evropskih državah 60), kar uvršča Slovenijo glede na ta kazalec v srednji razred evropskih držav. Primerjava pregledanih ponaredkov tolarških bankovcev med letoma 2002 in 2003 je razvidna s slike 18.

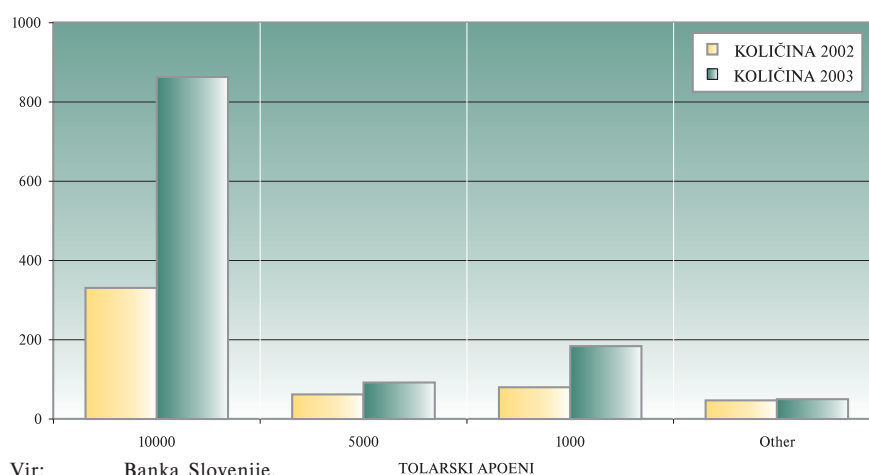
Vrednost zaseženih ponaredkov narašča

Najpogostejši ponaredki izdelani s pomočjo računalniške tehnologije ali z barvnim fotokopiranjem

V Banki Slovenije je bil dne 30.10.2003 ustanovljen Nacionalni center za ponaredke (NCC) v okviru oddelka gotovinskega poslovanja (OGP).

Ustanovljen Nacionalni center za ponaredke (NCC)

Slika 18: **Primerjava obdelanih tolarških ponaredkov za leti 2002 in 2003**

5.4 Plačilni sistemi

Zaključek odpiranja TRR občanov

Po zaključku prenosa plačilnega prometa pravnih oseb v bančno okolje in preoblikovanju žiro računov zasebnikov v strukturo transakcijskega računa (TRR) so banke v drugi polovici leta 2002 začele s preoblikovanjem tekočih računov in hranilnih vlog z značajem prilivnega računa fizičnih oseb v strukturo TRR. Zakonski rok za preoblikovanje računov je bil 30. junij 2003.

Namen preoblikovanja tekočih računov v enotno strukturo TRR

Namen preoblikovanja tudi tekočih računov občanov v enotno strukturo TRR je bil, da se pripravi skupna platforma za vodenje računov vseh strank, ne glede na njihov status, in da se izvede integracija tolarskega in deviznega plačilnega prometa, kar skupaj z določitvijo mednarodne številke transakcijskega računa IBAN vsem bančnim strankam omogoča učinkovitejše in hitrejše opravljanje domačega in mednarodnega plačilnega prometa.

Možnost preoblikovanja brez sklepanja novih pogodb

Zaradi velikega obsega računov, ki jih je bilo treba preoblikovati, je Banka Slovenije zaradi olajšanja preoblikovanja računov, v letu 2002 izdala sklep o opravljanju plačilnega prometa preko transakcijskih računov fizičnih oseb, s katerim je bila bankam dana možnost, da preoblikujejo stare račune v transakcijske brez sklepanja novih pogodb.

Zaradi težav ostalo okoli 30.000 nepreoblikovanih računov

Kljub temu da je večina bank upoštevala določila omenjenega sklepa, vsi tekoči računi do zakonskega roka iz različnih razlogov še niso bili preoblikovani. Vzroki za to so bili poleg hkratnega prenavljanja aplikativne podpore, ki omogoča celovito obravnavanje stranke, tudi nezmožnost pridobitve davčnih številk strank, ki so po veljavnih predpisih obvezen podatek pri odpiranju transakcijskih računov v bankah in pri vnosu računov v register transakcijskih računov pri Banki Slovenije. Zaradi težav s pridobivanjem davčnih številk je konec leta 2003 ostalo nepreoblikovanih okoli 30.000 računov, kar predstavlja približno 1,5% vseh računov, ki so bili predmet preoblikovanja.

Pregled nad delovanjem plačilnih sistemov

Banka Slovenije je na podlagi Zakona o Banki Slovenije in Zakona o plačilnem prometu (v nadaljevanju ZPlaP) odgovorna za opravljanje pregleda nad delovanjem plačilnih sistemov. Zakon o Banki Slovenije ji daje splošno pooblastilo za opravljanje nadzora (pregleda) nad zakonitostjo in pravilnostjo delovanja plačilnih sistemov v državi, ZPlaP pa njena pooblastila dodatno ureja še podrobneje.

Cilj: učinkovitost in varnost plačilnega sistema

Cilj funkcije pregleda nad delovanjem plačilnih sistemov je na eni strani zaščititi finančni sistem pred možnimi sistemskimi posledicami v primeru, ko se eden ali več udeležencev v plačilnem sistemu sooči s finančnimi težavami, in zagotavljanje operativne varnosti ter učinkovitosti delovanja plačilnih sistemov na drugi strani. Pregled nad delovanjem plačilnih sistemov se osredotoča na dani sistem in ne na posamezne udeležence sistema.

Temeljna načela ...

V večini držav centralne banke (vključno z ESCB) pri izvajanju funkcije pregleda nad delovanjem plačilnih sistemov uporabljajo enotne standarde, ki jih je pripravila delovna skupina v okviru Banke za mednarodne poravnave, in sicer Temeljna načela za sistemsko pomembne plačilne sisteme (v nadaljevanju Temeljna načela). Temeljna načela postavljajo minimalne zahteve, ki jih morajo izpolnjevati vsi sistemsko pomembni plačilni sistemi v državi, pri čemer o (sistemski) pomembnosti posameznih plačilnih sistemov odloča centralna banka. Temeljna načela predstavljajo izhodišče za izvajanje funkcije pregleda nad delovanjem plačilnih sistemov, poleg zahtev glede varnosti in učinkovitosti delovanja plačilnih sistemov pa so podane tudi odgovornosti centralnih bank za uresničevanje Temeljnih načel.

V skladu z navedenim je Svet Banke Slovenije v maju sprejel sklep, s katerim je potrdil Temeljna načela kot osnovno podlago strokovnim službam Banke Slovenije za izvajanje pregleda nad delovanjem plačilnih sistemov. Prav tako je sprejel sklep, da je v Sloveniji edino sistem BPRČ prepoznan kot sistemsko pomemben plačilni sistem in bo kot tak moral izpolnjevati vsa Temeljna načela, hkrati pa bo Banka Slovenije kot upravljavec sistema Žiro kliring skrbela za to, da bodo tudi v tem sistemu izpolnjena vsa načela. Banka Slovenije bo zagotavljala, da bodo tudi ostali medbančni plačilni sistemi skladni s smernicami Temeljnih načel, pri čemer pa bodo zahteve glede izpolnjevanja Temeljnih načel prilagojene značilnostim in pomembnosti posameznih plačilnih sistemov.

Prilaganje obstoječih plačilnih sistemov v Sloveniji zahtevam pravne podlage

Na podlagi ZPlaP in v skladu s sklepom o poravnava med izvajalci plačilnega prometa (v nadaljevanju: sklep o poravnava) so se upravljavci obstoječih plačilnih sistemov dolžni uskladiti z zahtevami omenjene pravne podlage do konca marca 2004.

Ob tem so že v samem sklepu o poravnava opredeljeni vmesni roki usklajevanja z zahtevami, in sicer so bili upravljavci plačilnih sistemov dolžni do konca marca 2003 posredovati dokumentacijo o obstoječem načinu izvajanja poravnava med izvajalci plačilnega prometa v plačilnem sistemu, do konca junija 2003 pa dokumentacijo, že usklajeno z zahtevami ZPlaP in sklepa o poravnava.

Na tej podlagi in na osnovi informativnega pregleda pri njih je Banka Slovenije do konca oktobra 2003 upravljavcem izdala zahteve po organizacijsko-tehničnih prilagoditvah plačilnih sistemov, ki so se deloma nanašala na formalne pogoje glede dokumentacije oziroma oblikovanja pravil plačilnega sistema, predvsem pa na obvladovanje finančnih in operativnih tveganj. Upravljavci plačilnih sistemov morajo do konca marca 2004 oziroma do popolne uskladitve z zahtevami Banki Slovenije sproti poročati o napredku pri izpolnjevanju posameznih priporočil.

Integrirani sistem plačil malih vrednosti

Odbor za plačilne storitve, ustanovljen v oktobru 2002 na podlagi medbančnega Dogovora o sodelovanju na področju izvrševanja plačil malih vrednosti, je v letu 2003 nadaljeval aktivnosti v smeri integriranja sistemov plačil malih vrednosti v Sloveniji.

V tem okviru je bil junija pripravljen koncept postavitve klirinške družbe, ki je izpostavil dve možnosti, in sicer bodisi nadgradnjo obstoječega sistema (Bankart) bodisi ustanovitev novega pravnega subjekta. Za podrobnejšo proučitev obeh možnosti, predvsem z vidika časovne izvedljivosti in stroškov, je Banka Slovenije objavila zahteve za ponudbo oziroma izdelavo študije o vzpostavitvi klirinške družbe, ki so bile posredovane dvema potencialnima ponudnikoma. Odbor za plačilne storitve je študiji obravnaval na seji v oktobru skupaj s poročilom o obstoječih plačilnih sistemih in shemah plačil v Sloveniji.

V nadaljevanju je bila pozornost usmerjena predvsem na analizo možnosti nadgradnje obstoječih shem plačil v okviru Zbirnega centra (Bankart) v plačilne sisteme. Vsebina je bila decembra predstavljena na seji Odbora za plačilne storitve, aktivnosti iz tega naslova pa se bodo, deloma tudi v sklopu usklajevanja obstoječih plačilnih sistemov na podlagi sklepa o poravnava, nadaljevale tudi v letu 2004.

Odbor za plačilne storitve je v letu 2003 obravnaval tudi informacije glede aktivnosti na področju vzpostavitve enotnega plačilnega območja za plačila v evrih (SEPA - Single Euro Payments Area), predvsem v zvezi z vključevanjem Slovenije v panevropska

... kot osnovna podlaga za izvajanje pregleda nad delovanjem plačilnih sistemov

Uskladitev s pravno podlago do konca marca 2004

Integriranje sistemov plačil malih vrednosti

Dve možnosti integracije:
- nadgradnja obstoječega sistema (Bankart)
- ustanovitev novega pravnega subjekta

Večja pozornost nadgradnji obstoječih shem plačil (Bankart)

plačilna sistema, TARGET (za plačila velikih vrednosti) in STEP2 (za plačila malih vrednosti).

Panevropski plačilni sistemi (sistem TARGET in STEP2)

Vključitev v sistema TARGET in STEP2 odvisna od interesa bank in od vstopa Slovenije v EMU

Z vidika približevanja vstopa v EU je Banka Slovenije v letu 2003 začela pripravo izhodišč glede vključitve v panevropska plačilna sistema, t.j. sistema TARGET in STEP2. Odločitev o načinu in času vključitve Slovenije v sistem TARGET oziroma STEP2 je odvisna tudi od interesa bank za sodelovanje v teh sistemih in od datuma vstopa Slovenije v EMU.

TARGET –sistem za medbančno poravnavo čezmejnih plačil v EU v realnem času

Sistem TARGET (Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer System) je sistem za medbančno poravnavo čezmejnih plačil v okviru EU v evrih v realnem času in je začel delovati 1. januarja 1999. Sistem TARGET sestavlja 15 nacionalnih sistemov bruto poravnave v realnem času (BPRČ) in sistem ECB, ki so med seboj povezani tako, da omogočajo izvajanje čezmejnih plačil. Cilj sistema je zagotoviti podporo izvajanju monetarne politike evrosistema in zagotavljati varno, zanesljivo in učinkovito izvajanje plačil, s temeljnim namenom prispevati k integraciji in stabilnosti evro denarnega trga.

Udeleženske sistema so banke držav članic EU

Udeleženske sistema TARGET so banke iz držav članic EU. Banke, udeleženske posameznega nacionalnega sistema BPRČ, v ta sistem pošiljajo domača plačila (plačila, kjer je banka pošiljateljica iz iste države kot banka prejemnica) in čezmejna plačila (plačila, kjer je banka pošiljateljica iz ene države, banka prejemnica pa iz druge, obe državi pa sta članici sistema TARGET). Domača plačila se poravnajo znotraj posameznega nacionalnega sistema BPRČ, čezmejna plačila pa se poravnajo med sistemi, vključenimi v TARGET.

Z vstopom v EU dobijo države pravico, ne pa tudi obveznost, sodelovanja v sistemu TARGET

Vključitev v sistem TARGET bo s pridružitvijo EU postala aktualna tudi za države pristopnice, med njimi tudi za Slovenijo. Pri tem je treba poudariti, da dobijo te države z vstopom v EU pravico, ne pa tudi obveznost, sodelovanja v sistemu, medtem ko bodo morale z vključitvijo v ekonomsko in monetarno unijo (EMU) postati tudi članice sistema TARGET. ESCB je že začel s pripravami na vzpostavitev naslednje generacije sistema TARGET (TARGET2), ki naj bi omogočil nemoten pristop novih držav.

Z vstopom v EMU postane to obveza

Sprejetje Uredbe o čezmejnih plačilih v evrih (Regulation on Cross-Border Payments in Euro, 2560/2001/EC), ki zahteva izenačitev cen storitev izvrševanja domačih in čezmejnih kreditnih plačil malih vrednosti v evrih (trenutno velja za plačila v vrednosti do 12.500 EUR, pozneje pa do 50.000 EUR), je narekovalo tudi spremembe v evropski plačilni infrastrukturi za plačila malih vrednosti.

STEP2 - sistem za plačila majhnih vrednosti

V tem okviru je EBA (Euro Banking Association), ki že od leta 1999 postopoma razvija in upravlja panevropske plačilne sisteme za plačila v evrih (EURO1 za plačila velikih vrednosti, STEP1 za plačila majhnih vrednosti), vzpostavila sistem STEP2. Ta sistem, ki obenem predstavlja prvi korak k vzpostavitvi panevropske klirinške hiše, omogoča avtomatsko procesiranje množičnih plačil malih vrednosti v evrih in s tem znižanje stroškov čezmejnih plačil v evrih oziroma njihovo izenačitev s stroški domačih plačil.

Do konca 2004 morajo biti vse banke dosegljive preko tega sistema

Sistem je pomemben tudi za banke v Sloveniji, saj ECB zahteva, da naj bi do konca leta 2004 vse banke iz držav pristopnic omogočile sprejemanje plačil oziroma bile dosegljive prek tega sistema. Tematika je bila v decembru obravnavana na Odboru za plačilne storitve. Ob upoštevanju predvidenega majhnega števila plačil in relativno visokih stroškov neposredne udeležbe v sistemu, so se banke izrekle za vzpostavitev skupne vstopne točke, ki bo omogočala nevtralen dostop do sistema vsem bankam.

Ocena sistemov poravnave poslov z vrednostnimi papirji nasproti Standardom ECB za njihovo uporabo v kreditnih operacijah ESCB

Centralne banke držav pristopnic v EU so v sodelovanju z ECB v letu 2003 izvedle oceno sistemov poravnave poslov z vrednostnimi papirji v državah pristopnicah nasproti »Standardom za uporabo sistemov poravnave poslov z vrednostnimi papirji v kreditnih operacijah ESCB«, ki postavljajo okvire za obvladovanje tveganj pri poravnavi domačih in čezmejnih poslov z vrednostnimi papirji. S temi standardi morajo biti usklajeni vsi sistemi poravnave poslov z vrednostnimi papirji, v katerih je knjiženo premoženje (vrednostni papirji) primerno za zavarovanje kreditnih operacij ESCB.

Končni cilj izvedbe ocene je bil zagotoviti ustreznost teh sistemov za uporabo v kreditnih operacijah ESCB.

Splošna ugotovitev ECB je, da v večini sistemov poravnave poslov z vrednostnimi papirji v državah pristopnicah ni pomanjkljivosti, ki bi predstavljale resno oviro pri njihovem vstopu v EMU. Ocena obeh slovenskih sistemov poravnave poslov z vrednostnimi papirji (sistem Centralne klirinško depotne družbe in sistem poravnave poslov z blagajniškimi zapisi v tuji valuti pri Banki Slovenije) je pozitivna, tako da bosta oba sistema po izvedbi priporočil ECB primerna za izvajanje kreditnih operacij ESCB.

Novosti v plačilnih sistemih, ki jih upravlja Banka Slovenije

V letu 2003 je bil uveden nov način dostopa Banke Slovenije v omrežje SWIFT, ki se v sistemu BPRČ uporablja za komunikacijo. Uvedba novega načina je bila zahteva družbe SWIFT (upravljevalec omrežja), poglavitni razlog za tako zahtevo pa je posodobitev omrežja kot celote, ki jo družba trenutno izvaja. Ne glede na to, da je bila zahteva SWIFT izključno tehnološke narave, je Banka Slovenije ob uvajanju novega načina vstopa v omrežje SWIFT vzpostavila tudi infrastrukturo, ki omogoča uporabo nekaterih novih storitev, ki jih SWIFT že ponuja na posodobljenem omrežju SWIFT. Nove storitve SWIFT ponuja na področju varnega dostopa do oddaljenih podatkovnih baz, predvsem pa na področju plačilnih sistemov majhnih vrednosti.

V letu 2003 so potekale aktivnosti v zvezi z zagotavljanjem in vzdrževanjem varnega poslovanja plačilnih sistemov. Sistem BPRČ je bil januarja 2003 nadgrajen z novo verzijo programske opreme, skladno s to nadgradnjo pa je bila dograjena tudi strojna oprema. Z nadgradnjo se je spremenila zasnova delovanja sistema BPRČ, ki omogoča hkratno delovanje rezervnega sistema BPRČ na rezervni lokaciji. Poleg tega je na primarni in rezervni lokaciji podvojena strojna oprema, ki omogoča hiter prenos funkcij oziroma poslovanja v primeru tehničnih težav katere koli komponente. Bistvo take nadgradnje je v tem, da se vsaka transakcija v sistemu BPRČ zabeleži tudi na rezervni lokaciji. Ob večjih težavah na primarni lokaciji je zato vzpostavitev delovanja sistema BPRČ na rezervni lokaciji enostavnejša in hitrejša, tveganje izgube podatkov pa bistveno manjše. Podobno je bila nadgrajena tudi strojna oprema v sistemu Žiro kliring, ki ob težavah na primarni lokaciji prav tako omogoča enostavno in hitro vzpostavitev delovanja na rezervni lokaciji.

Z vzpostavitvijo rezervnega centra Banka Slovenije za izvajanje poslovnih procesov v okviru upravljanja plačilnih sistemov zmanjšuje operativna tveganja in zagotavlja izpolnjevanje mednarodnega varnostnega standarda BS 7799.

Statistika poslovanja plačilnih sistemov

V letu 2003 je bilo preko sistema BPRČ poravnanih 1.264.074 transakcij v skupni vrednosti 43.391,2 mrd SIT, kar pomeni 6,5% zmanjšanje števila in 8,1% povečanje vrednosti transakcij glede na leto 2002. V povprečju je bilo dnevno poravnanih 5.036 transakcij, katerih povprečna vrednost je znašala 34,3 mio SIT na transakcijo.

Cilj: ustreznost sistemov za uporabo v kreditnih operacijah ECB

V državah pristopnicah ni prisotnih pomanjkljivosti

Nove storitve na posodobljenem omrežju SWIFT

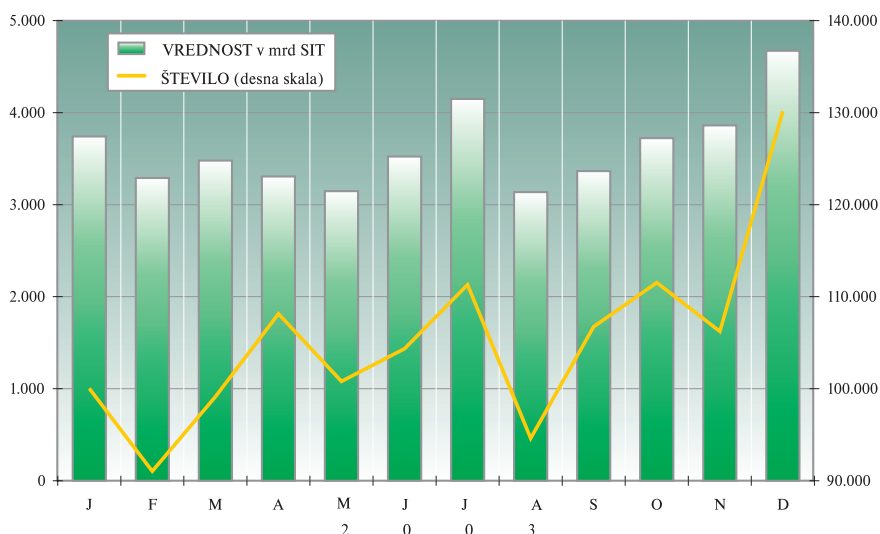
Sistem BPRČ nadgrajen tako s programsko kot s strojno opremo ...

... omogoča hkratno delovanje na rezervni lokaciji

Rezervni center zmanjšuje operativna tveganja

Sistem BPRČ poravnal več kot 1,26 milijona transakcij

Slika 19: Obseg plačilnega prometa v sistemu BPRČ v letu 2003

Vir: Banka Slovenije.

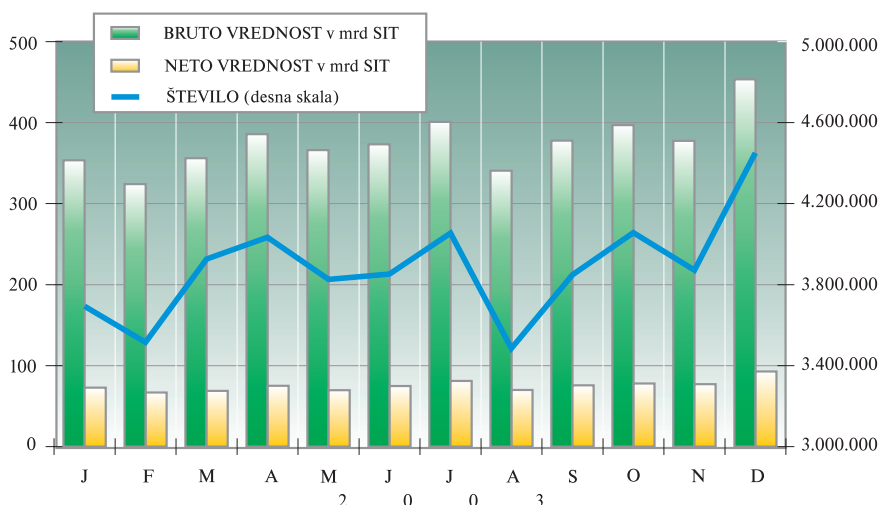
Drugi najpomembnejši plačilni sistem je žiro kliring

Neto poravnavni sistem Žiro kliring kot drugi najpomembnejši medbančni plačilni sistem (namenjen je obdelavi nenujnih plačil v vrednosti do 2 mio SIT) je v letu 2003 obdelal 46.613.463 transakcij, v skupni vrednosti 4.505,7 mrd SIT, kar pomeni 7,7% zmanjšanje števila in 1,0% povečanje vrednosti transakcij v primerjavi z letom 2002. Vrednost neto poravnave teh plačil v centralnobančnem denarju preko sistema BPRČ je znašala 902,5 mrd SIT oziroma 20,0% bruto vrednosti transakcij, kar pomeni 80,0% stopnjo pobota. V povprečju je bilo dnevno obdelanih 185.711 transakcij, katerih povprečna vrednost je znašala 96.661,45 SIT.

Oba sistema skupaj poravnala skoraj 48 milijonov transakcij

Skupno število poravnanih transakcij v obeh sistemih v letu 2003 je znašalo 47.877.537, in sicer je bil delež sistema BPRČ 2,64%, delež sistema Žiro kliring pa 97,36% (v letu 2002 sta bila omenjena deleža 2,61% in 97,39%). Celotna vrednost poravnanih transakcij v obeh sistemih je v letu 2003 znašala 47.896,9 mrd SIT, pri čemer je bil delež sistema BPRČ 90,59%, delež sistema Žiro kliring pa 9,41% (v letu 2002 sta bila omenjena deleža 90,00% in 10,00%).

Slika 20: Obseg plačilnega prometa v sistemu žiro kliringa v letu 2003

Vir: Banka Slovenije.

5.5 Statistični sistem

Banka Slovenije je po zakonu o državni statistiki ena od pooblaščenih izvajalk programa statističnih raziskovanj, ki je splošneje opredeljen na srednjeročni in podrobneje na letni ravni. Tudi v letu 2003 so na statistično delo poleg globalnih gospodarskih, informacijskih in drugih sprememb vplivale zlasti spremembe v zvezi z vstopom v Evropsko unijo.

Naloge statističnega sistema Banke Slovenije zajemajo obveščanje domače in tuje javnost o finančnih in makroekonomskih gibanjih v Sloveniji, podporo denarne politike Banke Slovenije in sodelovanje na statističnem področju z mednarodnimi organizacijami na čelu z MDS, Eurostatom in ECB.

Banka Slovenije skrbi za zahtevne statistične sklope: finančnih računov, denarne in plačilnobilančne statistike. Te statistike temeljijo predvsem na podatkih iz neposrednih in posrednih poročil bank in podjetij ter na podatkih o blagovni menjavi, ki jih po carinskih deklaracijah pripravlja Statistični urad Republike Slovenije (SURS). Poleg tega Banka Slovenije zbira, pripravlja in objavlja podatke statistik sodobnih plačilnih instrumentov, finančnih trgov in drugo.

Na področju statistike finančnih računov je Banka Slovenije v letu 2003 izdala podzakonske akte, na podlagi katerih je bilo jeseni izvedeno prvo letno neposredno poročanje podatkov za namene statistike finančnih računov. V poročanje so bile vključene vse domače institucionalne enote, razen enot vključenih v sektorja S.14 (gospodinjstva) in S.15 (neprofitni izvajalci storitev gospodinjstvom) po Standardni klasifikaciji institucionalnih sektorjev. Poročila za namene statistike finančnih računov je zbiral Agencija za javnopravne evidence in storitve (AJPE), ki je omogočila tudi ustrežne aplikativne rešitve in tehnična navodila za poročanje. Pri osnovanju posebnih vsebinskih navodil, ki jih je na svoji spletni strani objavila Banka Slovenije, je sodelovalo Ministrstvo za finance, Slovenski inštitut za revizijo ter Agencija za zavarovalni nadzor. Podatki na osnovi neposrednega poročanja bodo služili kot vir za sestavo prvih letnih finančnih računov za leto 2002 v skladu z ESA95 (European System of Accounts), ki predstavlja metodološko osnovo za sestavo nacionalnih računov, katerih del so finančni računi. Na osnovi izkušenj sestave letnih finančnih računov bo Banka Slovenije pričela z načrtovanjem in izgradnjo sestave četrletnih finančnih računov, kot jih zahteva ECB, z vpeljevanjem četrletnega neposrednega poročanja podatkov za namene statistike finančnih računov.

V denarni statistiki je bil izračun slovenskih denarnih agregatov prilagojen metodologiji ECB, poleg tega pa se je nadaljeval projekt, katerega predmet je usklajevanje podatkov bank s statističnimi obveznostmi bodočega članstva Slovenije v Evropski denarni uniji. V letu 2003 je Banka Slovenije tudi začela objavljati podatke zunanjega dolga po novem mednarodnem standardu.

V metodoloških podlagi navedenih statistik se standardom Mednarodnega denarnega sklada (MDS), zaradi prilagajanja pravnemu redu Evropske unije, vse bolj pridružujejo tudi metodologije Evropske centralne banke in Eurostata.

Banka Slovenije na svojih spletnih straneh objavlja podatke v skladu s Posebnimi standardi objavljanja statističnih podatkov (Statistical Data Dissemination Standards) MDS za Slovenijo, ki jih pripravlja skupaj s SURS in MF. Ti standardi predpisujejo redno objavljanje metodološko ustreznih ključnih makroekonomskih podatkov po vnaprej objavljenem koledarju. Njihovo izpolnjevanje povečuje makroekonomsko preglednost, ki omogoča zgodnjo zaznavo finančnih težav, in je zato pomembno za dostop na mednarodne finančne trge.

Banka Slovenija ena od pooblaščenih izvajalk statističnih raziskovanj

Odgovornost za denarno statistiko, plačilnobilančno statistiko ...

... ter statistiko finančnih računov

Objavljanje statističnih podatkov na spletni strani ...

**... v publikacijah in
informiranje prek tiskovnih
konferenc**

Glavni finančni in makroekonomski podatki za Slovenijo izhajajo v mesečnem Biltenu. Poleg te publikacije izhajajo še četrtletne informacije Finančni trgi in letne Neposredne naložbe. Vse publikacije so skupaj z informacijo o plačilni bilanci in daljšimi časovnimi serijami podatkov iz Biltenu ter še nekaterimi pomembnimi podatki objavljene tudi na spletnih straneh Banke Slovenije. Podatki o plačilni bilanci so od leta 2001 objavljeni tudi na tiskovnih konferencah. Med domačimi in tujimi uporabniki pošilja Banka Slovenije statistične podatke tudi MDS, ECB in Eurostatu, pri čemer postaja po obsegu in zahtevnosti postopoma najpomembnejši sklop podatkov za potrebe ECB.

**Sodelovanje v delovnih
skupinah in na seminarjih
Eurostata ter ECB**

Poleg rednih srečanj v delovnih skupinah in na seminarjih Eurostata in ECB se predstavniki Banke Slovenije udeležujejo tudi plenarnih zasedanj Odbora za denarno, finančno in plačilnobilančno statistiko (Committee on Monetary, Financial and Balance of Payments Statistics, CMFB), glavnega telesa za usklajevanje strateških vprašanj evropskih finančnih statistik.

5.6 Mednarodno sodelovanje

Mednarodni denarni sklad

**Kvota pri MDS ostaja
31,7 mio SDR**

Kvota Slovenije v okviru Mednarodnega denarnega sklada (MDS) je ostala nespremenjena in znaša 231,7 mio SDR, kar pomeni 0,12% glasov vseh članic MDS.

Slovenija je že od leta 1998 ena izmed držav članic MDS, ki financirajo posojila v okviru "Financial transactions Plan (FTP)". V letu 2003 je Slovenija sodelovala v FTP za Bolivijo v znesku 7,5 mio SDR, Urugvaj v znesku 16,5 mio SDR in Indonezijo v znesku 1,9 mio SDR, prejela pa je delež vrnjenih posojil MDS v okviru FTP iz preteklih let od Romunije, Uzbekistana, Nove Gvineje, Jordanije in Turčije v skupnem znesku 16,7 mio SDR. Rezervna tranša Slovenije pri MDS je tako konec decembra 2003 znašala 97,3 mio SDR (114,5 mio EUR).

Poročilo za Slovenijo o posvetovanjih po IV. členu Statuta MDS za leto 2003 je bilo po obravnavi na Odboru izvršnih direktorjev MDS aprila 2003 objavljeno konec istega meseca.

Evropska centralna banka

Okrepitev stikov z ECB

ECB je v letu 2003 okrepila dvo- in večstranske stike s centralnimi bankami držav pristopnic. Banka Slovenije je sodelovala z ECB na relevantnih področjih centralnega bančništva, zakonodaje, povezane z ekonomsko in monetarno unijo, statistike in plačilnih sistemov.

**Predstavniki BS pridobili
status opazovalcev
- na sejah Razširjenega sveta
ECB,
- v odborih in
- delovnih skupinah ESCB**

S podpisom pristopne pogodbe aprila 2003 so predstavniki Banke Slovenije pridobili status opazovalcev na sejah Razširjenega sveta ECB ter v odborih in delovnih skupinah Evropskega sistema centralnih bank, ESCB (t. j. ECB in nacionalne centralne banke držav članic EU). Guverner Banke Slovenije se je junija 2003 prvič kot opazovalec udeležil seje Razširjenega sveta ECB. Strokovnjaki Banke Slovenije pa so se pričeli udeleževati sestankov odborov in delovnih skupin ESCB. Tako se je okrepilo sodelovanje s centralnimi bankami držav pristopnic v pripravi na širitev ESCB. Predstavniki Banke Slovenije so se poleg tega udeleževali tudi seminarjev in delavnic, ki jih je organizirala ECB.

**Poročilo ECB o stanju
pravne pripravljenosti
držav kandidat**

Poročilo ECB o stanju pravne pripravljenosti držav kandidat na področjih prava Skupnosti, ki zadeva Evrosistem (ECB in nacionalne centralne banke držav članic EU, ki so uvedle evro), ki ga je ECB prvič pripravila v letu 2000, je bilo leta 2003 znova ažurirano. Poročilo analizira sprejemanje in izvajanje pravnega reda EU, ki v glavnem zadeva neodvisnost centralnih bank, drugo zakonodajo z monetarnega področja ter zakonodajo za področje bančnega sektorja in finančnih trgov.

ECB je decembra 2003 objavila uradno stališče Sveta ECB o vprašanih deviznega tečaja držav pristopnic. Po pristopu k EU bodo morale namreč nove države članice obravnavati svojo politiko deviznega tečaja kot stvar skupnega interesa. Nove države članice se bodo pridružile EU kot države članice z derogacijo glede uvedbe evra, kar pomeni, da ne bodo takoj po pristopu k EU prevzele evra, prizadevati pa si bodo morale za njegov dokončni prevzem, ko bodo izpolnile vse zahtevane konvergenčne kriterije za uvedbo evra.

Evropska unija

Banka Slovenije je nadaljevala sodelovanje pri pregledu usklajenosti slovenske zakonodaje s pravnim redom EU ter pri pripravi dodatnih pogajalskih izhodišč za prosti pretok storitev, prosti pretok kapitala, za področje ekonomske in monetarne unije ter institucij. Čeprav so bila pogajanja o vstopu Republike Slovenije v EU zaključena decembra 2002, je bilo treba pripraviti pregled usklajenosti zakonodaje za pravni red EU, ki je bil sprejet po zaključku pogajanj. Za prosti pretok storitev je bilo doseženo prehodno obdobje do 31. decembra 2004 za uveljavitev kapitalskih in drugih zahtev varnega in skrbnega poslovanja, ki so predmet Druge bančne direktive 89/646/EGS, direktiv 86/635/EGS, 89/299/EGS, 89/647/EGS, 92/121/EGS in 94/19/ES za hranilno-kreditne službe, ustanovljene pred 20. februarjem 1999. V tem obdobju le-te ne morejo izkoristiti "evropskega potnega lista" za delovanje na skupnem trgu. Poleg tega je bilo doseženo tudi prehodno obdobje za zaščito domače ravni in obsega sistema jamstva za vloge pri bankah ter zaščito višine in obsega domače sheme jamstva za terjatve vlagateljev pri borzno-posredniških družbah (export ban) do 31. decembra 2005. V zvezi s prostim pretokom kapitala ter ekonomsko in monetarno unijo Republika Slovenija sprejema pravni red EU za to področje. S pristopom Republike Slovenije k EU bo Republika Slovenija sodelovala v ekonomski in monetarni uniji, vendar bo imela derogacijo glede uvedbe evra v skladu s Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti. Po pristopu k EU bo morala Republika Slovenija ravnati v skladu s končnim ciljem uvedbe evra. Glede institucionalnih določb velja naslednje: Banka Slovenije bo z vstopom Republike Slovenije postala del ESCB, guverner Banke Slovenije pa član Razširjenega sveta ECB. Ko bo Republika Slovenija uvedla evro, bo Banka Slovenije postala del Evrosistema, guverner Banke Slovenije pa tudi član Sveta ECB.

Banka Slovenije je sodelovala pri izdelavi zadnjega letnega Poročila o napredku Republike Slovenije pri vključevanju v Evropsko unijo kakor tudi pri pripravah Predpristopnega ekonomskega programa za leto 2003.

Banka Slovenije je aktivno sodelovala tudi na Pododboru za notranji trg.

S podpisom pristopne pogodbe aprila 2003 so bili strokovnjaki Banke Slovenije povabljeni kot opazovalci na sestanke odborov, delovnih skupin in drugih teles, ki delujejo v okviru institucij Evropske unije. Tako so se udeležili nekaterih sestankov Ekonomsko-finančnega odbora (EFC) in njegovih pododborov, sestankov Svetovalnega odbora za bančništvo (BAC) in njegovih delovnih skupin ter sestankov delovne skupine v okviru Odbora za finančne konglomerate (EFCC).

Drugo

Banka Slovenije je tudi v letu 2003 nadaljevala sodelovanje v procesu pogajanj o nasledstvu SFR Jugoslavije.

**Po vstopu v EU
politika deviznega tečaja
držav pristopnic kot
stvar skupnega interesa**

Prehodna obdobja...

**... za področje prostega
pretoka storitev**

**... za zaščito obsega sistema
jamstev za vloge pri bankah
... ter jamstva za terjatve
vlagateljev pri borzno-
posredniških družbah**

**Uvedba evra kot
končni cilj**

6. RAČUNOVODSKI IZKAZI

Pregled odgovornosti Sveta Banke Slovenije

Zakon o Banki Slovenije (Banka) in statut Banke nalagata Svetu Banke Slovenije pripravo računovodskih izkazov za vsako obračunsko leto, ki resnično in pošteno prikazujejo finančno stanje Banke in presežek ali primanjkljaj v tem obdobju. Pri pripravi računovodskih izkazov je Svet Banke Slovenije dolžan:

- izbrati primerne računovodske usmeritve in jih dosledno uporabljati;
- jih presoјati in ocenjevati z vidika utemeljenosti in previdnosti;
- ugotoviti, ali so bili dosledno uporabljeni veljavni računovodski standardi in
- pripraviti računovodske izkaze skladno z načelom časovne neomejenosti poslovanja, razen v primeru, ko ni mogoče izhajati iz predpostavke, da bo Banka nadaljevala s poslovanjem.

Svet Banke Slovenije je odgovoren za primerno ukrepanje za zaščito sredstev Banke.

Poročilo pooblaščenega revizorja

Svetu Banke Slovenije

Revidirali smo računovodske izkaze (izkaz poslovnega izida, bilanco stanja, izkaz gibanja lastniškega kapitala izkaz, finančnega izida in pojasnila k računovodskim izkazom) Banke Slovenije za leto končano dne 31.12.2003 na straneh 75 do 93 (računovodski izkazi).

Za navedene računovodske izkaze je odgovoren Svet Banke Slovenije. Naša odgovornost je, da izrazimo mnenje o navedenih računovodskih izkazih. Potrjujemo, da smo upoštevali vse zakonske zahteve glede strokovne kvalifikacije in neodvisnosti.

Revidirali smo v skladu z mednarodnimi revizijskimi standardi in standardi, ki jih je sprejelo švicarsko strokovno združenje. Po teh standardih smo bili dolžni načrtovati in izvesti revidiranje tako, da bi si pridobili razumno zagotovilo, da računovodski izkazi ne vsebujejo pomembnejših napačnih prikazov. V okviru revizije smo preiskali dokaze, ki podpirajo zneske in razkritja v računovodskih izkazih. Ocenili smo tudi uporabljene računovodske usmeritve in pomembnejše metode izkazovanja vrednosti v računovodskih izkazih, ki jih je uporabilo poslovodstvo, ter ovrednotili razkritja v računovodskih izkazih. Prepričani smo, da je opravljena revizija dobra podlaga za mnenje o računovodskih izkazih.

Po našem mnenju računovodski izkazi v vseh pomembnejših pogledih podajajo resnično in pošteno sliko finančnega stanja, izidov poslovanja ter finančnih tokov, v skladu z mednarodnimi finančnimi poročevalskimi standardi.

PricewaterhouseCoopers Ltd

A. Schönenberger

K. Morscher

Zürich, 1. April 2004

Izkaz uspeha

za obdobje od 1. januarja do 31. decembra (v mio SIT)

	Pojasnila	2003	2002
Prihodki poslovanja			
Obrestni prihodki	4	74.978	61.677
Obrestni odhodki	5	67.841	42.321
Neto obrestni prihodki (odhodki)		7.137	19.356
Neto tečajne razlike		-16.593	-8.588
Prihodki (odhodki) vrednotenja VP		-8.996	9.365
Prihodki (odhodki) vrednotenja zlata		740	1.550
Čisti prihodek od finančnih sredstev		-17.712	21.684
Prihodki od provizij		1.660	1.793
Odhodki od provizij		426	406
Neto provizije		1.234	1.387
Drugi prihodki		322	382
Skupni prihodki poslovanja		-16.156	23.452
Stroški poslovanja	6	4.971	4.396
Popravki vrednosti in rezervacije	7	704	498
Presežek prihodkov nad odhodki		-21.830	18.558
Razdelitev presežka:			
Prenos/črpanje posebnih rezerv za tečajne razlike		-16.593	-8.588
Prenos/črpanje posebnih rezerv za cenovna tveganja		-8.256	10.915
Finančni izid po črpanju/razporeditvi tečajnih razlik in prihodkov vrednotenja		3.019	16.231
Prenos v splošne rezerve		2.264	12.173
Skupni prenos v rezerve	13	-22.585	14.500
Sredstva za proračun Republike Slovenije		755	4.058
Skupna razdelitev		-21.830	18.558

Pojasnila na straneh 79 do 93 so sestavni del računovodskih izkazov.

Bilanca stanja

na dan 31. decembra (v mio SIT)

	Pojasnila	31.12.03	31.12.02
Aktiva			
Finančna sredstva			
Finančna sredstva v tuji valuti			
Zlato	8	19.143	18.403
Gotovina in vloge		400.209	592.862
Izpeljani finančni instrumenti	9	48	328
Investicijski vrednostni papirji		1.190.216	927.375
Terjatve do proračuna Republike Slovenije		7.175	7.668
Mednarodni denarni sklad		29.130	28.221
Obračunane obresti in ostalo		23.554	13.605
Skupaj		1.669.475	1.588.462
Finančna sredstva v tolarjih			
Posojila bankam		9	18
Obratni repo posli		-	1.148
Obračunane obresti in ostalo		1.254	2.089
Skupaj		1.263	3.255
Osnovna sredstva	10	3.106	3.094
Skupna aktiva		1.673.844	1.594.812
Pasiva			
Servisirane obveznosti			
Obveznosti v tuji valuti			
Vpogledne vloge		41.059	30.545
Blagajniški zapisi Banke Slovenije		555.260	552.952
MDS in druge mednarodne finančne organizacije		5	7
Dodeljeni SDR	11	7.156	7.643
Obračunane obresti in ostalo		1.278	131
Skupaj		604.758	591.278
Obveznosti v tolarjih			
Vpogledne vloge		100.818	89.804
Vloge čez noč		8.170	18.360
Blagajniški zapisi Banke Slovenije		472.330	375.636
Vloge proračuna Republike Slovenije		109.674	134.793
Obračunane obresti in ostalo		13.971	8.915
Skupaj		704.963	627.508
Bankovci v obtoku	12	186.042	172.056
Sredstva za proračun Republike Slovenije		755	4.058
Skupne obveznosti		1.496.517	1.394.900
Kapital in rezerve	13	177.327	199.912
Skupna pasiva		1.673.844	1.594.812

Pojasnila na straneh 79 do 93 so sestavni del računovodskih izkazov.

Izkaz sprememb lastniškega kapitala

za obdobje od 1. januarja do 31. decembra (v mio SIT)

	Kapital BS	Splošne rezerve	Posebne rezerve	Presežek/ primanjkljaj	Skupaj
Stanje 31.12.2001	-	53.246	132.165	-	185.411
Učinek sprejetja Zakona o BS	2.000	-9.537	7.537	-	-
Presežek prihodkov nad odhodki	-	-	-	18.558	18.558
Zmanjšanje rezerv za tečajne razlike	-	-	-8.588	8.588	-
Prenos v rezerve za cenovna tveganja	-	-	10.915	-10.915	-
Prenos v splošne rezerve	-	12.173	-	-12.173	-
Sredstva za proračun RS	-	-	-	-4.058	-4.058
Skupna sprememba	2.000	2.636	9.865	-	14.500
Stanje 31.12.2002	2.000	55.882	142.030	-	199.912
Spremembe v obdobju					
Presežek prihodkov nad odhodki	-	-	-	-21.830	-21.830
Zmanjšanje rezerv za tečajne razlike	-	-	-16.593	16.593	-
Zmanjšanje rezerv za cenovna tveganja	-	-	-8.256	8.256	-
Prenos v splošne rezerve	-	2.264	-	-2.264	-
Sredstva za proračun RS	-	-	-	-755	-755
Skupna sprememba	-	2.264	-24.849	-	-22.585
Stanje 31.12.2003	2.000	58.145	117.181	-	177.327

Rezerve so dodatno obrazložene v Pojasnilu 13.

Pojasnila na straneh 79 do 93 so sestavni del računovodskih izkazov.

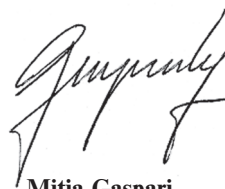
Izkaz finančnih tokov

za obdobje od 1. januarja do 31. decembra (v mio SIT)

	Pojasnila	2003	2002
Finančni tokovi iz poslovanja			
Prejete obresti		66.077	60.319
Plačane obresti		-69.124	-35.886
Drugo		-3.055	-1.992
Neto finančni tokovi iz poslovanja		-6.101	22.441
Finančni tokovi iz investiranja			
Nakupi vrednostnih papirjev		-1.200.709	-1.248.148
Prodaje vrednostnih papirjev		913.496	911.919
Naložbe v vezane vloge		-16.193.578	-14.695.325
Sprostitve vezanih vlog		16.388.715	14.588.360
Dana posojila in obratni repoji domačim bankam		-62.909	-332.175
Vrnjena posojila in obratni repoji domačih bank		64.066	331.447
Nakup osnovnih sredstev		-287	-806
Prodaja osnovnih sredstev		18	63
Neto finančni tokovi iz investiranja		-91.188	-444.664
Finančni tokovi iz financiranja			
Izdani bankovci v obtoku		13.985	6.278
Vpisani blagajniški zapisi	17	5.819.155	5.619.908
Izplačani blagajniški zapisi	17	-5.720.375	-5.295.401
Vloge proračuna Republike Slovenije		-11.573	114.041
Drugo, neto		-4.528	-1.808
Neto finančni tokovi iz financiranja		96.664	443.018
Učinki spremembe deviznih tečajev		52	459
Skupni neto finančni tok		-574	21.254
Stanje denarnih sredstev 01.01.		-114.345	-135.599
Stanje denarnih sredstev 31.12.	18	-114.919	-114.345
Sprememba denarnih sredstev		-574	21.254

Pojasnila na straneh 79 do 93 so sestavni del računovodskih izkazov.

Računovodske izkaze je dne 1. aprila 2004 sprejel Svet Banke Slovenije. V imenu Banke Slovenije jih je podpisal:

Mitja Gaspari

*Predsednik Sveta Banke in
guverner Banke Slovenije*

V skladu z 49. členom Zakona o Banki Slovenije, Banka z računovodskimi izkazi seznani Državni zbor Republike Slovenije.

Pojasnila k računovodskim izkazom

1 Ustanovitev

Banka Slovenije (Banka) je centralna banka Republike Slovenije. Ustanovljena je bila z Zakonom o Banki Slovenije z dne 25. junija 1991. Leta 2002 je bil sprejet nov Zakon o Banki Slovenije (Ur.l.RS, št.58/02). Banka je pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem. Je v izključni državni lasti s finančno in upravljalvsko avtonomijo. Njeno delovanje nadzira Državni zbor. Banka skrbi predvsem za stabilnost cen in splošno likvidnost bančnega sistema.

2 Računovodski standardi in načela

Ti računovodski izkazi so bili pripravljeni skladno z ustreznimi Mednarodnimi finančnimi poročevalskimi standardi, ki jih je sprejel Mednarodni odbor za računovodske standarde, z upoštevanjem načela izvirne vrednosti in z upoštevanjem valorizacije vrednostnih papirjev, razpoložljivih za prodajo, finančnih sredstev in obveznosti, namenjenih trgovanju, in vseh izvedenih finančnih pogodb. Te standarde je kot pravno podlago sprejel Svet Banke Slovenije na 90. seji, dne 9. maja 1995.

3 Posebne računovodske usmeritve

Tuje valute

Finančna sredstva in obveznosti v tujih valutah so preračunana v tolarje (SIT) po srednjih tečajih Banke Slovenije na dan bilance stanja. Transakcije v tujih valutah so preračunane v SIT po tečajih, veljavnih na dan obračuna.

Priznavanje prihodkov

Prihodki od obresti so knjiženi v obsegu, ki se nanaša na tekoče poslovno leto, razen prihodkov od obresti, katerih plačilo je dvomljivo. Obrestni prihodki od dvomljivih terjatev so knjiženi na računu izključenih prihodkov. Stanje izključenih obrestnih prihodkov zmanjšuje izkazano stanje terjatev od obresti. Popravki vrednosti za terjatve od obresti, ki so ocenjene za neizterljive, so izknjiženi iz bilance banke.

Prihodki iz naslova provizij izvirajo iz storitev v plačilnem prometu, nadzorne in regulatorске funkcije ter iz storitev distribucije vrednotnic za račun države. Prihodki so prepoznani v izkazu uspeha ob nastanku.

Finančna sredstva in obveznosti

Vsa finančna sredstva so v bilanci stanja začetno izkazana po nabavni vrednosti na datum poravnave. Datum poravnave je dan, na katerega so sredstva prenesena med sodelujočimi subjekti. Finančne obveznosti so začetno izkazane v bilanci stanja, ko Banka postane udeležena stranka pogodbenih določil instrumenta.

Finančna sredstva in obveznosti so poračunane in v neto znesku izkazane v bilanci stanja, kadar obstaja zakonita možnost poročuna izkazanih zneskov in namen poravnave na neto osnovi ali hkratne realizacije sredstev in poravnave obveznosti.

Zlato in zlate terjatve

Imetja Banke v zlatu so vrednotena po tržni ceni za unčo zlata v ameriških dolarjih. Prihodki oziroma odhodki vrednotenja zlata zaradi spremembe cene zlata ali tečaja

ameriškega dolarja so izkazani v izkazu uspeha kot prihodki (odhodki) vrednotenja zlata. Neto nerealiziran rezultat vrednotenja se prenaša na račun posebnih rezerv ali bremeni posebne rezerve v skladu s sklepom Sveta Banke.

Investicijski vrednostni papirji

Naložbe Banke v tržne vrednostne papirje so del njenega upravljanja z mednarodnimi rezervami. Banka nima v lasti vrednostnih papirjev za namene trgovanja, prav tako ne vrednostnih papirjev, ki bi jih imela v lasti do dospelosti. Vsi investicijski vrednostni papirji se štejejo kot razpoložljivi za prodajo in so vrednoteni po tržni ceni. Ob prodaji vrednostnih papirjev se njihova poštena vrednost vključi v izkaz uspeha kot Prihodki (Odhodki) od investicijskih vrednostnih papirjev. Vsaka sprememba cen vrednostnih papirjev je izkazana v izkazu uspeha pod postavko Prihodki (Odhodki) vrednotenja investicijskih vrednostnih papirjev. Saldo med prihodki in odhodki vrednotenja se prenaša v posebne rezerve ali bremeni posebne rezerve v skladu s sklepom Sveta Banke.

Izpeljani finančni instrumenti

Banka ne uporablja izpeljanih finančnih instrumentov razen poslov začasnega nakupa ali prodaje tuje valute z domačimi bankami za izvajanje denarne politike in upravljanje s posojili bankam. Razlika, ki izhaja iz spot in forward tečajev, je razmejena čez celotno obdobje posla in se v izkazu uspeha prikazuje kot Obresti od poslov valutne zamenjave. Oba izpeljana finančna instrumenta sta v bilanci stanja vrednotena po njihovi tržni vrednosti. Tržna vrednost je izračunana kot razlika med diskontiranimi vrednostima prihodnjega denarnega toka glede na ceno začasnega nakupa (prodaje) in glede na tržno ceno, ki jo predstavlja tečaj Banke Slovenije.

Instrumenti varovanja pred tveganjem

Banka ni med letom izvajala nobenih transakcij, ki bi pomenile uporabo instrumentov varovanja pred tveganji spremembe pošteno vrednosti ali denarnega toka varovane postavke.

Obratni repo posli

Naložbe iz naslova poslov obratnega reodkupa vrednostnih papirjev so evidentirane v bilanci stanja v okviru postavke »Finančna sredstva v tolarjih« po dejanskem denarnem toku. Razlika med nakupno in prodajno ceno predstavlja obrestni prihodek. Obresti se razmejujejo preko celotnega obdobja trajanja posla reodkupa.

Posojila in rezervacije za dvomljive in sporne terjatve

Posojila so izkazana v višini amortizirane nabavne vrednosti. V primeru dokaza, da posojilo ne bo odplačano v celotnem znesku glede na prvotne pogoje pogodbe, se oblikuje popravek vrednosti. Popravek vrednosti predstavlja razliko med amortizirano nabavno vrednostjo in izterljivo vrednostjo, ki predstavlja sedanjo vrednost pričakovanih denarnih tokov, vključujoč zneske iz garancij in poroštev, diskontiranih z veljavno obrestno mero. Če se meni, da posojilo ne bo odplačano, se ga odpiše v korist predhodno za ta namen oblikovane rezervacije.

Vpogledne in vezane vloge

Vpogledne in vezane vloge se vodijo po nabavni vrednosti ter so vrednotene po amortizirani nabavni vrednosti.

Blagajniški zapisi Banke Slovenije

Banka Slovenije izdaja blagajniške zapise v tolarjih in blagajniške zapise v EUR ter USD. Tolarski blagajniški zapisi imajo zapadlost šestdeset, dvestosedemdeset in tristošestdeset dni. Blagajniški zapisi v tujem denarju zapadejo v rokih dva, tri in štiri mesece. Obe vrsti blagajniških zapisov sta knjiženi po amortizirani nabavni vrednosti.

Nepremičnine

Naložbe v zgradbe, ki se nahajajo v Avstriji, so prikazane po pošteni vrednosti in niso amortizirane. Usmeritev Banke je pridobiti oceno zunanjih strokovnjakov in ovrednotenje teh naložb vsakih pet let. Zadnja valorizacija je bila opravljena leta 1999. Vse druge nepremičnine so prikazane po nabavni ceni, zmanjšani za amortizacijo, razen zemljišča, ki se ne amortizira. Revalorizacija zgradb se prenaša neposredno v rezerve.

Amortizacija se obračunava linearno, tako da se odpisuje nabavna vrednost sredstev skozi leta njene ocenjene življenjske dobe po naslednjih letnih odstotnih stopnjah:

Zgradbe	1,3 – 1,8%
računalniška oprema	20 – 33%
druga oprema	10 – 25%

Dobiček oziroma izguba pri prodaji osnovnih sredstev sta določena kot razlika med izkupičkom pri prodaji in neodpisano vrednostjo sredstva ter se prikazujeta kot prihodek oziroma odhodek v izkazu uspeha.

Bankovci v obtoku

Bankovci, ki jih izdaja Banka, predstavljajo zanjo obveznost v korist imetnika in so priznani kot obveznost po nominalni vrednosti.

Finančni tokovi

Denarna sredstva obsegajo denar v blagajni in vpogledne vloge.

Finančni tokovi iz investiranja zaobjemajo spremembe v portfeljih Banke, ki izhajajo iz izvajanja funkcij centralne banke. Vanje se vključujejo spremembe na računu posebnih pravic črpanja (SDR) in izdatki za osnovna sredstva. Finančni tokovi iz financiranja se nanašajo na izdajanje bankovcev, izdajanje blagajniških zapisov Banke Slovenije in na spremembe pri vlogah proračuna Republike Slovenije. Poslovne dejavnosti vključujejo prihodkovni in odhodkovni finančni tok, ki ni vključen med finančne tokove iz investiranja ali iz financiranja.

Prejemki in izdatki v portfeljih so predstavljeni v bruto zneskih.

Obdavčitev

Banka ni zavezana plačilu davka na dobiček v Sloveniji.

Razdelitev presežka / kritje primanjkljaja

V skladu z Zakonom o Banki Slovenije se presežek prihodkov nad odhodki deli za posebne rezerve, splošne rezerve in proračun Republike Slovenije. Nerealizirani prihodki iz naslova tečajnih in cenovnih sprememb se v celoti prenašajo v posebne rezerve. Uporabijo se lahko le za kritje primanjkljaja, ki je posledica nerealiziranih

odhodkov iz tečajnih in cenovnih sprememb. Presežek prihodkov nad odhodki po razporeditvi sredstev v posebne rezerve se v višini 25 odstotkov nameni v proračun Republike Slovenije, preostanek pa v splošne rezerve.

Primanjkljaj prihodkov nad odhodki pokriva Banka Slovenije iz splošnih rezerv. Sredstva za pokrivanje primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ki ga ni mogoče pokriti iz splošnih rezerv, se zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije.

4 Obrestni prihodki

	2003 mio SIT	2002 mio SIT
Obrestni prihodki v tuji valuti		
Prihodki od zlata	40	64
Obresti od vpoglednih in vezanih vlog	11.257	17.707
Neto prihodki od investicijskih vrednostnih papirjev	40.278	27.935
Obresti od vlog pri MDS	414	538
Skupaj	51.989	46.243
Obrestni prihodki v tolarjih		
Obresti od posojil bankam	55	88
Obresti od obratnih repo poslov	107	31
Obresti od poslov valutne zamenjave	22.827	15.315
Skupaj	22.989	15.434
Skupaj obrestni prihodki	74.978	61.677

Neto prihodke od tržnih vrednostnih papirjev sestavljajo:

	2003 mio SIT	2002 mio SIT
Obrestni prihodki	39.812	26.485
Neto prihodki pri prodaji vrednostnih papirjev	466	1.449
Neto prihodki od tržnih vrednostnih papirjev	40.278	27.935

5 Obrestni odhodki

	2003 mio SIT	2002 mio SIT
Obrestni odhodki v tuji valuti		
Obresti od vpoglednih vlog	302	843
Obresti od blagajniških zapisov Banke Slovenije	12.158	16.594
Skupaj	12.460	17.437
Obrestni odhodki v tolarjih		
Obresti od vpoglednih vlog	897	815
Obresti od vlog čez noč	81	288
Obresti od vlog proračuna Republike Slovenije	9.241	3.083
Obresti od blagajniških zapisov Banke Slovenije	45.162	20.697
Skupaj	55.382	24.884
Skupni obrestni odhodki	67.841	42.321

6 Stroški poslovanja

	2003 mio SIT	2002 mio SIT
Stroški dela	2.937	2.582
Materialni stroški	1.535	1.519
Stroški tiskanja denarja	289	184
Ostalo	209	111
Skupaj	4.971	4.396

V Banki je bilo 31. decembra 2003 zaposlenih 394 ljudi (leta 2002 pa 391).

Zaposleni so na podlagi pogodbe med Banko in Sindikatom od marca 2002 s participacijo zaposlenih vključeni v dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje, ki je program z določenimi prispevki. V okviru stroškov dela je izkazan prispevek Banke za DPPZ v znesku 58 mio SIT (2002: 39 mio tolarjev).

Prejemki članov Sveta Banke Slovenije so v letu 2003 znašali skupaj 127 mio SIT (2002: 129 mio tolarjev).

7 Popravki vrednosti, odpisi in rezervacije

	2003 mio SIT	2002 mio SIT
Terjatve do finančnih institucij	4	-2
Potencialne obveznosti	700	500
Skupaj	704	498

8 Zlato

	2003 mio SIT	2002 mio SIT
Zlato	42	40
Zlato v depozitu	19.101	18.363
Skupaj	19.143	18.403

9 Izpeljani finančni instrumenti

Banka sklepa z domačimi bankami posle začasnega nakupa ali prodaje deviz. Bilančne vrednosti pozicij izkazujejo na dan 31. decembra naslednje stanje:

	2003		2002	
	Poštena vrednost	Osnovna vrednost	Poštena vrednost	Osnovna vrednost
	mio SIT	mio SIT	mio SIT	mio SIT
Začasni nakupi/prodaje deviz SIT bodo prejeti nasproti EUR	48	503.748	328	542.233
Skupaj izpeljani finančni instrumenti	48	503.748	328	542.233

Osnovni zneski posameznih vrst finančnih instrumentov zagotavljajo primerjavo z vrednostmi, ki jih imajo instrumenti v bilanci stanja, vendar ne ponazarjajo nujno zneskov prihodnjega denarnega toka ali trenutne poštene vrednosti instrumentov in torej ne kažejo na izpostavljenost Banke kreditnemu tveganju v tem obsegu. Izpeljani finančni instrumenti so v poziciji ugodni (sredstva) ali neugodni (obveznosti) glede na spremembe obrestnih mer in tečajev valut v povezavi z njihovimi pogoji.

10 Osnovna sredstva

	Zemljišča in zgradbe	Računalniki in oprema	Skupaj
	mio SIT	mio SIT	mio SIT
Nabavna ali ocenjena vrednost			
1. januar 2002	2.732	2.297	5.029
Nabave	136	687	823
Prodaje	-	-256	-256
1. januar 2003	2.869	2.727	5.596
Nabave	46	314	360
Prodaje	-	-249	-249
31. december 2003	2.915	2.792	5.707
Amortizacija			
1. januar 2002	596	1.825	2.421
Prodaje	-	-243	-243
Strošek amortizacije	21	302	323
1. januar 2003	617	1.884	2.501
Prodaje	-	-248	-248
Strošek amortizacije	22	326	348
31. december 2003	640	1.962	2.602
Neodpisana vrednost:			
31. december 2003	2.275	830	3.106
31. december 2002	2.251	843	3.094

V stanje zemljišč in zgradb na dan 31. december 2003 in 2002 so vključene tudi naložbe v nepremičnine v Republiki Avstriji v višini 1.115 mio SIT.

Dohodki od nepremičnin, ki so dane v najem, so naslednji:

	2003 mio SIT	2002 mio SIT
Prihodki od najemnin	190	182
Neposredni operativni stroški	139	130
Neto prihodki od najemnin	51	52

11 Dodeljeni SDR

	2003 mio SIT	2002 mio SIT
Dodeljeni SDR	7.156	7.643
Skupaj	7.156	7.643

Obrestna mera za obveznosti iz naslova dodeljenih SDR je na bilančni dan znašala 1,57% (2002: 1,91%). Obresti, ki jih Banka plačuje, se neposredno zaračunajo Republiki Sloveniji in tako je efektivna obrestna mera enaka nič.

Terjatve do proračuna Republike Slovenije so izkazane v knjižni vrednosti glavnice in so pretežno financirane z dodeljenimi SDR.

12 Bankovci v obtoku

Vrednost bankovcev v obtoku po apoenih:

		2003 mio SIT	2002 mio SIT
SIT	10	234	255
SIT	20	423	439
SIT	50	563	591
SIT	100	1.516	1.454
SIT	200	1.619	1.527
SIT	500	2.151	2.087
SIT	1.000	12.871	12.480
SIT	5.000	73.253	63.562
SIT	10.000	93.005	89.255
Skupaj		185.636	171.651
Tolarski kuponi		405	405
Skupaj		186.042	172.056

13 Rezerve

	2003 mio SIT	2002 mio SIT
Stanje 1. januarja	199.912	185.411
Prenos sredstev iz splošnih rezerv	-	-2.000
Oblikovanje osnovnega kapitala BS	-	2.000
Prenos/črpanje posebnih rezerv za tečajne razlike	-16.593	-8.588
Prenos v posebne rezerve za cenovna tveganja	-8.256	10.915
Prenos v splošne rezerve	2.264	12.173
Stanje 31. decembra	177.327	199.912
Sestava rezerv:		
Osnovni kapital BS	2.000	2.000
Posebne rezerve za tečajne razlike	106.985	123.578
Posebne rezerve za cenovna tveganja	10.196	18.452
Splošne rezerve	57.031	54.767
Valorizacijske rezerve	1.115	1.115
Skupaj rezerve	177.327	199.912

Zakon o Banki Slovenije (Ur.l. RS, št. 58/02 z dne 04.07.2002) v 5. členu določa osnovni kapital Banke Slovenije in sicer: »Banka Slovenije ima osnovni kapital, ki se oblikuje iz dela splošnih rezerv Banke Slovenije v višini 2 milijard tolarjev na dan uveljavitve zakona.« Zakon o Banki Slovenije je stopil v veljavo 19.07.2002. S to valuto je bil prenesen znesek 2 mia tolarjev z računa splošnih rezerv na račun osnovnega kapitala.

Rezerve Banke Slovenije sestavljajo splošne rezerve in posebne rezerve. Splošne rezerve so namenjene kritju splošnih tveganj pri poslovanju Banke Slovenije. Posebne rezerve so namenjene pokrivanju tečajnih in cenovnih tveganj. Posebne rezerve se oblikujejo v višini nerealiziranih prihodkov iz naslova tečajnih in cenovnih tveganj.

Po sprejetju novega zakona o Banki Slovenije je bil iz računa splošnih rezerv (splošne rezerve za cenovna tveganja) na račun posebnih rezerv (posebne rezerve za cenovna tveganja) prenesen znesek 7.537 mio SIT, ki predstavlja znesek nerealiziranih prihodkov iz naslova cenovnih sprememb preteklih let.

14 Pogojne obveznosti in zunajbilančni instrumenti

Posli začasnega nakupa ali prodaje tuje valute in terminski nakupi tuje valute

Banka je v letih 2003 in 2002 sklepala posle valutne, ki se nanašajo na obveznost nakupa EUR za SIT ali prodaje EUR za SIT. Osnovni zneski teh poslov so podani v Pojasnilu 9.

Druge pogojne obveznosti

Obstajajo še določeni zahtevki do Banke, ki so v postopku in niso poravnani. Zahtevki se v glavnem nanašajo na delovnopravne spore iz prve polovice prejšnjega desetletja. Svet Banke je mnenja, da so za te namene oblikovane zadostne rezervacije. Podrobnejša informacija v skladu z MFPS 37 » Provizije, pogojne obveznosti in pogojne terjatve« ni podana, ker lahko le-ta prejudicira položaj Banke v postopku.

15 Poštena vrednost finančnih sredstev in obveznosti

Naslednja tabela prikazuje knjigovodske vrednosti in pripadajoče poštene vrednosti tistih finančnih imetij in obveznosti, ki se v bilanci stanja ne izkazujejo po njihovi poštene vrednosti. Ocenjena poštena vrednost vlog z nespremenljivo obrestno mero ter blagajniških zapisov Banke Slovenije temelji na diskontiranju denarnega toka pri uporabi prevladujočih obrestnih mer denarnega trga za podobne instrumente preostalega roka zapadlosti.

	Knjigovodska vrednost		Poštena vrednost	
	2003	2002	2003	2002
	mio SIT	mio SIT	mio SIT	mio SIT
Sredstva				
Gotovina in vloge	400.209	592.862	400.303	593.439
Posojila bankam	9	18	9	18
Reverse repo posli	-	1.148	-	1.148
Obveznosti				
Vpogledne in vezane vloge v tuji valuti	41.059	30.545	41.091	30.544
Blagajniški zapisi v tujem denarju	555.260	552.952	556.356	552.951
Tolarski blagajniški zapisi	472.330	375.636	481.964	387.629
Vloge proračuna Republike Slovenije	109.674	134.793	113.188	137.313

Poštena vrednost vpoglednih vlog v tolarjih ter vlog čez noč je enaka njihovi knjigovodski vrednosti zaradi njihove vpoglednosti oziroma kratke ročnosti.

Glede na posebnost rezervne pozicije pri Mednarodnem denarnem skladu, vlog Mednarodnega denarnega sklada, alokacije SDR ter z njo povezane terjatve do proračuna Republike Slovenije se njihova poštena vrednost ne razlikuje bistveno od njihove knjigovodske vrednosti.

Pošteno vrednost bankovcev v obtoku predstavljajo njihovi nominalni zneski.

16 Tveganje

Kreditno tveganje

Vsi investicijski vrednostni papirji so obrestonosne obveznice. Vsi investicijski vrednostni papirji in depoziti so naloženi pri tujih bankah.

Vse tuje banke, kamor Banka plasira sredstva, imajo najmanj AA- boniteto. Bonitetna ocena je povprečje bonitetnih ocen agencij Fitch, Moody's in Standard & Poor's. Maksimalno izpostavljenost kreditnemu tveganju na dan 31. decembra 2003 v primeru, da dolžniki ne bi mogli izpolniti svojih obveznosti, predstavlja znesek, prikazan v računovodskih izkazih kot finančna sredstva. Izpostavljenost državnemu tveganju vključuje države OECD in Republiko Slovenijo. Svet Banke Slovenije meni, da ni pomembnejše koncentracije kreditnega tveganja.

Koncentracije vrednostnih papirjev glede na valuto in glede na poslovni odnos so na dan 31. decembra 2003 sledeče:

	EUR %	USD %	Ostalo %	Skupaj %
Državni vrednostni papirji	48,84	8,02	0,73	57,59
Nadnacionalni vrednostni papirji	3,82	2,12	0,29	6,23
Bančni vrednostni papirji	33,51	1,65	1,02	36,18
31. december 2003	86,17	11,80	2,04	100,00
Državni vrednostni papirji	25,66	9,37	0,08	35,11
Nadnacionalni vrednostni papirji	0,70	3,00	0,59	4,30
Bančni vrednostni papirji	56,47	2,82	1,31	60,60
31. december 2002	82,83	15,19	1,98	100,00

Obrestno tveganje

Povprečne efektivne obrestne mere:

	2003			2002	
	Obdobja sprememb obrestnih mer			Skupaj	Skupaj
	Do 3 mesece	Od 3 mesecev do 1 leta	Nad 1 leto		
	v %				
Sredstva					
Sredstva v tuji valuti					
Zlato	-	0,27	-	0,27	0,32
Gotovina in vloge	2,19	-	-	2,19	2,81
Izpeljani finančni instrumenti	0,50	-	-	0,50	1,00
Investicijski vrednostni papirji	2,44	2,15	2,91	2,81	2,97
Mednarodni denarni sklad	1,44	-	-	1,44	1,74
Sredstva v tolarjih					
Posojila bankam	-	-	6,25	6,25	10,00
Obratni repo posli	-	-	-	-	9,01
Obveznosti					
Obveznosti v tuji valuti					
Vpogledne vloge	1,23	1,19	-	1,22	2,00
Blagajniški zapisi Banke Slovenije	1,91	1,91	-	1,91	2,80
Obveznosti v tolarjih					
Vpogledne vloge	0,92	-	-	0,92	0,94
Vloge čez noč	3,00	-	-	3,00	4,00
Blagajniški zapisi Banke Slovenije	6,95	6,79	-	6,82	10,48
Vloge proračuna RS	3,96	7,07	-	6,31	9,12

Prikazane obrestne mere predstavljajo povprečne obrestne mere na koncu obračunskega obdobja.

Obrestna občutljivost sredstev in obveznosti

Analiza spremenljivosti obrestnih mer na dan 31. decembra 2003 (v mio SIT):

	2003			
	Obdobja sprememb obrestnih mer			Skupaj
	Do 3 mesece	Od 3 mesecev do 1 leta	Nad 1 leto	
Sredstva				
Sredstva v tuji valuti				
Zlato	42	19.101	-	19.143
Gotovina in vloge	400.209	-	-	400.209
Izpeljani finančni instrumenti	48	-	-	48
Investicijski vrednostni papirji	53.055	121.738	1.015.423	1.190.216
Terjatve do proračuna RS	19	-	7.156	7.175
Mednarodni denarni sklad	29.130	-	-	29.130
Sredstva v tolarjih				
Posojila bankam	-	-	9	9
Skupaj sredstva	482.504	140.838	1.022.587	1.645.930
Obveznosti				
Obveznosti v tuji valuti				
Vpogledne vloge	33.845	7.215	-	41.059
Blagajniški zapisi Banke Slovenije	482.666	72.594	-	555.260
MDS in druge MFO	-	-	5	5
Dodeljeni SDR-i	-	-	7.156	7.156
Obveznosti v tolarjih				
Vpogledne vloge	100.818	-	-	100.818
Vloge čez noč	8.170	-	-	8.170
Blagajniški zapisi Banke Slovenije	76.922	395.408	-	472.330
Vloge proračuna RS	26.760	82.914	-	109.674
Skupaj obveznosti	729.180	558.131	7.161	1.294.473
Obrestno občutljivostna vrzel	-246.676	-417.293	1.015.426	351.457
Na dan 31. december 2002				
Skupaj sredstva	943.781	132.848	499.394	1.576.023
Skupaj obveznosti	758.792	363.298	87.649	1.209.740
Obrestno občutljivostna vrzel	184.988	-230.450	411.744	366.283

Valutno tveganje

Pri izvajanju funkcij centralne banke, predvsem pri vodenju denarne politike in upravljanju z deviznimi rezervami, prihaja do koncentracije valut pri finančnih sredstvih. Koncentracije izvirajo iz valutne in poslovne izpostavljenosti Banke.

Osnovne smernice upravljanja z mednarodnimi rezervami Banke določa in četrletno revidira Svet Banke Slovenije; smernice predpisujejo valutno strukturo, povprečno ročnost vlog in naložb v tuji valuti kakor tudi izbiro tujih bank.

Valutna struktura na dan 31. decembra 2003 (v mio SIT):

	SIT	EUR	USD	Ostalo	Skupaj
Sredstva					
Sredstva v tuji valuti					
Zlato	-	-	-	19.143	19.143
Gotovina in vloge	-	300.130	55.391	44.689	400.209
Izpeljani finančni instrumenti	-	48	-	-	48
Investicijski vrednostni papirji	-	1.025.565	140.426	24.225	1.190.216
Terjatve do proračuna RS	-	-	-	7.175	7.175
Mednarodni denarni sklad	-	-	-	29.130	29.130
Obračunane obresti in ostalo	-	17.934	1.650	3.969	23.554
Sredstva v tolarjih	1.263	-	-	-	1.263
Skupaj sredstva	1.263	1.343.677	197.467	128.331	1.670.738
Obveznosti					
Obveznosti v tuji valuti					
Vpogledne in vezane vloge	-	17.929	22.903	227	41.059
Blagajniški zapisi Banke Slovenije	-	513.516	41.744	-	555.260
MDS in druge MFO	-	-	-	5	5
Dodeljeni SDR	-	-	-	7.156	7.156
Obračunane obresti in ostalo	-	1.159	99	20	1.278
Obveznosti v tolarjih	704.963	-	-	-	704.963
Skupaj obveznosti	704.963	532.603	64.746	7.409	1.309.721
Valutna pozicija	-703.700	811.074	132.721	120.923	361.017
Zabilančna pozicija	-	-503.748	-	-	-503.748
Na dan 31. december 2002					
Skupaj sredstva	3.255	1.306.000	205.414	77.048	1.591.717
Skupaj obveznosti	627.508	513.170	70.256	7.852	1.218.786
Valutna pozicija	-624.253	792.830	135.158	69.196	372.931
Zabilančna pozicija	9.740	-542.233	-	-	-532.493

Dospelost sredstev in obveznosti

Dospelost sredstev in obveznosti na dan 31. december 2003 (v mio SIT):

	Preostalo obdobje do pogodbene zapadlosti			2003 Skupaj
	Do 3 mesece	Od 3 mesecev do 1 leta	Nad 1 leto	
Sredstva				
Sredstva v tuji valuti				
Zlato	-	-	19.143	19.143
Gotovina in vloge	400.209	-	-	400.209
Izvedeni finančni instrumenti	48	-	-	48
Investicijski vrednostni papirji	53.055	121.738	1.015.423	1.190.216
Terjatve do proračuna RS	19	-	7.156	7.175
Mednarodni denarni sklad	1.738	-	27.392	29.130
Obračunane obresti in ostalo	11.065	9.286	3.203	23.554
Sredstva v tolarjih				
Posojila bankam	-	-	9	9
Obračunane obresti in ostalo	872	117	265	1.254
Skupaj sredstva	467.008	131.140	1.072.590	1.670.738
Obveznosti				
Obveznosti v tuji valuti				
Vpogledne in vezane	33.845	7.215	-	41.059
Blagajniški zapisi Banke	482.666	72.594	-	555.260
MDS in druge MFO	-	-	5	5
Dodeljeni SDR	-	-	7.156	7.156
Obračunane obresti in ostalo	1.185	92	-	1.278
Obveznosti v tolarjih				
Vpogledne vloge	100.818	-	-	100.818
Vloge čez noč	8.170	-	-	8.170
Blagajniški zapisi Banke	249.635	222.695	-	472.330
Vloge proračuna RS	26.760	82.914	-	109.674
Obračunane obresti in ostalo	5.160	8.802	9	13.971
Skupaj obveznosti	908.238	394.312	7.170	1.309.721
Dospelostna vrzel	-441.231	-263.172	-1.065.419	361.017
Na dan 31. decembra 2002				
Skupaj sredstva	913.536	130.083	548.098	1.591.717
Skupaj obveznosti	761.571	445.331	11.885	1.218.786
Dospelostna vrzel	151.966	-315.248	536.213	372.931

Likvidnostno tveganje predstavlja tveganje zagotovitve sredstev za poravnavo zapadlih obveznosti. To tveganje zaobjema tudi tveganje potrebne hitre prodaje finančnih sredstev pod njihovo pošteno vrednostjo.

Likvidnostna ustreznost je ena od ključnih determinant pri upravljanju s sredstvi v tuji valuti. To se zrcali v ustrezni rokovni sestavi glede potencialne potrebe po posegu na trgu tujega denarja, glede na obveznosti v tuji valuti in glede na potrebe plačilnega prometa. Za ta namen obstaja vrsta interaktivnih dejavnosti, ki zaobjemajo upoštevanje likvidnostnih razmerij pri instrumentih in na ravni banke, vključujoč maksimume pozicij po valutah, instrumentih in partnerjih. Kriteriji se spremljajo na dnevni ravni. Dodatno so za zavarovanje likvidnostnega tveganja sklenjene kreditne linije.

Banka je na področju tolarskih aktivnosti odgovorna za uravnavanje likvidnosti bančnega sistema. Na tem funkcijskem področju banka ni zavezana likvidnostnim omejitvam.

17 Finančni tokovi pri blagajniških zapisih

	2003 mio SIT	2002 mio SIT
Pritoki		
Blagajniški zapisi v tujem denarju	-	79.684
Tolarski blagajniški zapisi	101.730	244.823
Skupaj pritoki	101.730	324.507
Odtoki		
Blagajniški zapisi v tujem denarju	-2.950	-
Skupaj neto pritok	98.780	324.507

18 Stanje denarnih sredstev

	2003 mio SIT	2002 mio SIT
Sredstva v tuji valuti		
Denarna sredstva v tuji valuti	3.326	3.203
Skupaj sredstva	3.326	3.203
Obveznosti v tuji valuti		
Depoziti v tuji valuti	-5.432	-4.868
Obveznosti v tolarjih		
Vpogledne vloge bank	-91.087	-82.437
Vloge čez noč	-8.170	-18.360
Nebančne vloge	-13.557	-11.883
Skupaj obveznosti	-118.245	-117.548
Stanje denarnih sredstev	-114.919	-114.345

Denarna sredstva v tuji valuti vključujejo sredstva MDS v višini 1.738 mio SIT (2002: 1.543 mio tolarjev), ne vključujejo vezanih vlog v višini 385.337 mio SIT (2002: 575.841 mio tolarjev) in ostalih sredstev v višini 13.284 mio SIT (2002: 15.361 mio tolarjev).

Depoziti v tuji valuti ne vključujejo namenskih vlog v višini 35.627 mio SIT (2002: 25.677 mio tolarjev).

Obveznosti v tolarjih vključujejo vloge proračuna Republike Slovenije v višini 3.825 mio SIT (2002: 4.515 mio tolarjev).

7. PRILOGE

7.1 Zakonski status in naloge

Centralna banka Republike Slovenije, Banka Slovenije je bila ustanovljena 25. junija 1991 z Zakonom o Banki Slovenije na podlagi ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije. Ob uvedbi slovenske denarne enote tolarja 8. oktobra 1991 je Banka Slovenije prevzela vse funkcije denarne oblasti.

152. člen Ustave Republike Slovenije zagotavlja Banki Slovenije samostojnost in neposredno odgovornost Državnemu zboru Republike Slovenije.

17. julija 2002 je začel veljati novi Zakon o Banki Slovenije, ki je prinesel veliko sprememb. Po novem zakonu sta organa Banke Slovenije guverner Banke Slovenije in Svet Banke Slovenije, le da se je v slednjem zmanjšalo število njegovih članov z enajst na devet. Tako so sedaj člani Sveta Banke Slovenije: guverner, štirje vice guvernerji in štirje člani. Vse člane imenuje Državni zbor Republike Slovenije na predlog predsednika Republike Slovenije za dobo šestih let z možnostjo ponovnega imenovanja. Svet Banke Slovenije odloča o vseh zadevah, ki so na podlagi zakona o Banki Slovenije in drugih zakonih v pristojnosti Banke Slovenije, z dvotretjinsko večino vseh svojih članov.

V skladu z zakonom je temeljni cilj Banke Slovenije stabilnost cen. V okviru zagotavljanja cenovne stabilnosti pa Banka Slovenije podpira splošno ekonomsko politiko in si prizadeva za finančno stabilnost, upoštevajoč načeli odprtega tržnega gospodarstva in proste konkurence. Naloge Banke Slovenije v zvezi z izvajanjem denarne politike so zlasti:

1. oblikuje in uresničuje denarno politiko,
2. oblikuje in uresničuje denarni nadzor,
3. je odgovorna za splošno likvidnost bančnega sistema,
4. sodeluje pri transakcijah na deviznih in finančnih trgih,
5. sprejema v depozit sredstva bank in hranilnic,
6. odpira račune bankam in hranilnicam,
7. ureja plačilne sisteme.

Poleg navedenih nalog opravlja Banka Slovenije tudi druge naloge, npr. upravlja z deviznimi sredstvi in drugo aktivo, ki ji je zaupana, deluje lahko kot plačilni in/ali fiskalni agent države ter kot predstavnik države v mednarodnih finančnih organizacijah v skladu z zakonom, odpira račune državnim organom in osebam javnega prava in drugim udeležencem na denarnem trgu ter drugim finančnim institucijam, oblikuje, uveljavlja in nadzoruje sistem pravil za varno in skrbno poslovanje bank in hranilnic ter zagotavlja informacijski sistem za nemoteno opravljanje vseh svojih funkcij.

Banka Slovenije ter člani njenih organov odločanja so neodvisni in pri opravljanju nalog po tem zakonu niso vezani na sklepe, stališča in navodila državnih ali katerikoli organov, niti se ne smejo nanje obračati po navodila ali usmeritve. Neodvisnost Banke Slovenije je poudarjena tudi s tem, da Banka Slovenije poroča Državnemu zboru Republike Slovenije le še o svojem delu. Državni zbor Republike Slovenije tako ne potrjuje več finančnega načrta in letnega obračuna Banke Slovenije. Do uvedbe evra kot denarne enote Republike Slovenije pa pristojni odbor Državnega zbora Republike Slovenije določa neodvisnega mednarodnega revizorja, ki za triletno obdobje revidira računovodske izkaze Banke Slovenije.

Novost predstavlja tudi prepoved kreditiranja in financiranja javnega sektorja, po kateri Banka Slovenije ne sme odobravati okvirnih in drugih kreditov organom Republike Slovenije, Evropske unije ali državam članicam Evropske unije ali njihovim regionalnim, lokalnim organom in drugim osebam javnega prava. Poleg tega Banka Slovenije navedenim subjektom ne sme dajati garancij za njihove obveznosti in ne sme od njih kupovati njihovih dolžniških instrumentov. Zakon pa pozna tudi izjeme od prepovedi, ki se nanašajo na banke, hranilnice in druge finančne institucije, ki so v javni lasti, če morajo izpolnjevati enake pogoje kot druge banke, hranilnice in finančne institucije, potrebe financiranja obveznosti Republike Slovenije do Mednarodnega denarnega sklada, posle, ki zadevajo izdajanje kovancev in ne presegajo 10% vrednosti kovancev v obtoku in premostitvene kredite javnemu sektorju znotraj enega dneva brez možnosti obnavljanja.

7.2 Izkaz uspeha in bilanca stanja

Petletni podatki izkaza uspeha

za obdobje od 1. januarja do 31. decembra

v mio SIT	1999	2000	2001	2002	2003
Prihodki poslovanja					
Obrestni prihodki	29.724	35.010	44.583	61.677	74.978
Obrestni odhodki	16.885	18.580	25.529	42.321	67.841
Neto obrestni prihodki (odhodki)	12.839	16.430	19.053	19.356	7.137
Neto tečajne razlike	38.399	28.642	22.397	-8.588	-16.593
Prihodki (odhodki) vrednotenja VP	-8.292	3.557	3.972	9.365	-8.996
Prihodkov (odhodki) vrednotenja zlata	-	-	-63	1.550	740
Čisti prihodek od finančnih sredstev	42.946	48.630	45.360	21.684	-17.712
Provizijski prihodki	699	914	1.123	1.793	1.660
Provizijski odhodki	408	332	356	406	426
Neto provizije	291	582	768	1.387	1.234
Drugi prihodki	253	225	289	382	322
Skupni prihodki poslovanja	43.490	49.436	46.417	23.452	-16.156
Stroški poslovanja	3.298	3.685	3.930	4.396	4.971
Popravki vrednosti in rezervacije	-	308	7.690	498	704
Presežek/primanjkljaj prih. nad odh.	40.192	45.443	34.798	18.558	-21.830
Razdelitev presežka/kritje primanjkljaja:					
Prenos/črpanje posebnih rezerv za tečajne razlike	38.399	28.642	22.397	-8.588	-16.593
Prenos v posebne rezerve - za cenovna tveganja	-	3.557	3.972	10.915	-8.256
Finančni izid po kritju/razporeditvi tečajnih razlik in prihodkov vrednotenja	1.793	13.244	8.428	16.231	3.019
Prenos v splošne rezerve	1.554	9.933	6.321	12.173	2.264
Skupni prenos/črpanje rezerv	39.952	42.132	32.691	14.500	-22.585
Sredstva za proračun Republike Slovenije	240	3.311	2.107	4.058	755
Skupna razdelitev/kritje primanjkljaja	40.192	45.443	34.798	18.558	-21.830

Petletni podatki bilance stanja

na dan 31. decembra

v mio SIT	1999	2000	2001	2002	2003
Aktiva					
Finančna sredstva					
Finančna sredstva v tuji valuti	640.948	748.153	1.131.158	1.588.462	1.669.475
Zlato	18	20	16.869	18.403	19.143
Gotovina in vloge	181.102	237.070	492.109	592.862	400.209
Izvedeni finančni instrumenti	-	-	21	328	48
Investicijski vrednostni papirji	423.983	475.274	580.193	927.375	1.190.216
Terjatve do proračuna RS	7.260	8.180	8.509	7.668	7.175
Mednarodni denarni sklad	21.490	19.557	21.479	28.221	29.130
Obračunane obresti in ostalo	7.096	8.052	11.978	13.605	23.554
Finančna sredstva v tolarjih	31.456	16.441	2.728	3.255	1.263
Slovenije za sukcesijo	8.650	8.650	-	-	-
Posojila bankam	3.630	566	438	18	9
Repo posli	18.550	6.299	-	1.148	-
Obračunane obresti in ostalo	626	926	2.290	2.089	1.254
Osnovna sredstva	2.914	2.777	2.608	3.094	3.106
Skupna aktiva	675.318	767.371	1.136.494	1.594.812	1.673.844
Pasiva					
Servisirane obveznosti					
Obveznosti v tuji valuti	343.047	404.736	500.889	591.278	604.758
Vpogledne in vezane vloge	23.990	35.997	31.842	30.545	41.059
Izvedeni finančni instrumenti	-	9	-	-	-
Blagajniški zapisi Banke	312.009	361.168	460.837	552.952	555.260
MDF in druge MFO	58	5	5	7	5
Dodeljeni SDR	6.868	7.534	8.013	7.643	7.156
Obračunane obresti in ostalo	122	23	191	131	1.278
Obveznosti v tolarjih	100.058	87.990	282.308	627.508	704.963
Vpogledne vloge	65.167	71.835	85.557	89.804	100.818
Vloge čez noč	-	-	35.372	18.360	8.170
Blagajniški zapisi Banke	27.101	6.946	125.912	375.636	472.330
Vloge proračuna Republike Slovenije	2.303	3.411	28.837	134.793	109.674
Obračunane obresti in ostalo	5.487	5.797	6.629	8.915	13.971
Bankovci v obtoku	142.489	139.644	165.778	172.056	186.042
Sredstva za proračun Republike Slovenije	240	3.311	2.107	4.058	755
Skupne obveznosti	585.834	635.681	951.082	1.394.900	1.496.517
Kapital in rezerve	89.484	131.691	185.411	199.912	177.327
Skupna pasiva	675.318	767.371	1.136.494	1.594.812	1.673.844

7.3 Pomembnejši ukrepi v letu 2002

7.3.1 Ukrepi denarne politike in politike deviznega tečaja

Januar	1.1. je bila ukinjena splošna eskontna mera Banke Slovenije. 13.1. je bil sprejet sklep o prenehanju prodaje 360-dnevni tolarskih blagajniških zapisov. 29.1. se je zaprla ponudba za začasni odkup blagajniških zapisov BS v tujem denarju z obveznim povratnim odkupom čez dva meseca.
Marec	12.3. Banka Slovenije zniža ceno začasnega nakupa deviz od bank s 4,5% na 4,0% in ceno začasne prodaje deviz z 2,5% na 2,0%. Zaradi tega in zaradi znižanja obrestne mere ECB se zniža obrestna mera refinanciranja pri Banki Slovenije s 7,25% na 6,5%. Znižane so obrestna mera za 60-dnevne tolarske blagajniške zapise z 8,25% na 7,50%, obrestna mera za 270-dnevne tolarske blagajniške zapise z 9,5% na 8,75%, izhodiščna obrestna mera za 7-dnevni začasni odkup blagajniških zapisov v tujem denarju na 8,25% in lombardna obrestna mera na 9,75%. 25.3. Banka Slovenije preneha intervenirati na deviznem trgu z določanjem dinamike rasti izhodiščnega deviznega tečaja. Določala jo je neprekinjeno od 13.9.2001.
April	3.4. Banka Slovenije ponovno poseže na trg tujega denarja z določanjem izhodiščnega tečaja. Interveniranje traja do 7.4.2003.
Maj	14.5. Banka Slovenije zniža obrestne mere za nekatere instrumente denarne politike: za 60-dnevne tolarske blagajniške zapise s 7,5% na 7,25%, izključno obrestno mero za 270-dnevne tolarske blagajniške zapise z 8,75% na 8,25%, za lombardno posojilo z 9,75% na 9,0% in za začasni odkup blagajniških zapisov v tujem denarju z 8,25% na 8,0%.
Junij	11.6. Banka Slovenije zniža obrestne mere za večino instrumentov denarne politike: za 60-dnevne tolarske blagajniške zapise s 7,25% na 6,5%, izključno obrestno mero za 270-dnevne tolarske blagajniške zapise z 8,25% na 7,5%, za lombardno posojilo z 9,0% na 8,25%, izključno obrestno mero za začasni odkup blagajniških zapisov v tujem denarju z 8,0% na 7,25%, in ceno začasnega odkupa deviz za 7 dni s 4,0% na 3,5%. Zaradi znižanja obrestne mere ECB in cene začasnega odkupa deviz se obrestna mera refinanciranja zniža s 6,5% na 5,5%.
Julij	1.7. Banka Slovenije zniža obrestno mero za depozit čez noč s 4,0% na 3,5%. 9.7. Banka Slovenije poseže na trg tujega denarja z določanjem izhodiščnega tečaja. Interveniranje traja do 23.7.2003.
Avgust	26.8. Banka Slovenije poseže na trg tujega denarja z določanjem izhodiščnega tečaja. Interveniranje traja do 28.8.2003. Banka Slovenije s septembrskim obdobjem (začetim 27.8.2003) spremeni sistem izpolnjevanja obveznih rezerv: stopnja obveznih rezerv za tolarske vloge do 90 dni je znižana s 7,0% na 4,5%, gotovine v blagajnah obveznikov pa ni več mogoče uporabiti pri izpolnjevanju obveznih rezerv.

3.10. Banka Slovenije zniža obrestne mere za nekatere instrumente denarne politike: za 60-dnevne tolarske blagajniške zapise s 6,5% na 6,25%, izklicno obrestno mero za 270-dnevne tolarske blagajniške zapise s 7,5% na 7,25%, za lombardno posojilo z 8,25% na 8,0%, izklicno obrestno mero za začasni odkup blagajniških zapisov v tujem denarju s 7,25% na 7,0%.

Oktober

24.10. Banka Slovenije za 0,25 odstotne točke zniža ceno začasnega odkupa deviz za 7 dni na 3,25% in ceno začasne prodaje deviz za 7 dni na 1,75%. Posledično se zniža obrestna mera refinanciranja na 5,25%.

7.11. Banka Slovenije zniža obrestne mere za vse instrumente denarne politike in politike deviznega tečaja, pri večini instrumentov za 0,25 odstotne točke: za 60-dnevne tolarske blagajniške zapise s 6,25% na 6,0%, izklicno obrestno mero za 270-dnevne tolarske blagajniške zapise s 7,25% na 7,0%, za lombardno posojilo z 8,0% na 7,5%, za depozit čez noč s 3,5% na 3,25%, izklicno obrestno mero za začasni odkup blagajniških zapisov v tujem denarju s 7,0% na 6,75%. Ceno začasnega odkupa deviz za 7 dni zniža s 3,25% na 3,0% in ceno začasne prodaje deviz za 7 dni z 1,75% na 1,5%. Posledično se zniža obrestna mera refinanciranja na 5,0%.

November

10. 11. Banka Slovenije poseže na trg tujega denarja z določanjem izhodiščnega tečaja. Interveniranje traja do 11.11.2003.

5.12. Banka Slovenije zniža obrestne mere za nekatere instrumente denarne politike, povsod za 0,25 odstotne točke: izklicno obrestno mero za 270-dnevne tolarske blagajniške zapise s 7,0% na 6,75%, za lombardno posojilo s 7,5% na 7,25% ter za depozit čez noč s 3,25% na 3,0%.

December

7.3.2 Ukrepi bančnega nadzora

Sklep o spremembi sklepa o najmanjšem obsegu likvidnosti, ki jo mora banka zagotavljati.

Januar

Sklep o spremembi sklepa o najmanjšem obsegu likvidnosti, ki jo mora banka zagotavljati.

Februar

Sklep o spremembi in dopolnitvi sklepa o kapitalski ustreznosti bank in hranilnic.
Sklep o spremembi sklepa o veliki izpostavljenosti bank in hranilnic.

Marec

Sklep o dajanju posebnih likvidnostnih posojil s sodelovanjem bank.
Sklep o poročanju o učinkovitih obrestnih merah.

April

Navodilo za izvajanje sklepa o poročanju o učinkovitih obrestnih merah.

Maj

Sklep o spremembi in dopolnitvi sklepa o sistemu zjamčenih vlog.
Sklep o spremembi sklepa o najmanjšem obsegu likvidnosti, ki jo mora banka zagotavljati.
Sklep o spremembah sklepa o veliki izpostavljenosti bank in hranilnic.

Junij

Sklep o spremembi in dopolnitvi sklepa o sistemu zjamčenih vlog.
Sklep o spremembi sklepa o najmanjšem obsegu likvidnosti, ki jo mora banka zagotavljati.
Sklep o spremembah sklepa o veliki izpostavljenosti bank in hranilnic.

Julij

Navodilo za izvajanje sklepa o razvrstitvi aktivnih bilančnih in zunajbilančnih postavk ter sklepa o oblikovanju posebnih rezervacij bank in hranilnic.

Avgust

September Sklep o spremembi sklepa o podrobnejši vsebini poročil iz 127. člena zakona o bančništvu.

Sklep o podrobnejšem načinu izračuna obveznosti, terjatev in naložb pri ugotavljanju neto dolžništva oziroma neto izpostavljenosti.

December Sklep o spremembi sklepa o določitvi pogojev, ki jih mora izpolnjevati banka oziroma hranilnica za opravljanje bančnih oziroma drugih finančnih storitev ter o določitvi dokumentacije, na podlagi katere je mogoče ugotoviti, ali bo družba sposobna opravljati dejavnosti, na katere se nanaša zahteva za izdajo dovoljenja.

7.3.3 Drugi pomembnejši ukrepi

Februar Sprememba sklepa o likvidnostni lestvici bankam, ki so v SWAP-u z Banko Slovenije in imajo dolgo devizno pozicijo, omogoča, da pri izpolnjevanju terjatev v tujem denarju upoštevajo tudi SWAP z Banko Slovenije, vendar največ v višini 10%.

Julij Sprememba sklepa o likvidnostni lestvici bankam, ki imajo dolgo devizno pozicijo, omogoča, da pri izpolnjevanju količnikov upoštevajo tudi odobrene kredite rezidentom, vendar največ v višini SWAP-a.

September Spremenjen je bil sklep o opravljanju menjalniških poslov zaradi uskladitve s spremembo zakona o deviznem poslovanju v delu, ki obravnava menjalniško poslovanje.

Oktober Na podlagi spremembe sklepa o pogojih sklepanja kreditnih poslov v tujem denarju med rezidenti lahko pooblaščen banke rezidentom odobravajo kredite v tujem denarju brez omejitev.

Sprememba sklepa o pogojih in načinu opravljanja plačilnega prometa s tujino dopušča, da nalogodajalec nalogu za plačilo v tujino ni več dolžan priložiti dokumenta, iz katerega bi bila razvidna osnova plačila.

7.4 Vodstvo in organizacijska sestava

7.4.1 Spremembe v sestavi Sveta Banke Slovenije v letu 2003

Z 10.9.2003 se je iztekel mandat petim članom Sveta Banke Slovenije:

- Tatjani Fink (Trimo, Trebnje);
- mag. Binetu Kordežu (Merkur, Kranj);
- mag. Vladimiru Lavraču (Inštitut za ekonomska raziskovanja, Ljubljana);
- dr. Leonu Repovžu (Ekonomsko-poslovna fakulteta, Maribor) in
- dr. Ivanu Ribnikarju (Ekonomska fakulteta, Ljubljana).

Ker se je z novim zakonom o Banki Slovenije zmanjšalo število članov Sveta Banke Slovenije z enajst na devet, je Državni zbor RS potrdil nov mandat le trem kandidatom. Novi člani Sveta Banke Slovenije so postali:

- dr. Ivan Ribnikar (Ekonomska fakulteta, Ljubljana);
- mag. Božo Jašovič (Banka Slovenije, Ljubljana) in
- dr. Boštjan Jazbec (Ekonomska fakulteta, Ljubljana).

V skladu z 38. členom Zakona o Banki Slovenije je mag. Božo Jašovič sklenil z Banko Slovenije delovno razmerje za polni delovni čas, dr. Ivan Ribnikar, dr. Dušan Zbašnik in dr. Boštjan Jazbec pa kot visokošolski učitelji delovno razmerje za tretjino polnega delovnega časa.

7.4.2 Sestava Sveta Banke Slovenije dne 31.12.2003

Predsednik Sveta Banke Slovenije

Mitja Gaspari
(guverner Banke Slovenije)

Člani Sveta Banke Slovenije

Samo Nučič
(namestnik guvernerja Banke Slovenije)

Darko Bohnec
(viceguverner Banke Slovenije)

mag. Janez Košak
(viceguverner Banke Slovenije)

Andrej Rant
(viceguverner Banke Slovenije)

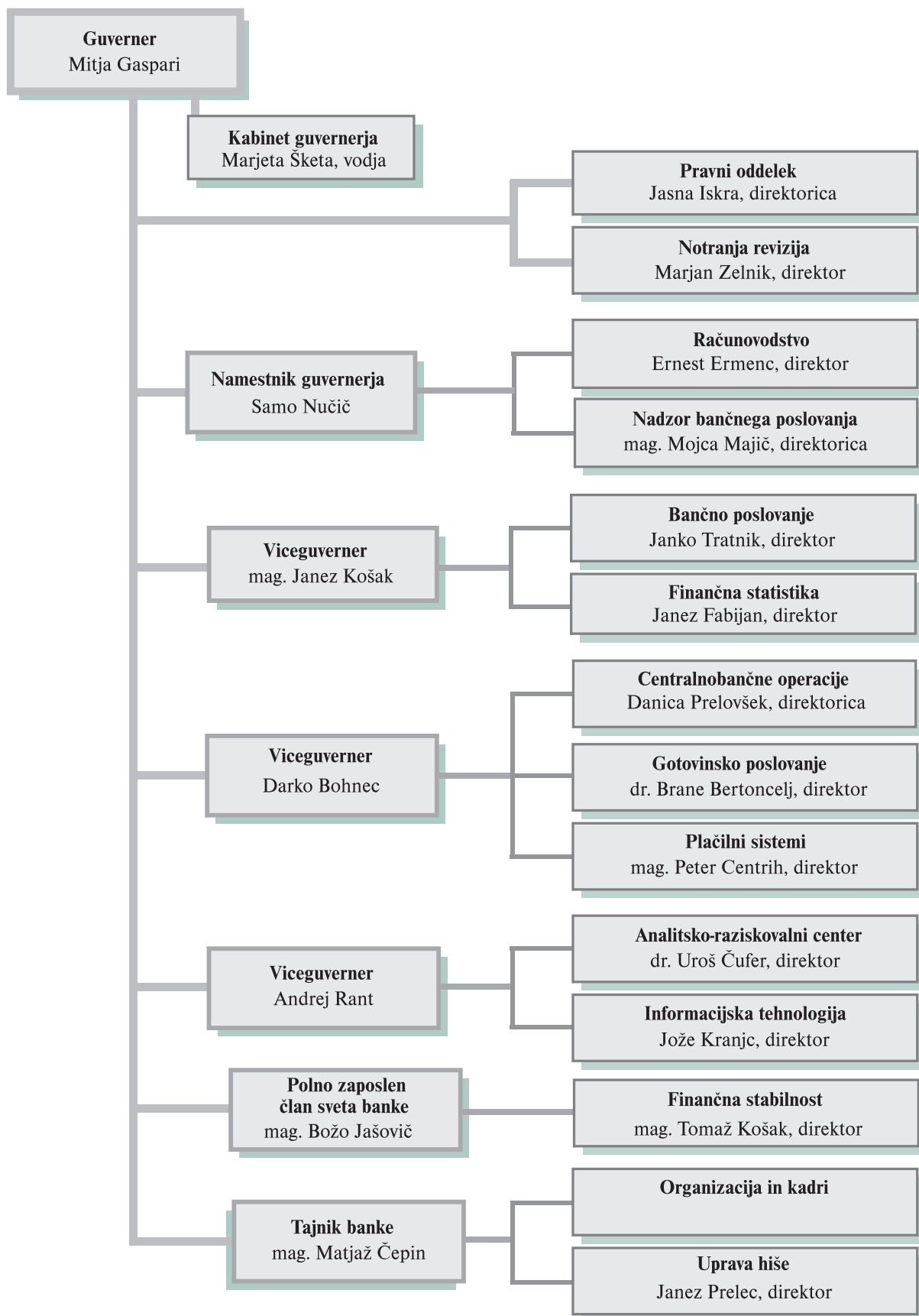
mag. Božo Jašovič
(član Sveta Banke Slovenije)

dr. Ivan Ribnikar
(Ekonomska fakulteta, Ljubljana)

dr. Boštjan Jazbec
(Ekonomska fakulteta, Ljubljana)

dr. Dušan Zbašnik
(Ekonomsko-poslovna fakulteta, Maribor)

7.4.3 Organizacijska sestava Banke Slovenije

7.4.4 Komisije in odbori Sveta banke Slovenije na dan 31.12.2003

- Likvidnostna komisija (predsednik Darko Bohnec)
- Komisija Sveta banke Slovenije za pripravo mnenj v zvezi s postopki odločanja o izdaji dovoljenj za opravljanje bančnih storitev, pridobivanje kvalificiranega deleža in drugih dovoljenj, soglasij in mnenj po zakonu, ki ureja bančništvo (predsednik Samo Nučič)
- Komisija Sveta banke Slovenije za pripravo mnenj za izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave banke (predsednik prof. dr. Ivan Ribnikar)
- Komisija za raziskovalno delo (predsednik prof. dr. Ivan Ribnikar)

7.5 Publikacije in spletna stran

Naslov in osnovni podatki

Vsebina

Bilten

- mesečno
- v slovenščini
- angleški prevod
Monthly Bulletin

Makroekonomski statistični podatki s poudarkom na denarni statistiki, deviznih tečajih in gospodarskih odnosih s tujino. Pregled tekočih gibanj v slikah; metodološka priloga; pregled slovenskih bank, koledar objav podatkov.

Letno poročilo

- letno (izide spomladi)
- v slovenščini
- angleški prevod
Annual Report

Poročilo Banke Slovenije Državnemu zboru Republike Slovenije. Opis gospodarskih gibanj, denarne politike, poslovanja bank in Banke Slovenije ter drugih dejavnosti Banke Slovenije.

Poročilo o nadzoru bančnega poslovanja

- letno (izide jeseni)
- angleški prevod Report on Supervision of Banking Operations

Poročilo oddelka Nadzor bančnega poslovanja Državnemu zboru Republike Slovenije o poslovanju bank, razvoju pravnih osnov za nadzor in o nadzoru bančnega poslovanja.

Neposredne naložbe/ Direct Investment

- letno
- dvojezična izdaja v slovenščini in angleščini

Statistični pregled neposrednih in portfeljskih naložb do tujine, slovenskih naložb v tujini in tujih naložb v Sloveniji (na letni ravni).

Prikazi in analize

- četrtno
- v slovenščini

Govori guvernerja Banke Slovenije v Državnem zboru RS, analitični in metodološki prikazi z denarnega, plačilnobilančnega in sorodnih področij.

Finančni trgi

- četrtno
- v slovenščini

Statistični pregled nedenarnih finančnih posrednikov, trga vrednostnih papirjev in obrestnih mer.

Denarni pregled

- mesečno
- v slovenščini

Tekoči analitični makroekonomski prikaz s podrobnejšo razčlenitvijo denarnih in plačilnobilančnih gibanj.

Usmeritve denarne politike

- polletno
- v slovenščini in angleščini

Publikacija predstavlja tekoče in predvideno delovanje denarne politike, oris inflacijskih gibanj in projekcije osnovnih makroekonomskih kazalcev za Slovenijo za prihodnji dve leti.

Delovno gradivo ARC

Prispevki, objavljeni v tej zbirki, obravnavajo vsa področja strokovnega in delovnega interesa centralne banke. Vsebina prispevkov je lahko analitičnega, pa tudi zgolj informativnega značaja.

Spletna stran

- kazalo slovenskih strani
<http://www.bsi.si/.../html/kazalo.html>
- kazalo angleških strani
<http://www.bsi.si/.../eng/index.html>

Domače strani Banke Slovenije s predstavitev institucije, slovenskih bankovcev in kovancev, zakonov in predpisov s področja dela centralne banke ter drugih koristnih informacij. Tekoči podatki o tečajih, obrestnih merah in vrednostnih papirjih Banke Slovenijeter najpomembnejše publikacije v elektronski obliki.

7.6 Pregled nekaterih pojmov

Bilančna vsota – Znesek vseh aktivnih ali pasivnih bilančnih postavk (banke).

Blagajniški zapisi v tujem denarju – Kratkoročni vrednostni papirji Banke Slovenije, ki se vpisujejo in izplačujejo v tujem denarju (evrih ali ameriških dolarjih).

Denarni agregati (M1, M2 in M3) – Različno likvidni narodnogospodarski denarni agregati. Najbolj likvidni M1 zajema gotovino v obtoku ter vpogledne toolarske vloge pri bankah in Banki Slovenije. M2 je sestavljen iz M1 ter hranilnih in vezanih vlog pri bankah in Banki Slovenije. M3 obsega poleg M2 še vloge prebivalstva v tujem denarju pri bankah, od septembra 1999 pa vloge vseh nedenarnih sektorjev v tujem denarju pri bankah.

Denarni sektor – Denarni sektor sestavljajo Banka Slovenije in poslovne banke. Hranilnice in hranilno-kreditne službe, ki skupaj dosegajo 1,5% celotne bilančne vsote denarnih finančnih institucij (kakor jih opredeljuje ECB), v denarni sektor niso vključene. Takšna ureditev je v skladu s predpisi ECB, ki dopuščajo ne vključevanje manjših institucij v obsegu do največ 5% celotne bilančne vsote nacionalnih denarnih finančnih institucij.

Denarni trg – Trg, na katerem udeleženci zbirajo in investirajo kratkoročna sredstva in z njimi trgujejo prek instrumentov, ki imajo originalno dospelost do enega leta.

Devizni minimum – Najmanjši znesek premoženja v tujem denarju bank.

Druge obveznosti – Obveznosti za obresti in opravnine, vnaprej vračunani stroški in neobračunani prihodki, dolgoročne rezervacije za obveznosti in stroške, rezervacije za splošna bančna tveganja ter druge obveznosti.

Druga sredstva – Naložbe v kapital strank v skupini (odvisne, pridružene in skupaj obvladovane družbe) in v kapital drugih strank, neopredmetena dolgoročna sredstva, opredmetena osnovna sredstva, lastni deleži, vpisani nevplačani kapital, nevračunani stroški in nezaračunani prihodki ter druga sredstva, npr. čeki, zaloge, terjatve za obresti, provizije itd.

Drugim tveganjem prilagojene postavke so enake seštevku kapitalskih zahtev za valutno in tržna tveganja, pomnožene s prevedbenim faktorjem glede na zahtevani minimalni količnik kapitalske ustreznosti (npr. 12,5 za 8% količnik kapitalske ustreznosti).

Finančne institucije – Glede na uradno sektorizacijo, ki temelji na ESA95, je sektor finančnih institucij razdeljen na pet podsektorjev: centralna banka, druge denarne finančne institucije, drugi finančni posredniki razen zavarovalnic in pokojninskih skladov, pomožne finančne institucije ter zavarovalnice in pokojninski skladi. Med denarne finančne institucije spadajo centralna banka in druge denarne finančne institucije, ki se ukvarjajo s finančnim posredništvom. Med nedenarne finančne institucije uvrščamo druge finančne posrednike razen zavarovalnic in pokojninskih skladov, pomožne finančne institucije ter zavarovalnice in pokojninske sklade.

Kapital (v računovodskem smislu) – Vpisani kapital, kapitalske rezerve, rezerve iz dobička, preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let ali prenesena čista izguba iz prejšnjih let, prevrednotevalni popravek kapitala in prehodno še ne razdeljeni čisti dobiček ali še ne poravnana čista izguba poslovnega leta ter varstveni depozit.

Kapital (regulatorni) – Izračunan iz temeljnega in dodatnega kapitala, ki ga banke v skladu s sklepom o kapitalski ustreznosti bank in hranilnic (Ur. l. RS, št. 24/02 in 85/02) lahko uporabijo za kritje kapitalskih zahtev.

Količnik kapitalske ustreznosti je razmerje med kapitalom in vsoto tveganju prilagojene aktive ter drugim tveganjem prilagojenih postavk.

Monetizacija – Spreminjanje premoženja, ki ga kupujejo centralna banka in poslovne banke, v denar. Pri tem kupujejo (finančno) premoženje, to je terjatve, ali dajejo posojila, z novo nastalim ali izdanim denarjem.

Neto rezervacije – Razlika med odpisi neizterljivih kreditov in terjatev, odhodki za oblikovanje dolgoročnih rezervacij, odhodki za oblikovanje posebnih rezervacij, odhodki za rezervacije za splošna bančna tveganja ter prihodki iz odpisanih kreditov in terjatev, prihodki iz ukinjenih dolgoročnih rezervacij, prihodki iz ukinjenih rezervacij za splošna bančna tveganja iz izkaza poslovnega izida.

(Neto) obrestna marža – Razmerje med neto obresti (razlika med obrestnimi prihodki in odhodki) in povprečno bruto obrestonosno aktivo.

Nominalna obrestna mera – Celotna obrestna mera, sestavljena iz dela, ki posojilodajalcu ali vlagatelju kompenzira inflacijo, in realnega dela.

Obrestni (nominalni) razmik – Razlika med povprečno nominalno obrestno mero za naložbe in povprečno nominalno obrestno mero za obveznosti (bank) enake ročnosti.

Obvezne rezerve – Najmanjši predpisani znesek sredstev, določen z odstotkom od vlog in drugih obveznosti obveznikov, ki ga morajo imeti obvezniki (banke, hranilnice in hranilno-kreditne službe) na poravnalnem ali posebnem računu obveznih rezerv pri Banki Slovenije.

Odporna pozicija (v tujem denarju) – Neizravnane postavke premoženjske bilance posamezne banke v tujem denarju. Pri tem je lahko več terjatev ali več obveznosti.

Operativni stroški – So stroški dela, materiala in storitev, amortizacije in prevrednotevalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih, davki in članarine.

Osebe v posebnem razmerju do banke so pomembni delničarji banke in člani organov banke ter z njimi povezane osebe.

Primarni denar – Gotovina v obtoku, rezerve bank in knjižni denar (vloge na vpogled) pri Banki Slovenije.

Razvrščanje terjatev – Banke in hranilnice razvrščajo terjatve v skupine od A do E na podlagi ocene in vrednotenja dolžnikove sposobnosti izpolnjevati obveznosti do banke ob dospelosti.

V skupino A se razvrstijo:

- terjatve do Banke Slovenije in Republike Slovenije, terjatve do Evropskih skupnosti, vlad in centralnih bank držav EEA in z njimi primerljivih držav OECD;
- terjatve do dolžnikov, za katere se ne pričakujejo težave s plačevanjem obveznosti in ki plačujejo svoje obveznosti ob dospelosti oziroma izjemoma z zamudo do 15 dni;
- terjatve, zavarovane s prvovrstnim zavarovanjem.

V skupino B se razvrstijo terjatve do dolžnikov:

- za katere se ocenjuje, da bodo denarni tokovi še zadostovali za redno poravnavanje dospelih obveznosti, toda njihovo finančno stanje je trenutno šibko, ne kaže pa, da bi se v prihodnosti bistveno poslabšalo;
- ki večkrat plačujejo obveznosti z zamudo do 30 dni, občasno tudi z zamudo od 31 do 90 dni.

V skupino C se razvrstijo terjatve do dolžnikov:

- za katere se ocenjuje, da denarni tokovi ne bodo zadostovali za redno poravnavanje dospelih obveznosti;
- ki so izrazito podkapitalizirani;
- ki nimajo zadostnih dolgoročnih virov sredstev za financiranje dolgoročnih naložb;
- od katerih banka ne prejema tekočih zadovoljivih informacij ali ustrezne dokumentacije v zvezi s terjatvami, jamstvi in viri za odplačilo terjatev;
- ki večkrat plačujejo obveznosti z zamudo od 31 do 90 dni, občasno tudi z zamudo od 91 do 180 dni.

V skupino D se razvrstijo terjatve do dolžnikov:

- za katere obstaja velika verjetnost izgube,
 - ki so nelikvidni in nesolventni;
 - za katere je bil pri pristojnem sodišču vložen predlog za začetek postopka prisilne poravnave ali stečaja;
 - ki so v sanaciji oziroma postopku prisilne poravnave;
 - ki so v stečaju;
 - ki večkrat plačujejo obveznosti z zamudo od 91 do 180 dni, občasno tudi z zamudo od 181 do 365 dni;
- ndar se utemeljeno pričakuje delno pokritje terjatev.

V skupino E se razvrstijo terjatve do dolžnikov:

- za katere se ocenjuje, da ne bodo poplačane;
- s sporno pravno podlago.

Repo – Prodaja (ali nakup) vrednostnih papirjev in njihov sočasni nakup (ali prodaja) na določen dan v prihodnosti ali na poziv. Pri repo poslih med Banko Slovenije in bankami vrednostni papirji ostanejo v lasti prodajalca (banka), nanje pa se vpiše zastavna pravica kupca (Banka Slovenije).

Rezervacije – Splošne rezervacije za zavarovanje pred neznanimi izgubami in posebne rezervacije za možne izgube iz naslova bilančnih in zunajbilančnih postavk, za deželno tveganje in za druga znana tveganja.

Sekundarna likvidnost – Naložbe v finančne instrumente, ki so zelo likvidni in jih je mogoče hitro prodati.

Sterilizacija – Praviloma prodaja državnih kratkoročnih vrednostnih papirjev s strani centralne banke, ki naj izniči učinek njenih nakupov deviz na količino primarnega denarja. Pri nas pomeni sterilizacija prodajo blagajniških zapisov v tolarjih s strani Banke Slovenije, ki naj izniči učinek njenih nakupov deviz na količino primarnega denarja.

Swap – Promptni nakup (ali prodaja) druge valute in njena sočasna terminska prodaja (ali nakup). Pri tovrstnem poslu se devize prenesejo s prodajalčevega na kupčev račun.

Temeljna obrestna mera (TOM) – Indeksacijska stopnja za terjatve in obveznosti kot povprečna mesečna inflacija (januarja 1998 je indeks cen na drobno zamenjal indeks življenjskih stroškov) zadnjega meseca ali zadnjih nekaj mesecev (zdaj 12 mesecev).

Tolarski blagajniški zapisi (TBZ) – Kratkoročni dolžniški vrednostni papirji Banke Slovenije v tolarjih.

Velika izpostavljenost – Izpostavljenost banke do komitenta, ki dosega ali presega 10% kapitala banke.

